

Uskočite u boje

SONY

picture like.no.other™

Cyber-shot

WEG Hypermarket, Beograd, Vukasovićeveva 50a | WEG, Niš, Mije Petrovića 4a | WEG, Beograd, Bul. Kralja Aleksandra 85 | Tehnomarket, Beograd, Nehruova 68d | Tehnomarket, Beograd, Pariske Komune 18 | Tehnomarket, Beograd, Požeška 156 | Tehnomarket, Beograd, Delta City – Jurija Gagarina 16/254 | Neptun Electronics, Beograd, Jurija Gagarina 26 | Neptun Electronics, Niš, Majakovskog bb | Megastores Electronica, Beograd, Bul. Arsenija Čarnojevića 69d | Technomax, Beograd, Bul. Arsenija Čarnojevića 69a | Tehnomanija, Beograd, Durmitorska 2 | Comtrade Shop, Beograd, Merkator | Blatechno, Novi Beograd, TC Enjub, lokal 348, Jurija Gagarina 231 | BG Elektronik, Beograd, Bul. Kralja Aleksandra 34 | Comtrade Shop, Novi Beograd, Delta City | Martech, Beograd, Sarajevska 1 | Big Apple, Beograd, Džordža Vašingtona 21a | Tehnomarket, Novi Sad, Maksima Gorkog 14 | Novel, Novi Sad, PJ Tehnomarket, Bul. Oslobođenja 75 | Novel, Novi Sad, PJ Home Market Bul. Oslobođenja 129 | Tehnomarket, Kragujevac, Kralja Petra I 44 | Tehnomarket, Loznica, Kneza Miloša bb | Tehnomarket, Kruševac, Mirka Tomića 1 (RK Stara Deva) | Tehnomarket, Niš, Vazduhoplovaca 1/11 | Gradski Klub, Niš, Obrenovićeveva 30 | Tehnomarket, Subotica, Tuk Ugarnica 14 | Dudi Co, Subotica, Segedinski Put 80 | Mobelix, Zrenjanin, Pupinova 18 | Eltra, Senta, Glavni Trg 1 | Pingvin, Vršac, Dvorska 24 | Tačka, Užice, Nemanijina 3 | Teslavizija, Valjevo, Dr. Pantića 33 | Margo, Loznica, Vojvode Mišića 8 | M Plasti, Šabac, Janka Veselinovića bb | Click, Kraljevo, Trg Srpskih Ratnika 3 | Delta Pro Amg, Majdanpek, Svetog Save bb | AMV Group, Vranje, Radoslava Jovića 25 | Enel, Požarevac, Đure Đakovića bb | Vitez K&kom, Vranje, Partizanski Put 8a | Spalkom, Smederevo, Trg Karadorđev Dud bb | Tehnomedia Centar, Zaječar, Ljube Nešića 79 | Elektrotehna, Aleksinac, Knjaza Miloša 2

www.sony.co.yu

REFOTO

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 44 DECEMBAR 2007 WWW.REFOTO.CO.YU

DINARA 250
K. MARAKA 8
KUNA 34
DENARA 250
SIT 958,56
EVRA 4

FOTOGRAFI
Stanko
Abadžić

Vodič
kroz novogodišnju
kupovinu
KOMPAKTNIH DIGITALACA

Pazite se
FALSIFIKATA!

Još jedan osvrt na
NIKON D3 | D300

U sitne detalje
CANON 40D

FINALE KONKURSA

Lepota oko nas / Svetlost i senke / Eksperiment

Superzum
mašina
SONY DSCH 7

Krenuo je BPC

At the heart of the image

D300.
Fotoaparati koji želi da upozna svet

Fotoaparati koji svet želi da upozna
D3.

Nikon
D300

Nikon
D3

40
million
NIKKOR
EXPEED

EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER

REFOTB

Pčinjska 15a, 11000 Beograd
011/24-56-151; 30-87-004, E-mail: info@refot.com

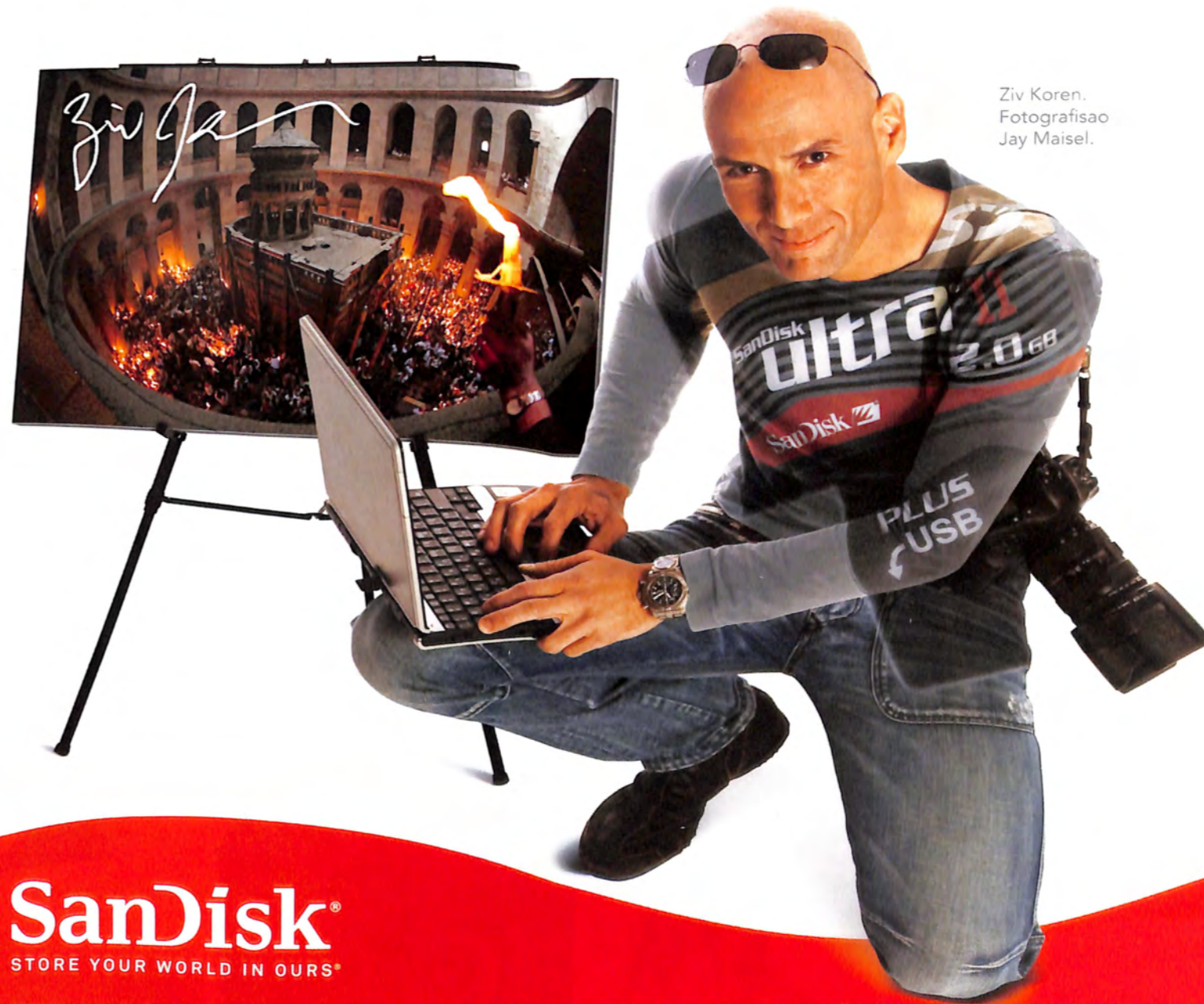
www.refot.com

moje srce je na prvoj liniji dešavanja.
moj fotoaparati je moj vizuelni dnevnik.
ja sam Ziv Koren i izabrao sam SanDisk.

Nezaboravne slike Ziva Korena govore više od bilo koje knjige. Da bi se snimile tako upečatljive fotografije, najvažnije je biti u pravom trenutku na pravom mestu. Ziv se oslanja na rasklopive SanDisk Ultra® II SD™ Plus memorijske kartice sa ugrađenim USB adapterom. Ove kartice visokih performansi omogućavaju mu da brzo preuzima, obrađuje i šalje fotografije udarnih vesti nestrpljivim urednicima širom sveta. I kao što Ziv kaže, ponekad je tajna kako da prvi dođete do vesti, skrivena u brzom protoku informacija.

WWW.SANDISK.COM

Ziv Koren.
Fotografisao
Jay Maisel.

SanDisk®

STORE YOUR WORLD IN OURS®

REFOT B, uvoznik i distributer, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011 2456 151, f. 011 446 0234, e. info@refot.com, www.refot.com

STALNE RUBRIKE

- 4 **AKTUELNOSTI**
Nije bilo lako ali napravili smo izbor iz velikog broja dešavanja tokom protekla dva meseca
- 11 **KNJIGE**
Među mnogobrojnim stranim vidimo i neka dobra domaća izdanja
- 12 **MOJE ISKUSTVO**
Borba protiv falsifikata nikad nije bila žešća i teža
- 38 **ŠTAPOM I KANAPOM**
Soft boksove možete napraviti i u kućnoj radinosti, a rade kao "pravi"
- 42 **POPULARNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE**
Kao i u svakoj od brojnih umetnosti i u fotografskoj istoriji pojavila se avangarda
- 44 **VEB-KONKURS**
Prikaz najboljih radova koji stižu na konkurse putem interneta. Ovoga puta u "igri" je BPC
- 84 **KOLEKCIJARSTVO**
Počeci jednostavnog i jeftinog fotografisanja zasnovani su upravo na Box fotoaparatu
- 86 **FOTO-KOMENTAR**
Iako nas nazivate "surovim" parom u redakciju iz dana i dan stižu sve više fotografija
- 89 **DIGITALAN FOTO-KOMENTAR**
Kako pronaći pravi trenutak u kojem treba prekinuti obradu digitalnih fotografija?
- 90 **NAJAVA NOVIH KONKURSA**
- 96 **PISMA ČITALACA**
Reagovanja na različite događaje i puno različitih pitanja

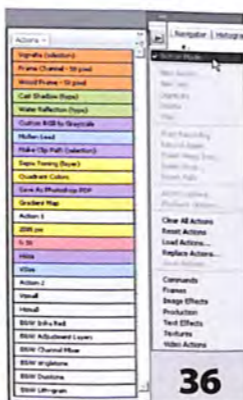

46

© STANKO ABADŽIĆ

66

36

16

SLAVKO SAVIĆ, BRUS, "BELE RADE"

28

DRAGAN RAJIĆ, TREBINJE, "JADRAN... S PREVLAKE"

22

DANILO VASIĆ, BEOGRAD, "THE POWER"

8

72

44

60

54

62

FOTOŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 34 **SLOJEVI**
I dalje se bavimo obradom digitalnih fotografija pomoću slojeva – mogućnosti su neograničene
- 36 **AKCIJE**
Kada u obradi treba primeniti iste postupke na veliki broj fotografija na scenu stupaju akcije

FOTOGRAFI

PORTFOLIJU POZNatih IMENA FOTOGRAFIJE

- 16 **FINALE KONKURSA: LEPOTA OKO NAS EKSPERIMENT I SVETLOST I SENKE**
Konkursi nikada nisu bolje izgledali, a konkurencija je bila više nego žestoka
- 46 **STANKO ABADŽIĆ**
Fotografije sadašnjice koje izgledaju kao deo istorije. Nemoguće?! Ne i za Stanka Abadžića

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 54 **NOVITETI**
Taman kada pomislite da nema ničeg novog i posebnog proizvođači nas iznenade
- 56 **NIKON D3**
Posle mnoštva tehničkih podataka konačno je na red došao i test o kvalitetu fotografija
- 58 **NIKON D300**
Iako je D200 još uvek više nego dobar pojavio se novi, nekrunisani vladar u prostoru lakih profesionalaca
- 62 **CANON EOS 40D**
I Canon se potrudio da svojim novim modelima proširi ponudu različitim profilima korisnika
- 66 **SIGMA ZOOM 18-200 mm**
Objektiv koji će vam uštedeti novac, prostor u torbi i sačuvati rame. A koliko je dobar reči će nam Boris Bjelica koji je imao priliku da ga proba
- 68 **SONY DSC H-7**
Veliki raspon zum objektivu, stabilizacija slike, pregršt ručnih kontrola, odličan dizajn... sve to nudi ova superzum "mašina"
- 70 **OLYMPUS E-3**
Novi model ovog proizvođača predstavlja veliki povratak u kategoriju profesionalnih DSLR fotoaparata
- 72 **KOMPAKTNI FOTOAPARATI**
Najveći pregled kompaktnih digitalnih fotoaparata do sada, čak 88 modela koje možete naći u našim prodavnicama!

NASLOVNA STRANA

LUKA PETROVIĆ, BEOGRAD – I NAGRADA U KATEGORIJI PORTRET NA KONKURSU ČASOPISA NATIONAL GEOGRAPHIC JUNIOR

reč urednika

JEDNI BEZ DRUGIH NE MOŽEMO

Lepo je kada se na kraju godine osvrnete na sve što ste radili i kažete da ste zadovoljni. Ja sigurno jesam, a nadam se i većina vas. Godinu smo započeli velikom svetske fotografije Jozefom Kudelkom, a završavamo zaljubljenicima u fotografiju, ljudima koje je fotografija toliko začarala da objavljivanje jedne fotografije na stranicama časopisa može biti najlepši novogodišnji poklon. Pogodili ste, to ste vi, naši čitaoci, a verujem da smo ovim brojem obradovali mnoge jer smo finalu konkursa posvetili čak osamnaest strana! Ovoga puta na stranicama časopisa našle su se do sada neobjavljene fotografije koje su pristizale tokom cele godine i one iz poslednjeg kruga koji se zvanično završio 20. novembra. Kao što je u propozicijama i najavljeno, u konkurenciji za nagrade bile su sve prispele fotografije i, verujte, nije nam bilo lako jer je stiglo nekoliko hiljada fotografija. Ona naša kritika s početka godine izgleda da je urodila plodom jer su sva tri konkursa više nego uspešna i s ponosom možemo reći da napredujete zajedno s nama – što znači da jedni bez drugih ne možemo.

E, pa pošto je uzajamna ljubav dostigla neki svoj vrhunac, odlučili smo da tu čvrstu vezu malo prodrmano i preispitamo, ali i uslišimo želje mnogih. Od januara sledeće godine REFOTO će izlaziti mesečno. Dugo sam čekala na taj trenutak, a pretpostavljam i vi, ali moram da priznam da me pomalo hvata strah da li ćemo biti dovoljno dobri i interesantni, aktuelni, inventivni, da li ćete nas i dalje redovno pratiti, da li ćemo izdržati među pompeznim naslovima na policama naših trafika koji su bizarni i nevažni proporcionalno tiražu u kojem se prodaju. Mi ne odustajemo od kulture, ali ćemo se truditi da što više prostora u časopisu posvetimo vama – čitaocima. Neki od poziva za saradnju već su urodili plodom, u šta ćete se uveriti već od prvog broja. I dalje su naša vrata otvorena za vaše fotografije, priloge, sugestije. Ne budite lenji, a ni stidljivi, jer ako ne pokušate – nećete znati da li je vredelo ili ne. Ideja nam je da napravimo pravi srpski brend (kako se to sad popularno zove) – jedinstveni časopis za fotografiju koji neće biti kopija već proverenih i izvikanih stranih izdanja, već "naših ruku delo" koje će zadovoljavati potrebe i interesovanja, pre svega, foto-amatera i zaljubljenika u fotografiju koji nisu obuzeti sujetom da bi kupili časopis samo da vide svoju fotografiju u njemu. Interesantnim pričama o tome kako nešto fotografisati, čime, kako to prezentovati, kako je nekada bilo, šta je aktuelno, kako se snaći u raznim situacijama i uslovima... i, ono najvažnije, kako to izgleda na delu, pokušaćemo da održimo staru ljubav vernih čitalaca, ali i pridobijemo nova srca svih onih koji nas još uvek nisu upoznali.

Želim vam sve najbolje u sledećoj godini. Naravno, da nas i dalje čitate, da budete makar toliko dobri fotografi kao do sad, a može i bolji, i da jednog dana, bez obzira na to što ne piše u impresumu, svima bude jasno da su saradnici časopisa upravo njegovi čitaoci.

IVANA BREZOVAC
ivana.brezovac@refoto.co.yu

OSNIVAČ I IZDAVAČ REFOT B, Beograd, Pčinjska 17
DIREKTOR Slobodan Vukadinović
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
žiro-račun: 255-0009780101000-19
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Brezovac
IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.yu
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.yu
REDAKCIJA mr fot. Vladimir Červenka, Svetislav V. Dragović, Goran Malić, Miroslav Nikolajčić, Imre Szabó, mr fot. Mitar Trninić, Srdan Vuković

SARADNICI Vojin Mitrović (Pariz), Stevan Ristić, Jelena Matic, Marija Milovanović-Maksimović, Miloš Zdravković, Srdan Vukmirović

TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Kovačević, Igor Ilić
LEKTOR Biljana Gordić

MARKETING Maja Šmitran, maja.smitran@refoto.co.yu
REFOTO, tel. 011/344-9641; 344-9642; faks. 011/4460-234

ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS REFOT B – Rukopisi i priloge se ne vraćaju.
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.yu

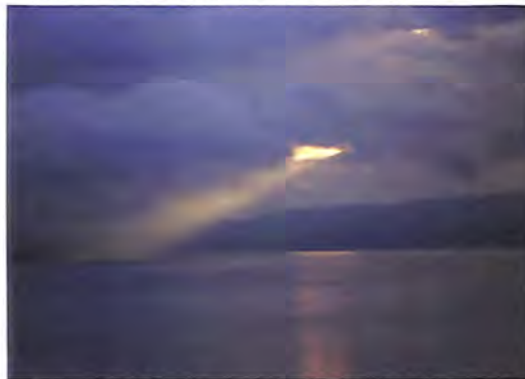
CIP – Katalogizacija u publikaciji Narodna Biblioteka Srbije, Beograd

77
FOTO: časopis za kulturu fotografije/glavni i odgovorni urednik Ivana Brezovac – 1996, br. 1 – Beograd (Pčinjska 17); Refot B, 1996 (Beograd: Politika) – 30 cm

Od br. 4/2001 štampa se latinicom a nashly je Refoto. – Varijanta naslova: Refoto ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd) COBISS SR-ID 117858055

I nagrada – životinje, Brana Pantelić, "Cikada", Beograd, 12 godina, voli makrofotografiju, već šest godina se bavi fotografijom i voleo bi da bude profesionalni fotograf

II nagrada – pejzaž, Adam Sunturlić, "Sunčev zrak nad Ohridskim jezerom", Beograd, 14 godina

III nagrada – životinje, Luka Drobac, "Ljubav", Novi Sad, 13 godina, voli životinje, fotografija mu je hobi i najviše voli da fotografije na putovanjima

II nagrada – portret, Nela Čule, "Devojčica u žutom cveću", Mramorak, 13 godina, deda i mama su je uveli u "fotografske vode", najčešće motiv za snimanje je njena sestra

II nagrada – pejzaž, Stefan Baklić, "Mikrokosmos", Berane (Crna Gora), 14 godina, član Foto kluba "Svetlosti", bavi se dokumentarnom fotografijom izlaga na klupskim izložbama i fotografije su mu objavljivane na internetu i u epuhijskom časopisu "Svevide"

Konkurs National Geographic Junior

7 – 12. NOVEMBRA, ATELJE 212, BEOGRAD

Nela Čule i njena sestra, Luka Petrović, Sergej Stefanović, Luka Drobac i Brana Pantelić (na žalost ostali učesnici konkursa nisu bili u mogućnosti da se odazovu našem pozivu)

Konkurs za najmlađe pokrenuo je časopis *National Geographic Junior* u saradnji s firmom HP d.o.o. Na otvaranju izložbe najboljih fotografija, marketing menadžer kompanije HP, Vesna Rakić, uručila je trima najboljim učesnicima iz svake kategorije (Svet životinja, Čudo prirode i Portret) vredne nagrade – digitalne fotoaparate i štampače. Treba posebno istaći da je fotografija "Moja sestra Andela", jedanaestogodišnjeg Luke Petrovića iz Beograda osvojila i drugu nagradu na Međunarodnom konkursu *National Geographic Junior* u Vašingtonu. Izabrane fotografije sa prvog juniorovog konkursa bile su izložene u holu Atelje-a 212, do 12. novembra 2007, gde se održala i dobitvorna aukcija fotografija. Sva sredstva koja su se tom prilikom prikupila, iskoristiće se za kupovinu monitora za praćenje vitalnih funkcija koji je neophodan Institutu za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije.

U želji da podrži uspehe najmlađih fotografa, časopis *Refoto* pozvao je sve nagrađene mlade autore u redakciju časopisa. Tom prilikom uručeni su im pokloni – foto-torba s logom časopisa *Refoto*, dva primerka časopisa kao i promotivni materijal firme Nikon. Primarni cilj ovog lepog druženja bilo je upoznavanje dece s časopisom koji je u potpunosti posvećen njihovoj ljubavi – fotografiji. Uz kratku priču o časopisu i kako on nastaje pozvali smo ih da postanu naši čitaoci i saradnici, da učestvuju na našim konkursima i da nas obavestavaju o njihovim novim uspesima u fotografiji. "Mali" fotografi vidno su bili zainteresovani za časopis i polaskani pažnjom koju smo im posvetili. Budući da svi imaju svoje fotoaparate (nagrada na konkursu) obećali su da će se fotografiji posvetiti još više u šta ćemo moći da se uverimo naredne godine u našem časopisu. Želimo im uspeh i dobrodošlicu u veliku *Refoto* porodicu.

I. BREZOVAC

I nagrada – pejzaž, Sergej Stefanović, "Pod bagremima", 9 godina, Beograd, kaže da je lako bilo naučiti tehniku fotografisanja ali je teško snimiti "pravu" fotografiju i naći dobar motiv

II nagrada – portret, Ksenija Golubović, 14 godina, "Naočare na vrh nosa"

II nagrada – životinje, Helena Vuković, "Gatalinka", Pančevo, 11 godina, već tri godine fotografisala i to najviše u svom dvorištu gde je otkrila pravi mikrokosmos savršen za fotografisanje

Fotografija na naslovnoj strani časopisa i nagrada – portret, Luka Petrović, "Moja sestra Andela", Beograd, 9 godina, misli da nije teško biti fotograf, stalno nosi fotoaparata sa sobom a najviše voli da fotografisane prirodu i oblake

Japanska savremena fotografija

5 – 15. 11. STUDENTSKI KULTURNI CENTAR, BEOGRAD

Linija umetničkog senzibiliteta fotografa Mami Kiyoshi, Toshiaki Mori, Yoco Sakakibara, Kazuko Soejima, Nobuhiro Takehara, Daisuke Yamada i Ansugi Kin čije radove smo videli na izložbi Japanska savremena fotografija veoma je raznolika, ponekada za naša shvatanja veoma čudna. Ipak veoma je jasna njihova specifična ekstenzija individualnih osećanja koju putem svojih fotografija izloženih na čak četiri mesta u prostorima SKC-a prenose publici. Izložba je realizovana u saradnji sa organizacijom NPO Japan Yugo Art Project i predstavlja nastavak veoma

uspešne kulturne saradnje naših naroda, što je u svom govoru dodatno istakao ambasador Japana, njegova ekscelencija, gospodin Tadashi Nagai. Umetnost senzornih mešavina ili jednostavno vežbanje u asketizmu toliko svojstveno japanskim autorima svih oblasti umetnosti posebno je vidljivo na izloženim fotografijama. Promene u fotografskom govoru, koje su danas evidentnije nego ikada pre, ponekad i bezuspešno pokušavaju da prate mnogo dublja stanja koja dovode do gotovih dela pa nam se ponekada čini da je previd, ako to možemo tako nazvati, pre namera nego nesvena omaška autora.

MAMI KIYOSHI

J. MATIĆ

Izložba fotografija

SLOBODAN RAŠIĆ BOBARA, KAFE KNJIŽARA "LITTERA", BANJALUKA

Izložba foto-stripa "Cirkus Internacional" otvorena je u knjižari "Littera", u Banjaluci, a postavka će trajati dva meseca. Ovo je četvrta postavka u ovoj godini kojom autor Slobodan Rašić nastavlja ciklus fotografija koje predstavljaju život posmatran očima vizionara, te se na taj način iz fotografskog sveta uključuje u egzistencijalni hod svakodnevnog života. Ciklus je otvoren u aprilu izložbom "Karneval", koja obiluje bojama, šminkom, klovnovima, inspirisana godišnjim dobom i mesecom šale. Druga je bila

izložba "Kino Vrbas", koja prati život jedne reke i ljudi uz reku. "Teatar" čini realističnu životnu retrospektivu, povremeno mračnu, pa veselu, tužnu, a zatim razigranu i raspevanu. U narednom periodu autor planira da predstavi izložbu fotografija "Veseli Brijeg", koja prikazuje život Roma, te crno-bele portrete žena.

M. A.

Svetsko bijenale studentske fotografije

14 – 24. NOVEMBAR 2007. GODINE, NOVOSADSKI SAJAM, CENTAR MASTER

Akademija umetnosti u Novom Sadu organizovala je izložbu studentskih fotografija prispelih na konkurs Svetskog bijenala studentske fotografije. Na konkurs je prispelo oko 600 fotografija, od kojih je preko 500, 169 autora iz 19 zemalja, predstavljeno na izložbi. Na veliko zadovoljstvo organizatora radovi su prispeli sa četiri kontinenta, a prijatno iznenađenje ove godine predstavljao je veliki odaziv studenata iz Južnoafričke Republike, zatim Pakistana i Indije, kao i susednih zemalja Grčke, Hrvatske i Austrije. Svetski bijenale studentske fotografije ima takmičarski karakter i odluku o najboljim radovima ovogodišnjeg konkursa, dana 25. oktobra 2007, doneo je međunarodni žiri, koji je radio u sledećem sastavu: prof. dr Irina Subotić (Srbija), doc. Đerd Palfi (Mađarska), prof. mr Branimir Karanović (Srbija), prof. mr Đorđe Odanović (Srbija) i mr Branko Kukurinić (Hrvatska). Novčane nagrade dodeljene se sledećim studentima: III nagrada – 500

IVANA STOJANOVIĆ

evra: Ivana Stojanović, za rad: # 53, Akademija umetnosti, Novi Sad, Srbija. II nagrada – 1000 evra: Ildiko Mezei, za rad – Abnormal Circus?, Univerzitet umetnosti i dizajna "Moholji Nađ", Budimpešta, Mađarska. I nagrada nije dodeljena.

ILDIKO MEZEI

5 OTVARANJA IZLOŽBE

REKORDNA CENA NA AUKCIJI ZA FOTOAPARAT

Fotoaparat firme "Leica" proizveden 1923. u gradu Lajc in Veclar u Nemačkoj, prodan je na aukciji u Beču za rekordnih 336.000 evra. Crni fotoaparat, sada vlasništvo kolekcionara iz Evrope koji je želeo da ostane anonimn, postao je najskuplji fotoaparat malog formata na svetu, a drugi najskuplji u svim kategorijama. Prodati fotoaparat je iz male serije proizvedene da bi se ispitalo tadašnje tržište. Njegov serijski broj je 107 i to je sedmi Leica fotoaparat proizveden u seriji, a prvi namenjeni izvozu. Svetski rekord u postignutoj ceni drži fotoaparat za pravljenje dagerotipija braće Sus iz 1839. godine, prodan u maju ove godine za 580.000 evra.

J. RASPOPOVIĆ

OD FOTOGRAFIJE DO SLIKE LJUBINKA KOŽUL, 10 – 23. 11. GALERIJA STARA KAPETANIJA, BEOGRAD

U Galeriji Stara kapetanija održana je izložba radova Ljubinka Kožula, umetnika fotografije i člana ULUPUDS-a. Ovom prilikom je autor, koji iz sebe ima preko dvadeset izložbi i tri fotomonografije, izložio nove radove nastale specifičnom tehnikom po kojoj je poznat: u osnovi svega su klasične crno-bele fotografije velikih formata obradene isključivo fotografskim hemikalijama čijim delovanjem su postignuti brojni kolorni i vizuelni efekti.

LIČNI POGLEDI

GORAN MALIĆ, OKTOBAR 2007. GALERIJA VATROGASNOG DOMA, B. BRESTOVAC

Dom kulture "4. oktobar" i Klub foto-filmskih amatera "Ponjavica", Banatski Brestovac organizovali su izložbu laj-fotografija "Lični pogled" (1973-2006) čiji je autor Goran Malić, dok je izbor fotografija za izložbu uradio Danilo Cvetanović. Pored izložbe predstavljena je i mini foto-monografija Gorana Malića čiji su izdavači Helicon Publishing Beograd i KFFA "Ponjavica" Banatski Brestovac.

M.A.

KALENDAR

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

DECEMBAR, JANUAR

BEOGRAD

GALERIJA ARTGET, KULTURNI CENTAR BEOGRAD – TRG REPUBLIKE 5/1

DO 12. 12. Ana Adamović, "Projekat Balkan: Drugi"

OD 14. 12. Oliver Cvijović, "366"

GALERIJA DOM OMLADINE BEOGRAD – MAKEDONSKA 22

27. 11 – 9. 12. Jelena Ilić, "Dnevnik – putovanje po kući"

GALERIJA INSTITUTA SERVANTES – ČIKA LJUBINA 19

28. 11. 2007 – 10. 01. 2008.

"Neotkriveni Pacifik". Godine 1862. španska vlada odlučila je da svojoj morsknoj eskadrili koju je slala na američko tle priključi i grupu naučnika. Cilj je bio formiranje naučnih zbirki koje bi obogatile fondove španskih muzeja. Fotografije Rafaela Kastru i Ordonjesa prikazuju Ameriku XIX veka, njene gradove, ljude i prirodu. Ova zbirka fotografija, koja je tokom godina bila zagubljena i oštećena, otkrivena je i restaurirana pre dvadeset godina u Nacionalnom muzeju prirodnjačkih nauka Španije.

REMONT – NEZAVISNA UMETNIČKA ASOCIJACIJA – MAKEDONSKA 5/II

26. 11 – 14. 12. Kristina Pantelić, "Lutke". Autorka izlaže objekte, kombinaciju fotografija, pravih ramova i tapeta.

GALERIJA O3ON – ANDRIČEV VENAC 10

21. 12 – 22. 12. "Svetlost i senke" izložba fotografija s konkursa časopisa *Refoto* i firme "BS Procesor"

24. – 26. 1. "Eksperiment" izložba fotografija s konkursa časopisa *Refoto* i firme "Direct Link".

NOVI SAD

FRANCUSKI KULTURNI CENTAR – NIKOLE PAŠIĆA 33

6. 12. 2007 – 20. 1. 2008. Tjeri Nektu (Thierry Nectoux), "Sedma umetnost"

GALERIJA FOTO-KINO I VIDEO SAVEZA VOJVODINE – PAŠIĆEVA 34

6. 12. Ana Lazukić, izložba fotografija

15. 12. Izložba fotografija Foto-kluba Zagreb

28. 12. Presentacija radova članova Fotokino i video saveza Vojvodine

5. 1. 2008. Toni Le Kintuan, USA

GORAN ČAKMAZOVIĆ, "BILJNA VAŠ NA CVETU DETELINE"

Ub 2007

TREĆI SALON FOTOGRAFIJE PRIRODE, 19. 10 – 9. 11. 2007, GALERIJA SVETI LUKA, UB

Iako su se organizatori ovog, sada već tradicionalnog i međunarodnog salona fotografija plašili kako će sve proteći, ova, treća po redu manifestacija koja se još zove i "Memorijal Raše Plaovića" opovrgava sve sumnje. Skoro 150 autora s više od 500 fotografija stavilo je Branislava Brkića, Romana Đurića i Zorana Pavlovića koji su sačinjavali žiri, na muke oko izbora najboljih fotografija. Za izlaganje je odabrano 121 fotografija od 75 autora. Nagrade za kolekcije dodeljene su Miroslavu Jeremiću, Borisu Bjelici, Petru Vasilčinu i Gezi Farkašu, a pojedinačno najbolje fotografije poslali su Marko Tanasković, Zoran Plamenac, Žan-Žak Milan (Jean-Jacques) i Velimir Savatić.

MIROSLAV JEREMIĆ, "UVAC"

MARKO TANASKOVIĆ, "ZAROBLJEN"

JEAN-JACQUES MILAN, "ARAIGNEE ET GAZANIA"

PETAR VASILČIN "SVILA"

KNJIGE

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Nick Yapp, Amanda Hopkison FOTOŽURNALIZAM (Photo Journalism – Getty Images)

/izdavač: KONEMANN, KOLN, 2006; **/jezik:** ENGLESKI, FRANCUSKI I NEMAČKI; **/format:** 23,6 X 31,2 CM; 800 STRANA; PREKO 1 000 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; **/povez:** TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; **/cena:** 2.883 DINARA; **/mesto prodaje:** KNJIŽARA "MAMUT"

Reč je o reizdanju knjige pod nazivom "150 godina fotožurnalizma" ("150 Years of Photo Journalism"). S obzirom na to da se do starijeg izdanja sve teže dolazi, nije na odmet da je ponovo predstavimo i ukažemo na neke novine. Pored novog naziva, luksuznije opreme, kvalitetnije štampe, knjiga je proširena osvrtnom na najznačajnije događaje i fotografije dvadesetprvog veka. Štampana je u saradnji s Hulton Getty Picture Collection i podeljena na dva dela: period od 1850. do 1918. i od 1918. do danas. U svakom delu nalazi se dvadesetak poglavlja u kojima se pored fotografija nalazi informativni tekst o fotografiji, glavnim društvenim, političkim i kulturnim zbivanjima.

Mary Warner Marien FOTOGRAFIJA: KULTURNA ISTORIJA, 2. IZDANJE

(Photography: A Cultural History 2nd Edition)

/izdavač: LAURENCE KING PUBLISHING I PRENTICE HALL, LONDON, 2006; **/jezik:** ENGLESKI; **/format:** 22 X 29, 5 CM; 544 STRANE; 491 CRNO-BELA FOTOGRAFIJA I 177 KOLOR FOTOGRAFIJA; **/povez:** MEK; **/cena:** 4.234 I 4.567 DINARA; **/mesto prodaje:** KNJIŽARE "MAMUT" I "PLATO XI"

Nakon izvesnog vremena u našim knjižarama pojavilo se drugo izdanje knjige koju smo predstavili pre tri godine. Da podsetimo, u knjizi su obrađeni pravci, teme, motivi i najznačajniji fotografi. Razvoj fotografije analiziran je, ne samo kroz stilske već i kulturne, političke i ekonomske promene u društvu, a knjiga je specifična i zbog posebnog dodatka pod nazivom "U fokusu" (In Fokus) u kojem se nalaze tekstovi o futurizmu i fotografiji, fotomontaži, filmu i fotografiji itd. Novo izdanje prošireno je poglavljem "Unutar novog milenijuma" (Into the New Milenium), u kojem je autorka izanalizirala prve godine XXI veka i teme kao što su: fotografija u Kini, rat i fotografija, fotografija i globalizacija i nauka i fotografija.

Nan Goldin THE BALLAD OF SEXUAL DEPENDENCY

/izdavač: AN APERTURE BOOK, 1986, REPRINT 1996; **/jezik:** ENGLESKI; **/format:** 23 X 25, 5 CM; 144 STRANE; 130 KOLOR-FOTOGRAFIJA PREKO CELE STRANE; **/povez:** MEK; **/cena:** 2.428 DINARA; **/mesto prodaje:** KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK"

Pored Barbare Kruger (Barbara Kruger) i Sidni Šerman (Cindy Sherman), Nan Goldin predstavlja jednu od najpoznatijih američkih i svetskih umetnica današnjice. Počev od sredine sedamdesetih godina prošlog veka, Nan Goldin radi na vizuelnom dnevniku koji je zbog iskrenosti ubrzo postao uzor i inspiracija mladim autorima. Reč je o seriji dokumentarnih kolor-fotografija na kojima je autorka zabeležila svakidašnje, intimne situacije iz svog života i neposrednog okruženja (rodbina, prijatelji, ljubavnici, deca, ljudi u Njujorku itd). Pored fotografija u knjizi se nalaze i kraći eseji o umetnici i "akterima" njenih fotografija. Urednici knjige su Marvin Hiferman (Marvin Heiferman), Mark Holborn (Mark Holborn) i Suzan Fletčer (Suzanne Fletcher).

Dian Hanson i Eric Kroll NOVA EROTSKA FOTOGRAFIJA (The New Erotic Photography)

/izdavač: TASCHEN, KOLN, 2007; **/jezik:** ENGLESKI, NEMAČKI I FRANCUSKI; **/format:** 19,6 X 27,3 CM; 608 STRANA; OKO 500 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; **/povez:** TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; **/cena:** 3.841 DINAR; **/mesto prodaje:** KNJIŽARA "MAMUT"

Posvetivši je poznatom fotografu aktova Bobu Karlosu Klarku (Bob Carlos Clarke), autori knjige prikazali su preko osamdeset svetskih fotografa iz ove oblasti među kojima su: Gvido Argentini (Guido Argentini), Jan Saudek, Ralf Gibson (Ralph Gibson), Ričard Kern (Richard Kern), Teri Ričardson (Terry Richardson), Nataša Merit (Natacha Merritt) i drugi. Poređani po abecednom redu, fotografi su predstavljani s nekoliko fotografija i kraćim tekstom, sastavljenim od odlomaka iz intervjua koji govore o njihovom radu, pristupu i shvatanju erotske fotografije. Pored nezaobilaznih uvodnih eseja karakterističnih za izdanja ovog tipa, u knjizi se nalaze i kratke biografije s web-adresama fotografa.

Alexandre Dupouy EROTSKA UMETNIČKA FOTOGRAFIJA (Erotic Art Photography)

/izdavač: PARKSTONE PRESS, NEW YORK, 2004; **/jezik:** ENGLESKI; **/format:** 27,8 X 30 CM; 256 STRANA; OKO 350 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; **/povez:** TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; **/cena:** 3.530 I 3.380 DINARA; **/mesto prodaje:** KNJIŽARE "MAMUT" I "THE ENGLISH BOOK"

Knjiga nije samo prezentacija bogate i zanimljive kolekcije autora već i uvid u razvoj ove vrste fotografije od sredine devetnaestog do tridesetih godina prošlog veka. Pored predgovora i uvodnog dela u kojem se nalazi i sažeta istorija akt-fotografije u nekoliko poglavlja, među kojima su Akademska alibi (The Academic Alibi) i Etnografska alibi (The Ethnographical Alibi), predstavljene su dobro poznate akademije, akt-fotografije radene za etnografske potrebe, fotografije radene u formatu razglednice, kabinet, zatim stereofotografije dagerotipije itd. Pored anonimnih autora koji predstavljaju većinu, u kolekciji se nalaze i fotografije Andrea Dizderija (André Disdéri), Ogista Beloka (Auguste Belloc), Žak-Antoana Mulina (Jaques-Antoine Moulin), Vinčenca Galdija (Vincenzo Galdi), Fransoa Bertina (Francois Bertin) i dr.

Branislav Strugar BEOGRAD, RASKRŠĆE VEKOVA I PUTEVA

Tekst: Mirko Magarašević

/izdavač: STUDIO "STRUGAR", 2007; **/jezik:** SRPSKI, ENGLESKI, NEMAČKI, FRANCUSKI, ITALIJANSKI I ŠPANSKI; **/format:** 19,5 X 26,5 CM; 135 STRANA; 233 KOLOR-FOTOGRAFIJE; **/povez:** MEK; **/cena:** 1.490 DINARA; **/mesto prodaje:** KNJIŽARA "PLATO XI"

Pažljivo napravljen izbor fotografija predstavlja izvanrednu vizuelnu bazu za širenje kulture drevnog i modernog grada kakav je Beograd. Autorski pristup otkriva nove mogućnosti fokusiranja, kako poznatih turističkih motiva, tako i sasvim atipičnih urbanih celina u kontekstu umetničke fotografije. Raznovrsnost i kompleksnost odabranih vizuelnih motiva na fotografijama Branislava Strugara pružaju uzbudljivu i do sada nepoznatu sliku Beograda. (Iz teksta prof. dr. Milanke Todić) Tekst knjige je u odličnoj komunikaciji s fotografijama koje su posebno snimljene za tu svrhu. Ukratko, reč je o uspešnom spoju informacija umetničkog doživljaja. (Iz teksta prof. dr. Sretena Vujovića)

BORIS BJELICA, "DONJI TAOR"

Pravo ili lažno

U vicu jedan prijatelj pita drugog: "Zašto si ženi za rođendan kupio bisernu ogrlicu kada je ona tražila auto?" „Zato što niko ne pravi lažne automobile!“ – odgovara upitani

Radni vek proveo sam s mašinama i imao sam prilike da se borim s falsifikovanim proizvodima. Mislio sam da je fotografija bar privremeno pošteđena od njih, ali me najnoviji članak u Popular Photography vratio u stvarnost. Jeste, u fotografiji ima falsifikata, pa ćemo sada da vas upoznamo s tim odakle vrebava opasnost.

Iako cenim buvljake, jer mislim da prodavci na njima imaju razvijeniji osećaj šta kupcima treba nego što to imaju oni koji rade u velikim trgovinskim preduzećima u kojima često dobijete odgovor "nema", moram da kažem da su buvljaci idealno mesto za prodaju falsifikovane robe. Sećam se da sam na beogradskom buvljaku kupio neskafe, upakovanu identično kao što je originalna "Nestleova" neskafe, ali ukus je bio pepeljast. Kada sam je poslao proizvođaču kafe, fabriци "Nestlé", na mišljenje, obavestili su me da je to falsifikat. Spolja nisam mogao da vidim razliku uprkos brižljivom pregledu. Drugi izvor falsifikovane robe jesu inter-

net aukcije gde se nudi svakakva roba, pa i falsifikovana. Opšti savet jeste da treba biti oprezan. Kupovinom falsifikovane robe strada upravo kupac. Od falsifikata treba razlikovati konkurentske proizvode koji se proizvode i prodaju pod imenom proizvođača. To nisu falsifikati nego legitimna roba.

GDE VREBAJU FALSIFIKATI?

Pre svega, da raščistimo šta su falsifikati. To su proizvodi koji su upakovani ili obeleženi kao originalni proizvodi, njihov isporučilac nije originalni proizvođač i u najvećem broju slučajeva imaju loš kvalitet, pa ih je ponekad i opasno koristiti. Proizvođači koji prave konkurentske robu ali pod svojim imenom, kao, na primer, proizvođači mastila za štampače koji koriste svoje a ne neko drugo ime, legitimni su konkurenti. Ako kupite memorijsku karticu nekog proizvođača, to nije falsifikat. Falsifikat bi bio ako bi ta kartica nosila ime npr. "Sandisk", a njen proizvođač nije "Sandisk". Pogledajmo sada proizvode po grupama.

kopija original

Upoređivanje originalne SanDisk Ultra II memorijske kartice i one koja je kupljena na www.ebay.com a nije originalna

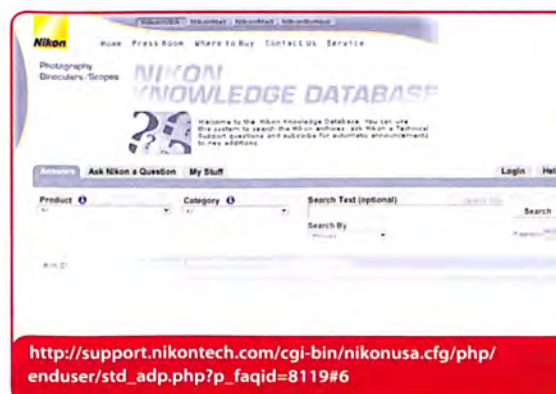
MEMORIJSKE KARTICE

Renomirani proizvođači kao što su: "Sandisk", "Lexar", "Kingston" uživaju zaradenu reputaciju na tržištu. Oni proizvode prodaju pod svojim imenom, neki od njih su jeftiniji, neki skuplji. Sve dok se za neku od tih kartica plati normalna cena, verovatno je reč o legalnom originalnom proizvodu. Na tržištu su se pojavile kartice koje nose oznake ovih proizvođača a nisu originalne. Prema onome šta sam pročitao, falsifikovane kartice mogu da prouzrokuju brojne probleme: počev od nedovoljnog kapaciteta, što je neprijatno ali nije fatalno, do kvara ili loma komponenti koje idu u fotoaparati i time

prourokuju kvar fotoaparata. Dovoljno je da se komad kartice zalomi na iglicama fotoaparata u koje ulazi CF kartica i eto dodatnog troška za popravku koja može da košta dosta. Renomirani proizvođač prati kvalitet svojih proizvoda i u slučaju greške spreman je da pokrije trošak kroz garancijski servis ili da zameni falični proizvod. Falsifikator je obično nepoznat. Postoje i tzv. "ponoćni proizvođači". U fabriци originalnih proizvoda nesavesni poslovođa, posle redovne smene, protera jednu "saržu" proizvoda koju iznese iz fabrike i prodaje u svoje ime i za svoj račun. Ti proizvodi mogu

da budu dobrog kvaliteta, ali bez garancije koju daje proizvođač ili legalan uvoznik. Veoma je teško zaključiti da li jeftino kupljena kartica pripada ovoj kategoriji ili je običan falsifikat. Čak i kod ovakvih kartica primećeno je lažno deklarisanje kapaciteta, jer se za više megabajta dobija više para. Mislim da je riskantno kupovati kartice na drugim mestima osim zastupnika firme ili u njegovim maloprodajnim objektima. Korist od te kupovine kartica bila bi mala jer iako su one jeftine, rizik koji sobom nose može biti ogroman.

SAVET: Kupite direktno od distributera

http://support.nikontech.com/cgi-bin/nikonusa.cfg/php/enduser/std_adp.php?p_faqid=8119#6

Dva najveća proizvođača foto-opreme, Canon i Nikon, postavila su na svojim sajtovima upozorenje o mogućim posledicama pri upotrebi neoriginalnih baterija

<http://www.usa.canon.com> (kliknuti consumer > support > izaberite EOS SLR u meniju i kliknite na znak upozorenja)

BATERIJE

Uporedo s pojavom litijumskih baterija tržište su preplavile neoriginalne baterije. Tu, opet, imamo legitimne konkurente, ali i falsifikatore. Imao sam iskustva s neoriginalnom a ne falsifikovanom baterijom u mom fotoaparatu Canon. Teško je bilo ustanoviti da li ova baterija ima manji kapacitet od originala. Amperaža je bila ista kao kod originala, možda čak i malo veća. Pred jedno predavanje na kome sam predvideo da pokažem ono o čemu sam govorio, ta neoriginalna baterija je otkazala, iako sam je neposredno pred predavanje napunio i proverio. Ne znam šta je bio uzrok, ali to mi se nije dogodilo s originalnom "Canonovom" baterijom. Verujte mi da od tada striktno vodim računa da imam originalnu bateriju u svom fotoaparatu. Bilo je dosta slučajeva da su se neoriginalne ili pak falsifikovane baterije zapalile tokom punjenja. To se dešavalo u telefonima, ali i u samim fotoapara-

tima u toku punjenja. Firme s reputacijom kao što je "Nikon" ili neki proizvođači kompjutera kada su imali probleme s baterijama, besplatno su ih zamenjivali čak iako je garancija istekla. Jednu Nikon bateriju zamenili su mi u "Nikonovom" servisu a da nisam ni primetio da joj nešto fali. Isto mi se desilo s kompjuterskom baterijom. To je, upravo, sigurnost koju pruža samo savestan originalan proizvođač, falsifikator ostaje nepoznat. Iskusni fotografi često misle da se ne isplati kupiti jeftinu neoriginalnu bateriju. Dok neoriginalna baterija može da ima poneku manu, falsifikati su često sasvim lošeg kvaliteta. Baterije koje potiču od proizvođača fotoaparata ipak su najsigurnije.

kopija original

kopija original

kopija original

MASTILA ZA ŠTAMPAČE

Politika proizvođača štampača koji prodaju sam štampač budzašto da bi posle napravili dobit kroz prodaju preskupog mastila prouzrokovala je pojavu brojnih legitimnih konkurenata. Može se kupiti mastilo za bilo koji poznati štampač, po ceni nekoliko puta nižoj od originalnog, a da to mastilo po kvalitetu ne zaostaje za originalnim proizvodom. Ja sam podlegao dražima tog jeftinog mastila. Iako me je "Epson" ubeđivao da je prljanje valjaka mog štampača posledica korišćenja neoriginalnog mastila, ipak nisam sasvim ubeđen da nije možda uzrok tom prljanju habanje valjaka i drugih komponenta sada već starog štampača. Ne treba da me pogrešno shvatite da je bolje koristiti neoriginalno mastilo. Mislim da

originalne formule imaju prednosti najviše kod dugovečnosti slika. Da ne izigravam sveca, moram da priznam da u štampaču radije koristim jeftinije mastilo, ali ne ono koje bi mi neko ponudio kao bajagi od originalnog proizvođača po niskoj ceni – jer je takvo mastilo verovatno falsifikat. Kupujem mastilo neke renomirane firme koja ga pod svojim imenom pravi za model štampača koji ja imam. U Americi postoji svojevrsna bitka za "duše i džepove" potrošača, pa se neka mastila ne mogu distribuirati. Nisam baš siguran ko će dobiti bitku za mastilo – ili će štampači postati skuplji a mastila jeftinija, pa ću tada da se vratim originalu, ili će situacija da bude kao i do sada.

FOTOAPARATI

Praviti lažne fotoaparate isto je kao praviti lažne automobile, u onom vicu na početku ovog teksta. Bilo je primera da se na neki jeftini, masovno proizvedeni digitalni fotoaparat stavi ime nekog renomiranog proizvođača, ali, do sada, se to dešavalo samo u Južnoj Americi. Postoji, međutim, i interesantno falsifikovanje fotoaparata. Fotoaparati serije "Sony DSC W"... imaju uglavnom isti izgled, samo se razlikuju

po kapacitetu i osobinama. U jednom objavljenom slučaju, jedan od Sony fotoaparata imao je prepravljenu oznaku modela i prodavan je po ceni koja je bila atraktivna za taj "bolji" model, ali koja je bila sasvim normalna za slabiji model. Mislim da je ozbiljnom fotografu, amateru ili profesionalcu, skoro nemoguće "uvaliti" neoriginalni fotoaparat pod nekim zvučnim imenom, jer su modeli fotoaparata veoma poznati. To bi se moglo desiti samo s fotoaparatima koji se prodaju jeftino po samoposlugama.

Najčešće su predmet falsifikovanja bili kolekcionarski fotoaparati. Video sam nekada u Pragu gomilu Lajki s pozlaćenim kućištem, napravljenih na osnovu "Zorkija", ali su ih prodavci označavali kao falsifikate. Naravno, neko može da ih kupi pa da u svoje ime nudi kao original. Pozlaćenih Lajki Luksuz napravljeno je svega 95 od 1929. do 1930. godine i ne znam koliko njih je preživelo Drugi svetski rat, ali njihova cena je basnoslovna. Zato se i falsifikuju.

Kina je izvor falsifikovanih Lajki jer je postojala i kineska proizvodnja takvih fotoaparata, kod nas nepoznata. Ovi fotoaparati često su prepravljani tako da liče na retke Lajka modele. Model Nikon SP u crnoj boji pravljen je samo u 10 odsto od njegove ukupne proizvodnje. Zato na kolekcionarskom tržištu i vredi više od 10 puta od, isto tako retkog, srebrnog modela. Jasno je, ako vam neko ponudi crni SP, proverite da nije naknadno ofarban.

FILMOVI

Filmovi zahtevaju komplikovan proizvodni proces, pa nisam video falsifikate. Imao sam, na primer, filmove proizvedene u Aziji za azijsko tržište, koji su prodavani po jeftinoj ceni na drugim kontinentima. Već duže vreme ne koristim film, pa ne znam kakva je sada situacija. Mislim da tu nema opasnosti od falsifikata, a proizvođači se trude da sve manje i manje zadovolje tržište kvalitetnijim proizvodima. Kod filmova se često događa da se nepravilno uskladišteni viškovi filma prodaju po jeftinim cenama.

OBJEKTIVI I FILTRI

Sam proces proizvodnje objektivna jeste takav da onemogućava falsifikovanje. Često se, međutim, događa da jedan sasvim kvalitetan i renomiran proizvođač kakav je, na primer, "Cosina" isporučuje svoje proizvode (i objektivne i fotoaparate) za račun marketinških organizacija kao što su: "Vivitar" ili "Phoenix". Bilo je tu vrlo lepih konstrukcija i uspešnih objektivna za sve poznate fotoaparate. Kod filtera nije bilo meni poznatih falsifikata, ali ima puno proizvođača. Moje je pravilo da kupujem filtere samo ako je proizvođač poznat. Pored onih koje proizvode "Canon" i "Nikon", uzimam filtere "Hoya", "Heliopan", "Biermann & Weber", a filtere nepoznatih proizvođača kupujem s rezervom i to po niskim cenama i koristim ih samo kao zaštitu jer nemam mnogo poverenja u njih.

ZAKLJUČAK

Fotografsko tržište nije pošteđeno falsifikata. Njih najviše ima na tržištu potrošnih proizvoda kao što su baterije i kartice. Tu treba biti veoma oprezan. Sve što je neverovatno povoljno navodi na pomisao da je reč o falsifikatu. Ne treba se libiti proizvoda legitimnih proizvođača - često se tu nade dobar kvalitet za manje para. Uglavnom, dobije se ono šta se plati. Veliki i čuveni proizvođači imaju više cene, ali se njima i isplati da plasiraju na tržište proizvod koji dosta košta i koji je visokokvalitetan jer za njega mogu da traže pravu cenu. Zato, u nedoumici, bolje je platiti malo više, pa može mirno da se spava.

FREECOM

Nije sve u veličini!

Free your mind

DataBar 2007 - najsladi USB fleš dimenzija čokoladice

- kapaciteti od 1 GB do 8 GB
- kompaktni profil za svako kućište
- LE dioda pokazuje aktivnost

Mobile Drive 2.5" - eksterni prenosivi hard disk dužine hemijske olovke

- kvalitetno aluminijumsko kućište
- nije potrebno dodatno napajanje
- kapaciteti od 80 GB do 250 GB

USB Card - najtanji USB fleš na svetu formata kreditne kartice

- samo 2 mm debljine
- integrirani tanki USB konektor
- kapaciteti od 512 MB do 4 GB

Mislite?

reddot design award winner 2007

AUTORIZOVANI DISTRIBUTER ZA SRBIJU

Direct Link
www.directlink.rs

PARTNERSKA MREŽA:

BEOGRAD - DESK, Bulevar despota Stefana 110, 011/3292 140; GIGATRON, Kirovčeva 17, 011/3541 379; INFORMATIKA, Jevrejska 32, 011/3215 333; PC PRACTIC, Cvijićeva 46, 011/2083 677

LEPOTA OKO NAS

Veoma je zanimljivo povesti raspravu o pojmu lepote. On se menjao tokom naše istorije definišući naš ukus i shvatanje estetike. Danas bi se veoma malo ljudi okrenulo za ženom čija je lepota definisana viktorijanskim merilima, a mislim da bi ljudi tog vremena isto tako bili šokirani našom modernom umetnošću ili načinom oblačenja. Kako god shvatali ovaj termin i njegovo vrlo široko značenje, mi smo se lepo družili u pokušaju da

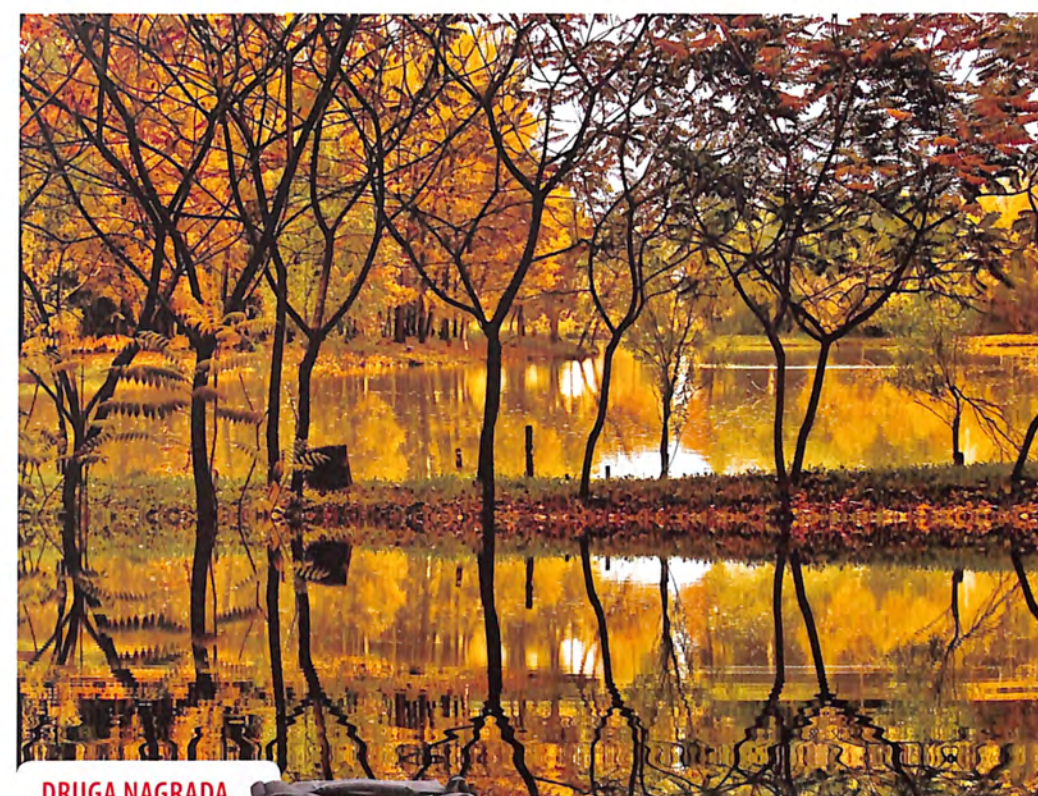
sve to suzimo i postavimo u okvire fotografije, umetnosti koja je istovremeno oličjenje istine i najvećih prevara, sušte čednosti i nepojmljivog nemorala, nečega čemu bez razmišljanja verujemo podsvesno sumnjajući i preispitujući svoje shvatanje onoga što posmatramo. I, kao što su se osnovni postulati menjali kroz istoriju, mi smo uživali u vašim beleškama i velikoj intimi kojom ste prikazivali sopstvenu viziju lepote. U pokušaju što neutralnije arbitraže, bez pre-

tenzija da postavljamo neke naše kanone lepote, starali smo se da bude zastupljeno što je moguće više različitih viđenja stavova, ali i pravaca u kojima se poimanje lepote kretalo. Mislimo da smo svi uspeali i stigli tamo gde smo želeli, a vama poručujemo da nastavite dalje jer su i naše nove teme oslonjene na apstrakciju pojma kome uvek težimo – lepoti, koja je i dalje svuda oko nas.

M. ŽIVKOVIĆ

PRVA NAGRADA
Nikon Coolpix S4
digitalan fotoaparati
NEVENA UZUROV,
Sremska Mitrovica, "Neven",
Canon PowerShot A410

DRUGA NAGRADA
Lowepro Stealth 200AW
Reporter foto-torba
SLAVOLJUB MACIĆ,
Beograd, "Gore dole",
Fujifilm FinePix S5600

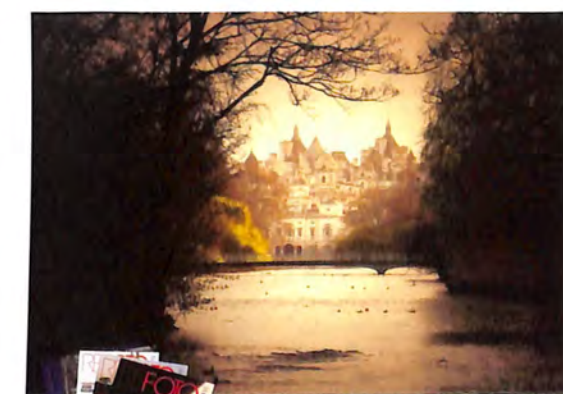
TREĆA NAGRADA
Fotomonografija
"Dragoljub Tošić – Fotografije"
SAŠA RADOŠAVLJEVIĆ,
Beograd, "Usamljenik",
Nikon D200

POHVALA – ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
RONTO LASLO, "Panurus biarmicus",
Canon EOS 30D

POHVALA – ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
SLAVKO SAVIĆ, Brzeće, "Sočni obrok",
Fujifilm FinePix S2Pro

**POHVALA GLAVNOG UREDNIKA
PRETPLATA NA ČASOPIS**
MILAN JOVANOVIĆ, Niš,
"St. James park", Canon PowerShot A520

POHVALA – ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
PREDRAG KOSTIN, Zrenjanin, "Na Straži"

ANDREJ MINCHEVSKI, Skoplje, "Kon raj", Canon EOS 30D

BRANISLAVA DRAŽIĆ, Novi Sad, "U magli", Sony DSC S60

DALIBOR GRABEŽ, Gakovo, "Kokoške", Fuji FinePix S 5500

ŽUŽANA MAJOROŠ, Temerin, "Rozeta", Fujifilm FinePix F710

MILAN DIJAKOVIĆ, Grocka, "Proleće", Olympus C5060WZ

MILAN STUPLJANIN, Beograd, "Celebration", Canon PowerShot A620

TIHOMIR TEMELJKOV, Beograd, "Beauty", Canon EOS 500n

VLADIMIR PAVKOV, Novi Sad, "Sreća", Canon PowerShot S3

MIRO RADMILOVIĆ, Zemun, "Plava vrata", Fujifilm FinePix S6500fd

ALEKSANDAR STOJANOVIĆ, Leskovac, "Portret", Fujifilm FinePix S9500

MILICA AMIĐIĆ, Beograd, "Baobab", Olympus FE110

PREDRAG ĐERMANOVIĆ, Novi Sad, "Život je lep", Canon PowerShot A510

ERVIN SALGO, Kikinda, "Balerina", Nikon D70

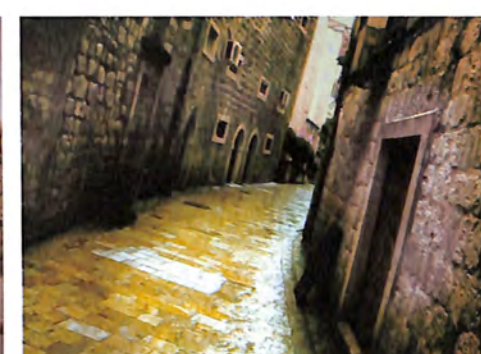
GORDAN JARIĆ, Novi Sad, "Jesenji motivi", Panasonic DMS-FZ50

IVAN MILOSAVLJEVIĆ, Čuprija, "Let", Fuji FinePix S6500

MILOŠ VASIĆ, Beograd, "Život", Fujifilm FinePix S9500

SASA NIKOLIĆ, Obrenovac, "1 River street", Fujifilm FinePix S5600

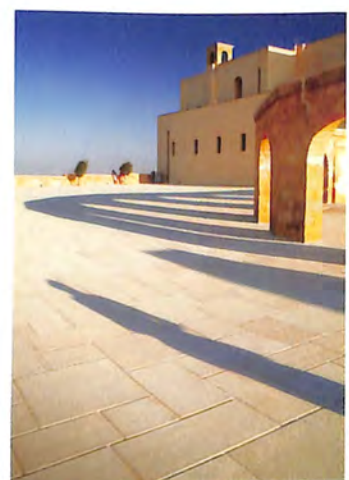
PETAR STOJANOVIĆ, Beograd, "Između antike i modernog", Canon EOS 350D

MIJAT MILANOVIĆ, Jagodina, "Avantura"

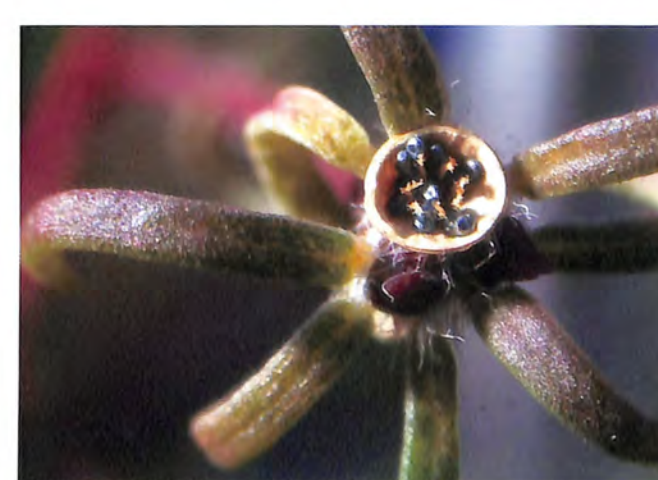
PAVLE TABORSKI, Zrenjanin, "Metamorfoza", Fujifilm FinePix S7000

MLADEN MILOJEVIĆ, Beograd, "Leuca", Fuji film S3Pro

ANITA DEKOVIĆ, Novi Sad, "Gore ili dole", Canon S3

NEBOJSA ARSENOVIĆ, Novi Sad, "Mikro cvet", Canon PowerShot A75

VLADIMIR ZIVANCEVIĆ, Beograd, "Sea shell", Panasonic FZ-50

TAMAŠ TOTH, Subotica, "Čičak", Nikon D80

BRANKA VUKIČEVIĆ VUČKOVIĆ, Gornji Milanovac, "Tajna cveta", Olympus SP510UZ

IGOR CEFERA, Bački Petrovac, "Maraton", Fujifilm Finepix S5500

VLADIMIR PAVLOVIĆ, Beograd, "Prozor", Praktica BC1

BRANIMIR NEDELJKOVIĆ, Beograd, "Ljubavni vrt", Canon EOS 20D

BRANISLAV MARKOVIĆ, "Poletanje", Sony DSC R1

STEFAN VUČIĆ, Kruševac, "Vrabac", Canon PowerShot 53

NIKOLA BARBUTOV, "Na Midžoru", Nikon D200

GORAN FILIPOVIĆ, Beograd, "Levitacija"

ZDRAVKO GRAOVAC, Novi Sad, "Čuvarkuće", Fujifilm FinePix S5600

ZORAN BULETIĆ, Sarajevo, "Talasi", Nikon D70

JAN SELSKI, Bački Petrovac, "Cveće", Fujifilm FinePix S 5700

RADENKO STANIĆ, Nikon Coolpix L12

MILOVAN BAČEV, Beograd, "Office 200 year before", Canon EOS 400D

MIODRAG IGNJATOVIĆ, Niš, "Profil - Casmerodius albus", Fujifilm FinePix S 5500

UROŠ PETROVIĆ, Beograd, "Kako se pravi oblak"

BOŽA KOMLUŠAN, Novi Sad, "Praskozorje"

DRAGAN TODOROVIĆ, Beograd, "Kakadu", Sony A100

TIJANA JEVTIĆ, Užice, "Vučjanka", Canon EOS 300D

JOVANA STOJANOVIĆ, Leskovac, "Osudnici", Praktica PLC3

ZLATKO LJUMIĆ, Novi Sad, Sony DSC P200

MILOŠ STANIĆ, Cuprija, Fujifilm FinePix S5500

IGOR ĐORĐEVIĆ, Beograd, "Afroditine trešnje", Panasonic DMC-L53

GORAN ČAKMAZOVIĆ, Beograd, "Jutarnja rosa", Nikon D80

EKSPERIMENT

PRVA NAGRADA
Lexmark laserski štampač u boji c530dn
IVICA KOSTIĆ,
Niš, "Sanjarenje"

Ekspерiment je nezaobilazan segment našeg postojanja i, što je značajnije, napredovanja tokom cele istorije. Za njega je neophodna velika doza hrabrosti i još više, mnogo nepokolebljive vere da je to što radimo ispravno čak i kada svi drugi kažu da je bespredmetno ili da ništa ne valja. Razmislimo dobro da li bi se išta promenilo u našem bitisanju na ovoj planeti da neki naš daleki predak nije skupio hrabrost i opekao prste na prvoj vatri ili da braća Rajt nisu rizikovali život verujući da je moguće ono što su ostali smatrali nemogućim. Mi smo samo igrom slučaja bili prinuđeni da budemo među onim nevernim

koji su odvajali i klasifikovali vaše eksperimente, jer sve fotografije nije moguće ubaciti u prostor koji mi imamo. Ali, zato ćete na izložbi imati prilike da tokom projekcije vidite skoro sve radove i tako kreirate sopstveno viđenje jednog od naših najuspešnijih konkursa i ujedno iskritikujete naš rad. Jednoga dana neko će nas verovatno kritikovati, neko drugi pohvaliti i sve će se primedbe polako zaboraviti. Ostaće samo svedočanstvo o jednom trenutku, vremenu u kome ste se poigrali svojom i tuđom percepcijom, gde ste mogli da budete neko drugi, i sebi i ostalima pružite nešto novo i, često vrlo eksperimentalno, drugačije.

M. ŽIVKOVIĆ

Izložba najboljih fotografija s konkursa održaće se u Galeriji O3ON od 24 do 26. januara 2008. godine

DRUGA NAGRADA
Lexmark multifunkcionalni štampač 8350mf
SAŠA LAZAREVIĆ,
Beograd, "Petlic"

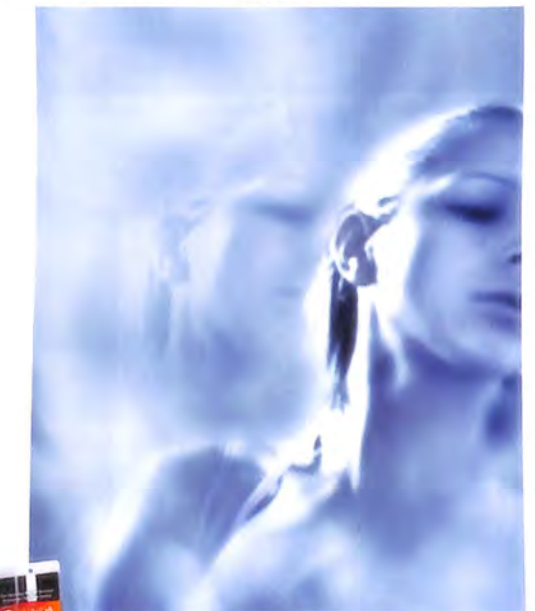
POHVALA IZVRŠNOG UREDNIKA PRETPLATA NA ČASOPIS
IVAN TRIFUNOVIĆ, Beograd, "Rembrantov san"

POHVALA - ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
IVAN ALEKSIĆ, Paraćin, "Muvoglavac"

TREĆA NAGRADA
Lexmark foto-štampač P450
MIODRAG IGNJATOVIĆ,
Niš, "Plastic akt"

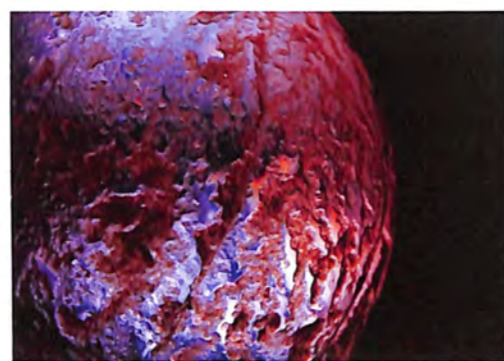

POHVALA - ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
SANJA STEVANOVIĆ, Lazarevac, "Alter ego"

ALEKSANDAR RADLOVAČKI, Zrenjanin, "Idemo dole"

DRAGAN ČUKANOVIĆ, Subotica, "Kroz grimizni led"

NENAD PEŠIĆ, Beograd, "Fasada"

PETAR BALABAN ZDJELICA, Novi Sad, "Decembar u Almaškoj", Nikon F 65

VLADIMIR ANTIĆ, Ravna Gora, "Strah"

ALEN DOBRIĆ, Tuzla, "Čudesna Azra"

BOJANA BUJIŠIĆ, Beograd, "Ruža"

ANDREJ MINCHEVSKI, Skoplje, "Psycho"

DUŠAN ŽUTINIĆ, Niš, "Eksperiment 2"

MILICA AMIDŽIĆ, Bukovac, "Iščekivanje"

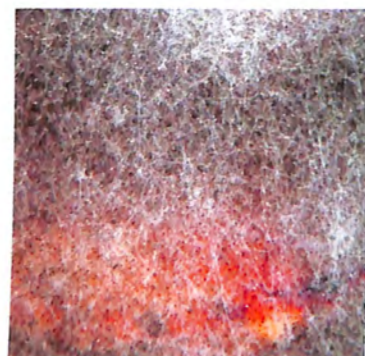
MIŠA BACEV, Beograd, "Mimikrija"

ALEKSANDAR TOŠIĆ, Zemun, "Nitne"

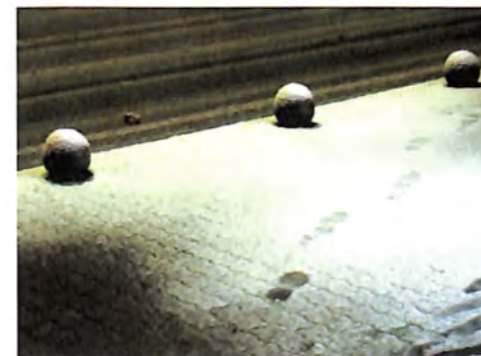
BRANISLAVA DRAŽIĆ, Novi Sad, "Kapija kafe"

ANA PETROVIĆ, Beograd, "Eksperiment 6"

MIĆO ČAVIĆ, Banja Luka, "Zid"

JOVANA JELIĆ, Jagodina, "Tragovi"

NENAD REDŽOVIĆ, Novi Pazar, "Tvister"

IVAN ALESIĆ, Niš, "Zoom trkač"

ERBEN VERNIĆ, Beograd, "Beogradski pobednik"

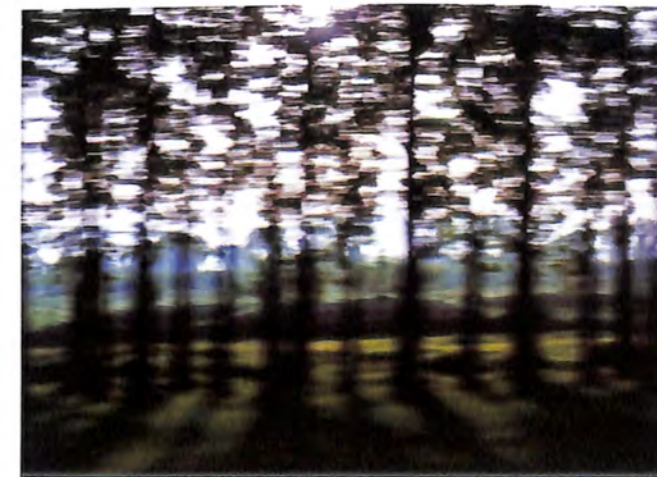
JELENA MIJIĆ, Bukovac, "Beg"

VLADIMIR RADOSAVLJEVIĆ, Beograd, "Ples"

IGOR ĐORĐEVIĆ, Beograd, "Pampur"

NIKOLA BARBUTOV, Beograd, "Putujući"

SASA NIKOLIĆ, Obrenovac, "Zlozba"

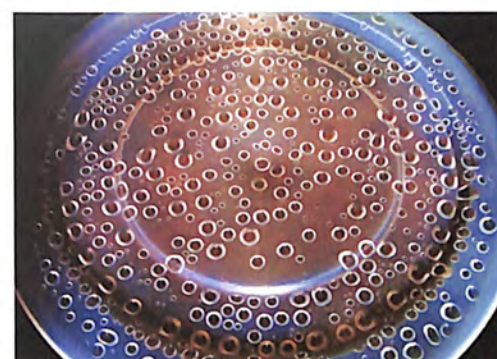
PETAR STOJANOVIĆ, Beograd, "Muzej"

GORAN ČAKMAZOVIĆ, Beograd, "Mehurici"

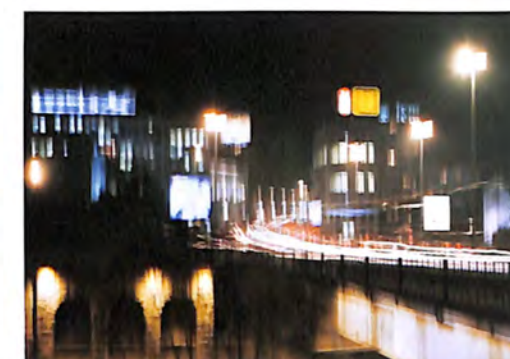
DRAGANA VASIĆ, Odžaci, "Drvo i klupa"

STEVAN BIČANIN, Niš, "Kapljice"

TIHOMIR TEMELJKOV, Beograd, "Sorrounded"

ZORAN LAZIĆ, Čačak, "U pokretu"

ANDRIJANA RADISAVLJEVIĆ, Kragujevac, "Nemiri II"

STEFAN BAKIĆ, Berane, "Igra"

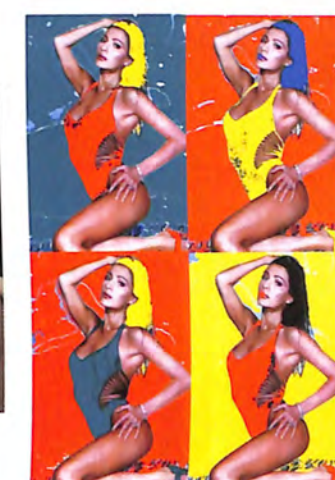
IVANA VOLČEVIĆ, Beograd, "Flash"

SANJA ĆIRKOVIĆ, Kruševac, "Back to the nature"

PAVLE TABOROŠKI, Zrenjanin, "Bez naziva"

HUSEIN ŠLJIVO, Prozor, BiH, "Ceca"

SLAVKO SAVIĆ, Brzeće, "Ulične munje"

SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Iza vrata"

STANIŠA MARTINOVIĆ, Novi Sad, "Tvrđava"

STOŠIĆ DIMITRIJE, Odžaci, "Gospođa jagoda"

UROŠ PETROVIĆ, Beograd, "Beli kralj"

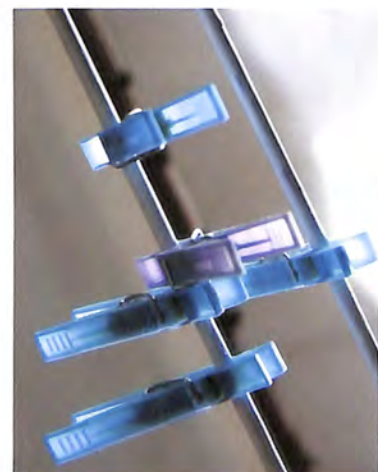
IGOR CEFERA, Bački Petrovac, "Zemljotres"

BRANIMIR NEDELJKOVIĆ, Beograd, "Ludilo"

DALIBOR DUJMOVIĆ, Sombor, "Labudovi"

MIRJANA DRUZETIĆ, Beograd, "Veš"

VLADIMIR STRINIĆ, Zemun, "Naiva A1"

MARKO STALEVSKI, Beograd, "Prozori"

ZLATKO LJUMIĆ, Novi Sad, "SE"

SVETLOST I SENKE

Kažu da sve što je lepo kratko traje. Družili smo se čitavu jednu godinu i imali priliku da vidimo na hiljade vaših fotografija. Zajedno smo istraživali jedno magično i mistično mesto zvano senka. Mesto gde je teško definisati granicu između realnog i mašte, spokoja i onog čudnog nemira koji je iskonski usaden u nama. Zaranjali smo u tamu širom otvorenih zenica, pomno posmatrajući i još više naslućujući šta se u njoj krije. Svako je na fotografijama pronalazio nešto novo, drugačije, nešto što je ostalim posmatračima promaklo. I baš zato je prostor senki toliko zanimljiv, jer ako dobro razmislimo – i fotografija je senka, personalizovana vizija i projekcija nekog mesta, nekog veoma posebnog trenutka, sastavljena od najfinijih nijansi i varijacija svetlosti koja je stvara. Kao što dok jedemo šlag nesvesno uživamo u mehurićima običnog vazduha, ovde smo nesvesno uživali u, naizgled jednostavnoj, većitoj i neprekidnoj igri od koje je izgrađen svet koji posmatramo. I, na kraju, da se setimo samog početka jer smo pomenuli kraj koji postoji samo u okvirima koje želimo da postavimo. Nadamo se da ćete vi prevazići želju da završite rad na ovu temu, jer hteli to ili ne, senke ne možete izbeći, niti od njih pobeći. Jednostavno – senke jesu fotografija.

M. ŽIVKOVIĆ

Izložba najboljih fotografija s konkursa održaće se u Galeriji O3ON od 21 do 22. decembra 2007. godine

POHVALA – ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
VLADIMIR STOJANOVIĆ,
Beograd, "Mom 1"

PRVA NAGRADA
Epson ink džet
štampač RX685
DUŠAN MILENKOVIĆ,
Kragujevac, "Nakon buđenja"

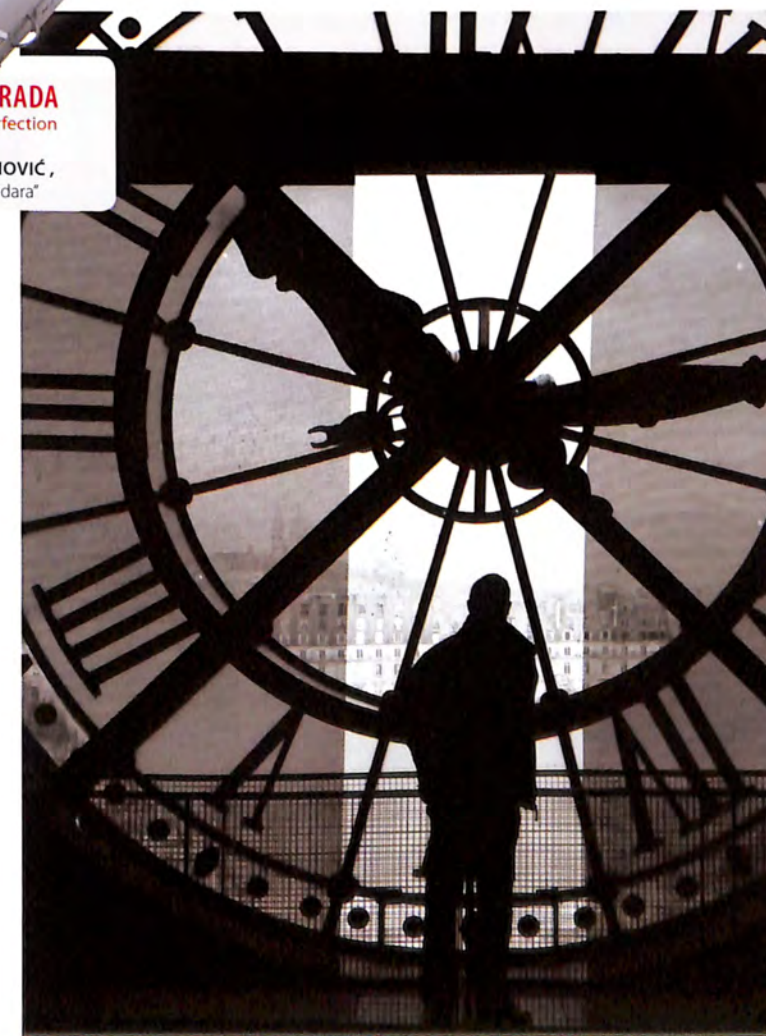
DRUGA NAGRADA
Epson multifunkcionalni
uređaj DX4450
NINA GEC, Beograd, "Zed"

POHVALA – ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
DEJAN RADOŠAVLJEVIĆ, Beograd, "Ajsh"

TREĆA NAGRADA
Foto-skener Perfection
V100 Photo
PETAR STOJANOVIĆ,
Beograd, "Sekundara"

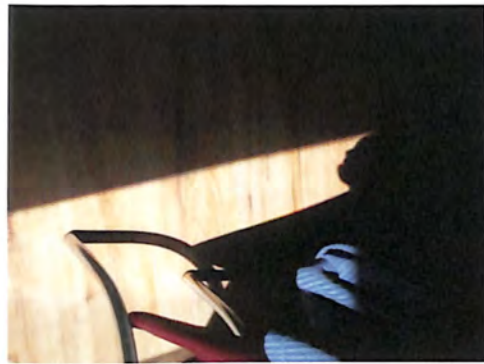

POHVALA GLAVNOG UREDNIKA
PRETPLATA NA ČASOPIS
ZELJKO NAIĆ, Indija, "There she goes"

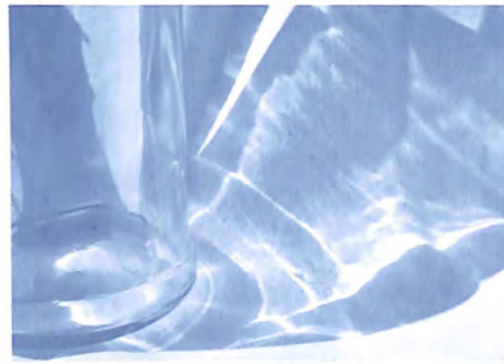

POHVALA – ZAŠTITNA FOLIJA ZA LCD
NENAD ĐEDOVIĆ, Kraljevo, "Njuška"

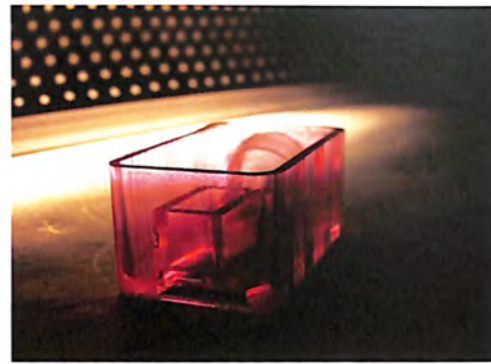

ALEKSANDAR NOVAKOVIĆ, Zemun, "Lice"

BOJAN DŽODAN, Rušanj, "Igra svetlosti"

BOGDAN NIKOLIĆ, Valjevo, "Zarezalja 2"

BOŽIDAR ČOLAK, Arandelovac, "San 2"

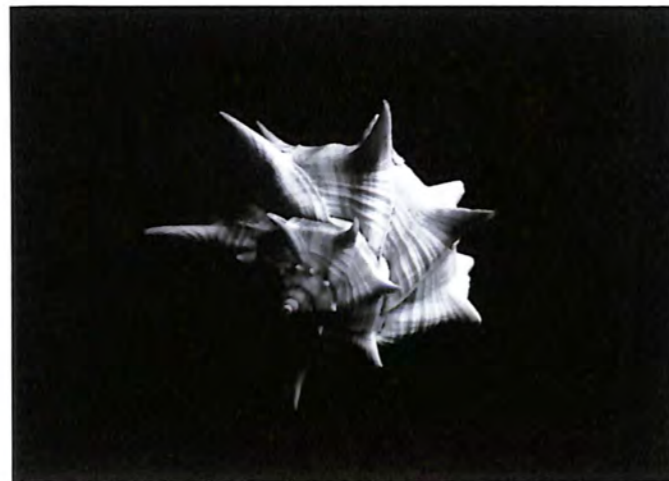
NATAŠA NAJĐENOV, Beograd, "Izlog Budimpešta"

DANILO PETERNEK, Beograd, "On the run"

MILICA TEPAVAC, Novi Sad, "Girl you rock"

ANA PETROVIĆ, Beograd, "Volak"

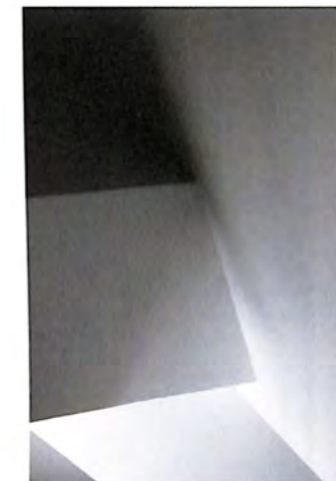
AHMED HADROVIĆ, Turska, "Pivo"

AMER KAPETANOVIĆ, Sarajevo, "Bez naziva"

SLAVKO SAVIĆ, Brzeće, "Breza"

MARKO MILOŠEVIĆ, Cetinje, "Savijanje u četvrtoj dimenziji"

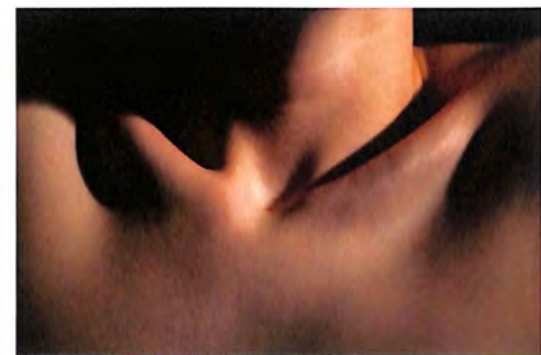
ANDELA STEVANOVIĆ, Beograd, "U žagoru koraka lutamo usamljeni"

JELENA MITROVIĆ, Podgorica, "Walking on"

DRAGAN BABOVIĆ, Beograd, "Lavabo"

ALEKSANDAR VUKOJEVIĆ, Niš, "Doline"

DALIBOR DUJMOVIĆ, Sombor, "Prelivanje"

NENAD PEŠIĆ, Beograd, "Veš"

ERVIN BERBIĆ, Sarajevo, "Zuz"

NENAD ZLATANOVIĆ, Beograd, "Iutarinja igra senki"

FADIL ŠARKI, Beograd, "Na pešačkom prelazu"

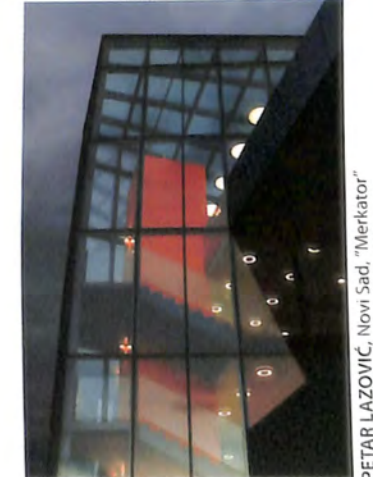
BOJAN BIJEĐOV, Stanišić, "Most"

BRANIMIR NEDELJKOVIĆ, Beograd, "Veilcanstveni"

GORAN ZEKAJ, Beograd, "Mačak Tarik"

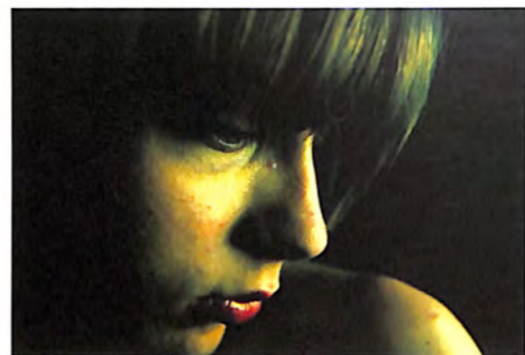
PETAR LAZOVIĆ, Novi Sad, "Merikator"

GORDAN JARIĆ, Novi Sad, "Hotelsko stepenište"

STEVAN BIČANIN, Niš, "Senka svetlosti"

JELENA MIJIĆ, Bukovac, "Profil"

JOVANA JELIĆ, Jagodina, "Crveno"

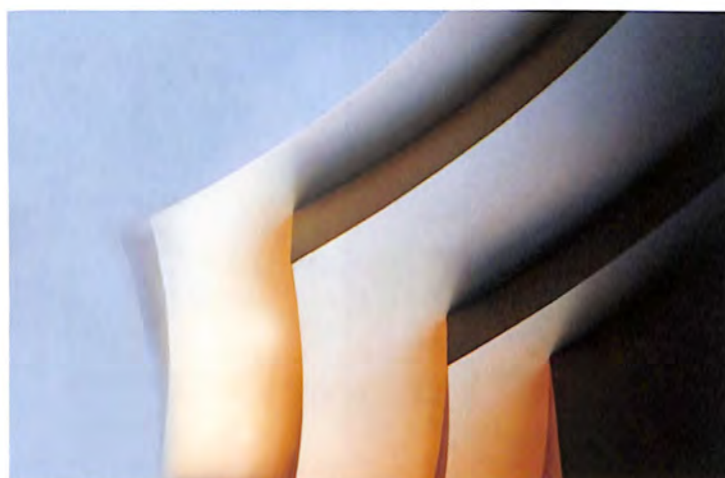
MILOTA DUBOVSKA-POSŁON, Novi Sad, "Izgubljeni snovi"

DORIS FATUR, Rijeka, "Osiris"

STANIŠA MARTINOVIĆ, Novi Sad, "Siluete"

VLADA MARINKOVIĆ, Beograd, "Svetlosti"

IVAN TADIĆ, Valjevo, "Finska kraj 094"

IVAN TRAJKOVIĆ, Vranje, "Čiča Radovan"

DEJAN STOJANOVIĆ, Herceg Novi "Bez naziva"

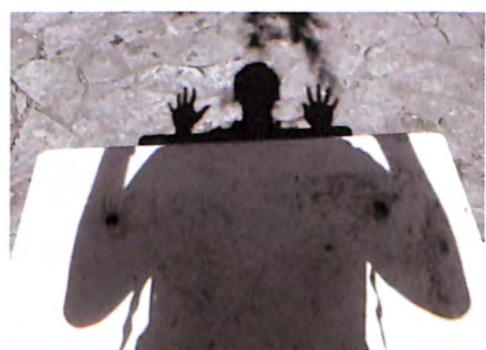
JELENA SENIČIĆ, "Podne na Krfu"

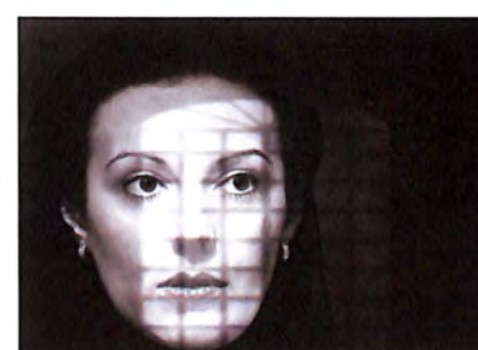
MILAN PETKOVIĆ, Užice, "Bez naziva"

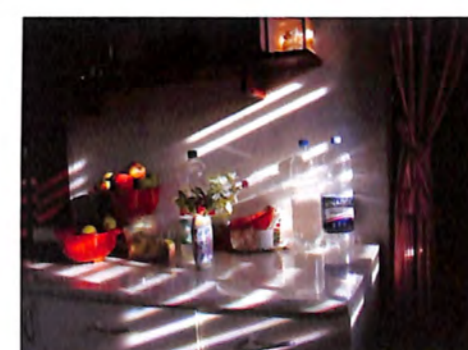
MIČO ČAVIĆ, Banja Luka, "Rusija"

MILOŠ SIBINOVIĆ, Beograd, "Ruke gore"

SAŠA LAZAREVIĆ, Beograd, "Milana"

TOMISLAV TRBOJEVIĆ, Beograd, "Igra sunca"

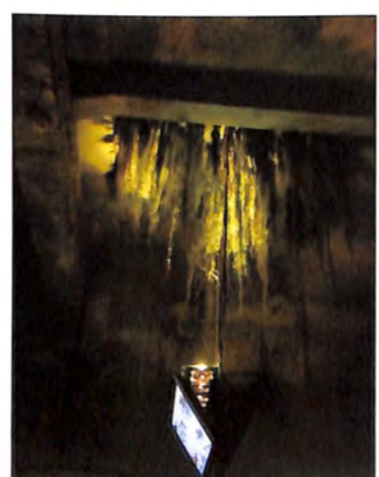
DRAGAN TRIFUNOVIĆ, Zemun, "Violina"

DORIJAN MILOVANOVIĆ, "Nica"

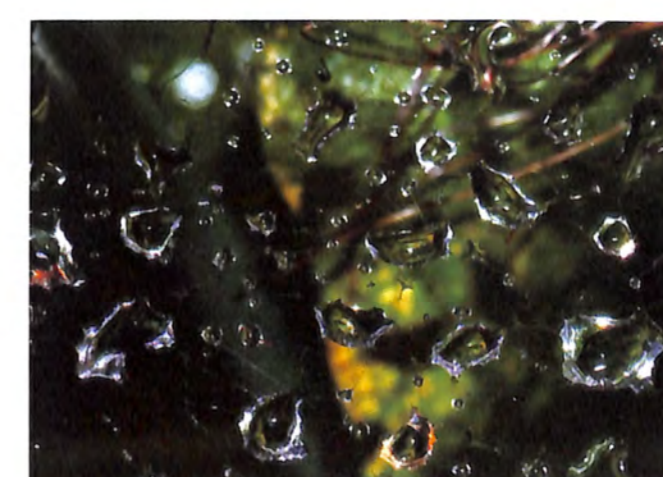
MIROSLAV GEORGIJEVIĆ, Novi Sad, "Limenka"

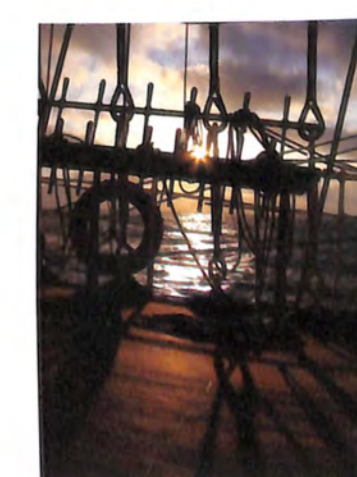
MIRJANA DRUŽETIĆ, Beograd, "Staro-novo"

VLADIMIR DRAGIĆEVIĆ, Beograd, "Izvor"

GORAN ČAKMAZOVIĆ, Beograd, "Kišne kapi u paukovoј mreži"

PREDRAG DERMANOVIĆ, Novi Sad, "Smrtaј"

Slojevi 3

Ovaj nastavak priče o slojevima možda je kraći, ali nije manje zanimljiv od predhodnog. Pomoći će svima koji troše mnogo vremena za prebacivanje delova jedne fotografije na drugu, tj. izradu montaža

Kao što ste već imali prilike da vidite, nedestruktivna obrada fotografije pruža mnogo mogućnosti, ali zahteva i priličnu količinu slobodnog prostora na diskovima. Na sreću, rad s *Adjustment* slojevima ne povećava drastično veličinu fajla, ali ono o čemu ćemo sad pisati zasigurno utiče na to povećanje. Jedna od prednosti rada u sloju jeste i to što su objekti odvojeni od podloge (omiljeni izraz za to je *Freistand*) i što ih možemo pomerati na mesto koje nam odgovara. Za dobijanje takvog objekta postoji veliki broj metoda i one su uglavnom u vezi s izradom selekcija. Alati za selektovanje služe za definisanje granice između piksela koji nam trebaju i onih koje nećemo. Kako sva ova "mudrovanja" prvenstveno služe za izradu montaža, možda je najbolje najpre povući paralelu između digitalne i klasične montaže. Ukoliko želite da nečiji lik prebacite na drugu fotografiju, posegnućete

Originalna fotografija

za makazama ili skalpelom i odrezati potreban deo slike. Ali takav rez je oštar i montaža je odmah primetna. Da bi naš rad učinili neprimetnim (samo onaj retuš koji se ne vidi je dobar), potrebno je maskirati preklap. To se nekada radilo tako što je papir tanjen i cepkan kako se ne bi videla oštra linija spoja. I kod naše digitalne montaže postupak je identičan. Ukoliko alatom za selektovanje, lasom ili *path*-om obeležimo potrebno mesto, napravimo selekciju i iskopiramo ili odsečemo potrebno parče, prebacimo ga na željeno mesto, spoj će biti i te kako vidljiv. Umesto cepkanja i istanjivanja ivica sada na raspolaganju imamo nekoliko "virtuelnih" alati kao što su *Smooth* i *Feather*. Kada napravimo selekciju i ne želimo da se naši potezi vide, onda je neophodno da je "omekšamo". Za to nam služe potrebne komande koje se nalaze ispod opcije *Select > Feather* (u novom CS3 su malo sakrivene i nalaze se u *Select Modify*). Bilo kako bilo, skraćena za ovu komandu je *Ctrl + Alt + D*. Opcija *Smooth* ne omeškava željenu selekciju, već je, da tako kažemo, "pegla". U zavisnosti od potrebnog radijusa svi pikseli koji "štrče" biće poravnati. Kada pravite selekciju poželjno je da ona bude omeškana jer se tako dobijaju fini prelazi. Ukoliko selekciju iskoristite za dobijanje isečka, tzv. *Cut-out*, neki od piksela koji se nalaze uz ivicu selekcije biće preneti sa slikom. U praksi to znači da će isečak s crne podloge poneti i deo piksela crne boje i obrnuto, isečak s bele podloge imaće bele piksele uz ivicu. Sada kada znamo kako ovi neželjeni pikseli nastaju, pitanje je kako ih ukloniti? Da su slojevi skoro svemoguća već smo videli i uz

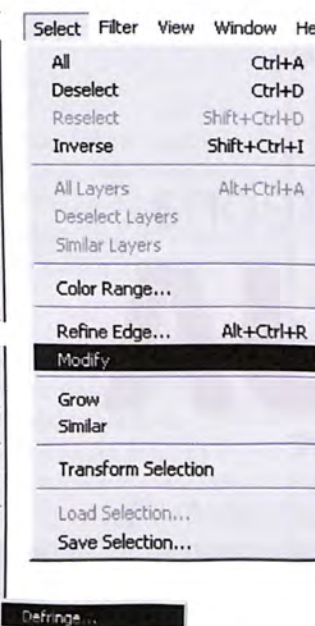
Jedan od veoma lakih načina da uklonite višak piksela jeste izrada nove selekcije oko objekta koji se već nalazi u sloju – jednostavnim klikom na sloj uz pritisnut taster *Ctrl*. Selekciju možemo malo omeškati, okrenemo je (*Select Inverse* ili *Shift+Ctrl+I*) i jednostavno pritisnemo taster *Del*. Ukoliko želimo da proces pažljivije kontrolišemo, sakrijemo selekciju (*Ctrl > H*) i gumicom brišemo pored selekcije.

Gotova montaža

rečnik

Adjustment Layer – Sloj za podešavanje
Freistand – Objekat oslobođen podloge
Path – Putanja
Smooth – Izravnavanje selekcije
Feather – Omeškavanje selekcije
Select – Obeležavanje dela fotografije
Select Modify – Modifikovanje selekcije
Cut-out – Odsecanje dela slike
Defringe – Korekcija ivice novog sloja
Remove White Matte – Uklanjanje belih piksela sa ruba sloja
Remove Black Matte – Uklanjanje crnih piksela sa ruba sloja
Batch – Izvršavanje komande u paketu, nizu
Blur – Zamućenje
CMYK mod – Slika koja je sastavljena od četiri kanala: cijan, magenta, žuta i karbon
Actions – Akcije, skripte
Button Mode – Opcija kojom se akcije pokreću pritiskom na "dugme"
New Set – Novi niz akcija
New Action – Nova akcija
Shift – Taster
Ctrl – Taster
Record – Snimanje
Insert Menu Item – Ubaciti u akciju kontrolu iz menija
Debug – Provera ispravnosti snimljene akcije i njena korekcija
Accelerated speed – normalna brzina kojom se izvršava snimljena akcija
Step by step – Korak po korak
Pause for _ seconds – Pauza od sekundi
Save As – Sačuvaj kao
Snapshot – Snimak situacije
View – Pogled
Window – Prozor
Stop – Zaustavi

pomoć jedne male alatke pod imenom *Defringe* lako ćemo ukloniti piksele koji se vide na montaži ukoliko su oni različiti po koloritu. Kod ove alatke možemo u pikselima podešavati širinu pojasa u kome deluje, to jest u kome će biti obavljena potraga za najbližim pikselima koji će biti iskopirani po ivici. U većini slučajeva vrednost od 1 ili 2 piksela biće dovoljna.

Još jedna važna mogućnost nalazi se na drugom mestu i zove se neobično *Matting* – prostirka. Čak i najpažljivije izrađena selekcija nosi sobom neželjene piksele. Ukoliko smo objekat namenjen montaži snimili prema beloj ili crnoj pozadini, na samom prelazu ostaće tragovi. Njih uklanjamo opcijom *Defringe*, a za taj posao imamo i specijalizovane alate: *Remove White Matte* ili *Remove Black Matte*. Napomenućemo samo to da nemaju podešavanja.

MILAN ŽIVKOVIĆ

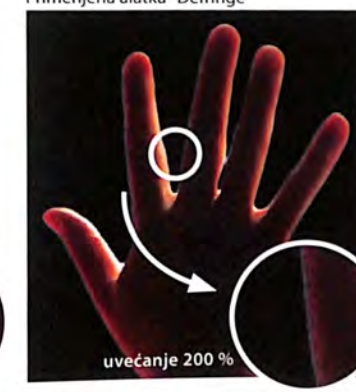
Rezultat dobijen selektovanjem, okretanjem selekcije i brisanjem uz ivicu fotografije

Beli rub nastao prenošenjem piksela

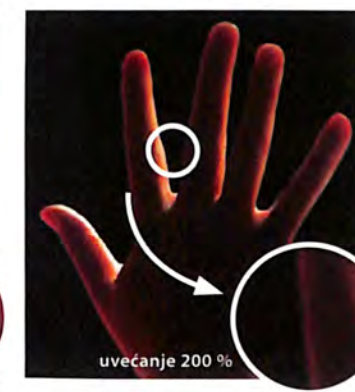

uvećanje 200 %

Primenjena alatka "Defringe"

uvećanje 200 %

uvećanje 200 %

190X

Dvadeset godina kasnije, revolucionarni razvoj se nastavlja.

Extend your warranty to 3 years

www.manfrotto.com

Potpuno redizajniran 190XPROB koristi čuvenu i patentiranu Manfrotto tehnologiju koja pruža još lakše postavljanje centralnog nosača u horizontalni položaj; samo ga izvucite do kraja i okrenite u horizontalu – bez potrebe za skidanjem ili demontiranjem. Postavljanje stativa i promena položaja centralnog nosača iz vertikalnog u horizontalni položaj nikad nije bila lakša, brža i prilagodljivija. Postigli smo i znatan napredak u ergonomiji nogara i mehanizmu koji kontrolise njihovo postavljanje pod uglom i fiksiranje bravicama.

Manfrotto

190X.manfrotto.com

Ekskluzivni uvoznik i distributer:
 RefotB, Pćinska 17, 11000 Beograd, t. 011 2456151,
 308 7004, f. 011 446 0234, e-mail: info@refot.com

sada nam je potrebna... AKCIJA

Rad u editorima digitalnih fotografija prava je zabava – sve dok ne postane posao. A kada umesto igranja s jednom fotografijom sednete za računar i shvatite da treba iste poteze da ponovite nekoliko stotina, a nekada i nekoliko hiljada puta, onda to postane muka

Na sreću, većina iole ozbiljnih programa za obradu fotografija ima mogućnost snimanja redosleda poteza koje smo koristili prilikom obrade jedne fotografije, koje potom možemo primeniti na pojedinačnu fotografiju ili sve ostale. U praksi to znači da možemo podesiti dimenzije fotografije i njenu rezoluciju, uraditi izoštravanje i sačuvati fajl u željenom formatu i sve to jednim klikom.

ŠTA SU AKCIJE?

Akcija je serija komandi koje mogu biti primenjene ili na pojedinačni fajl ili na grupu unutar foldera, tzv. *Batch*. Snimanje akcije je, u principu, veoma jednostavan posao i ima nekoliko pravila i ograničenja. Jedno od ograničenja vezano je za opcije koje su u direktnoj vezi s veličinom i rezolucijom slike na koju se primenjuje. Na primer, filter *Blur* primenjen na sliku u 72 dpi neće dati isti rezultat ukoliko se primeni na sliku istih dimenzija (u cm), ali u rezoluciji 300 dpi. Ukoliko vam je ipak neophodna takva akcija, onda je dobro snimiti je tako da dobijete stop mesta gde će biti moguće zadavati neophodne parametre. U radu s akcijama moguće je njihovo jednostavno editovanje i promena bilo kog parametra tako da ukoliko iskopirate akciju, možete od nje napraviti drugu.

SNIMANJE

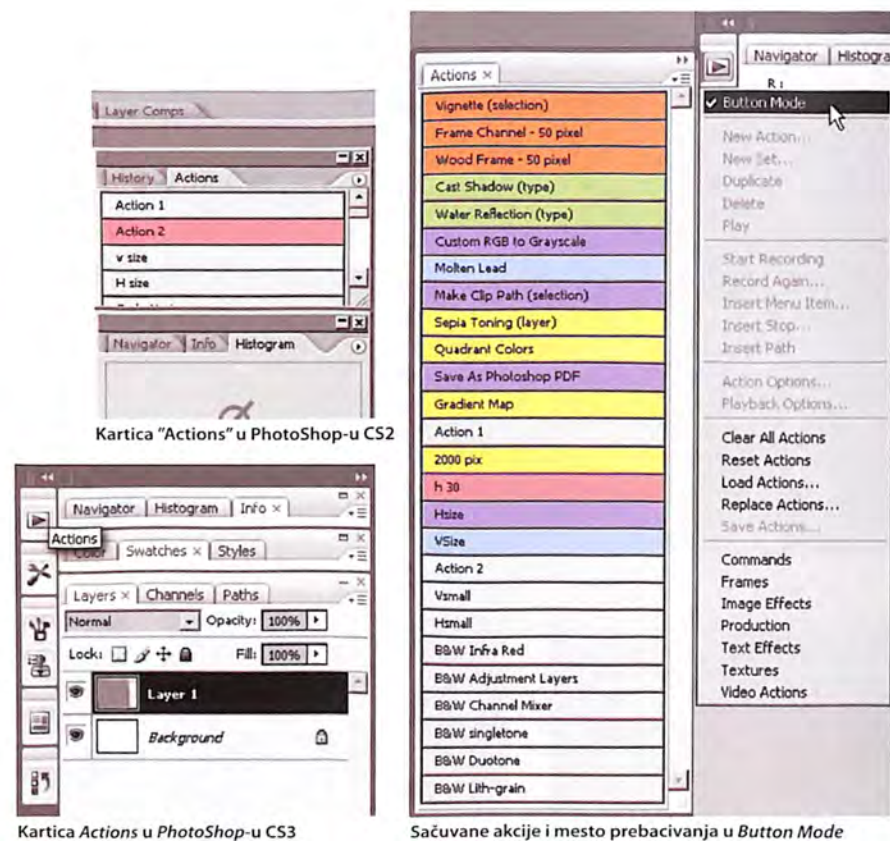
Kako napraviti akciju prvo je pitanje koje će sebi postaviti svako ko počinje s radom jer stvari izgledaju vrlo zamršeno. U praksi je sve poprilično jednostavno – pa da počnemo. Kao akciju možemo snimiti većinu komandi i kao što smo rekli, neke akcije ne možemo primeniti ukoliko je fajl na kome radimo neodgovarajući (na primer, većina filtera i dopuna neće raditi u *CMYK* modu, akcija snimljena za originalnu neće ispravno biti primenjena na fotografiju u slojevima i sl.)

Prvo treba kliknuti na mali trougao smešten u desnom uglu kartice *Actions*, isključiti *Button Mode* ukoliko je aktivan, i kliknuti na *New Set*, jer sve nove akcije možete razvrstati u odgovarajuće setove. Nakon upisivanja imena novog seta kliknite na *New Action*, imenujte je, definišite set u kome će biti sačuvana i definišite boju koju želite jer će vam to kasnije biti od velike koristi. Jedna od korisnih opcija jeste i definisanje funkcijskog tastera u kombinaciji s kontrolama *Shift* i *Ctrl*. Kada sve završite i kliknete na *Record* počinje snimanje i od tog trenutka svaki potez koji uradite biće snimljen. Naravno da proces možete prekinuti i ponovo nastaviti u bilo kom trenutku, kao i da svaku grešku u toku rada možete obrisati i postupak uraditi ponovo. Ukoliko ste neki korak zaboravili, možete ga ubaciti tako što ćete početi novo snimanje s pozicije koja je potrebna. Prilikom snimanja komandi koje zahtevaju definisanje nekih određenih parametara (omekšavanje selekcije, na primer) unete vrednosti biće trajno zabeležene. Ukoliko pak želite da sebi ostavite mogućnost podešavanja, onda ćete upotrebiti opciju *Insert Menu Item*, koju aktiviramo i potom kliknemo na potrebnu komandu.

Nekoliko korisnih saveta

– Ukoliko nameravate da akciju primenjujete na različitim slikama, lenjive podesite na procenite jer će tako akcija uvek biti izvršena na relativno istom mestu.

– jedna akcija može aktivirati drugu tako da možete snimiti pojedinačne akcije i potom jednu koja će izvršavati baš ono što vam treba.

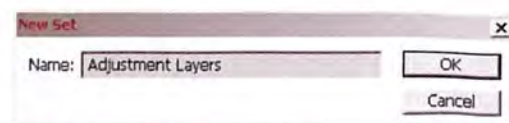

Kartica "Actions" u PhotoShop-u CS2

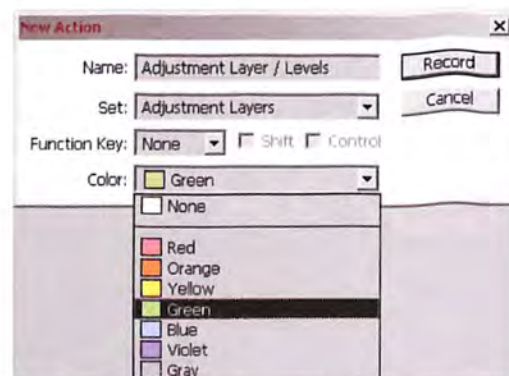

Kartica Actions u PhotoShop-u CS3

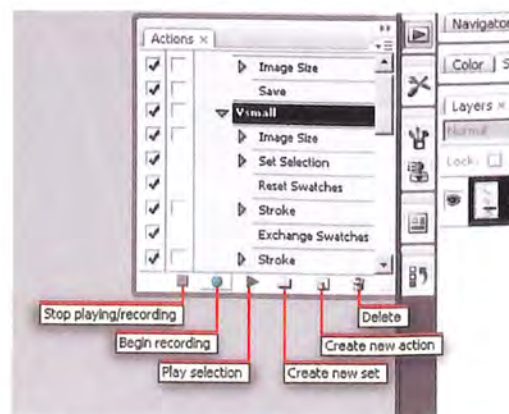
Sačuvane akcije i mesto prebacivanja u Button Mode

Novi set akcija – u ovom slučaju Adjustment Layers

Nova akcija i opcije koje je moguće odmah podesiti: ime, naziv seta, funkcijski taster ili njihovu kombinaciju i boju u Button Modu

Kontrolni dugmići (PhotoShop CS3)

Moguće je, takođe, odrediti brzinu kojom će se akcija primenjivati i na taj način uraditi *Debug*, tj. korekciju eventualnih grešaka. Postoji nekoliko opcija brzine: *Accelerated speed* je normalna, maksimalna brzina rada u kojoj je ponekad nemoguće i videti proces primene; *Step by step* ili korak po korak radi baš onako kako joj i ime govori jer svaki sledeći korak pokrećemo klikom, a slika koju obrađujemo ima vremena da se pojavi na ekranu; *Pause for _ seconds* daje mogućnost podešavanja vremena između izvršenja pojedinačnih komandi. Primena akcija olakšana je opcijom *Button Mode* kada umesto pojedinačnih poteza vidimo samo jedno dugme.

Kada završavate akciju i snimate *Save As* ni u kom slučaju ne menjajte ime fajla jer će tada primena akcije dovesti do toga da svi fajlovi budu sačuvani pod istim imenom, tj. imaćete sačuvan samo jedan – poslednji fajl. Još jedan način da se izbegnu greške prilikom snimanja jeste rad na kopiji slike ili izrada *Snapshot* tačke.

STOP TAČKE

Kao što smo napomenuli, ne mogu se sve opcije snimiti unutar akcije. U tu grupu ubrajaju se alatke za slikanje, toniranje, opcije alata, komande pregleda (*View* i *Window*). Ove komande mogu se ubaciti u akciju opcijom *Insert Menu Item*. Pored poteza koji se mogu snimiti postoje i one radnje koje ne mogu biti deo akcije, ali se u tom slučaju snimaju takozvane *Stop* tačke koje će vam pružiti mogućnost da upišete

željeni komentar ili primenite neke od alata kao što je četka, nakon čega će akcija nastaviti s radom. Automatski nastavak rada omogućava opcija *Allow Continue*. Važna napomena jeste da se *Stop* tačke mogu dodavati tokom snimanja, ali i naknadno – kada je određena akcija već snimljena.

Unutar akcije možemo ubaciti i takozvana modalna mesta gde ćemo unositi različite numeričke vrednosti. Modalna kontrola zahteva da pritisnemo *Enter* kako bi akcija nastavila s radom. Modalna kontrola je indikovana ikonikom, a postavljamo je tako što kliknemo na boks levo od imena.

PRIMENA SNIMLJENE AKCIJE

Način primene akcije je jednostavan. Akciju možete pokrenuti tako što je klikom učinite aktivnom i potom pritisnete *Play* taster. Drugi način je pomoću skraćenice *Shortcut* koju možete dodeliti vašoj akciji i tako je pokrenuti u bilo kom trenutku bez potrebe za otvaranjem kartice *Actions*. Pre primene akcije možemo je dodatno kontrolisati i izbaci pojedine korake tako što isključimo *check-box*. Isto tako možemo isključiti i kompletnu akciju ukoliko nekom novom akcijom aktiviramo više njih. Ukoliko želimo da učinimo neaktivnim sve korake u akciji osim selektovanog, držimo pritisnut taster *Alt*. Svaka promena unutar akcije rezultira crvenom ikonikom.

otvaranjem kartice *Actions*. Pre primene akcije možemo je dodatno kontrolisati i izbaci pojedine korake tako što isključimo *check-box*.

Isto tako možemo isključiti i kompletnu akciju ukoliko nekom novom akcijom aktiviramo više njih. Ukoliko želimo da učinimo neaktivnim sve korake u akciji osim selektovanog, držimo pritisnut taster *Alt*. Svaka promena unutar akcije rezultira crvenom ikonikom.

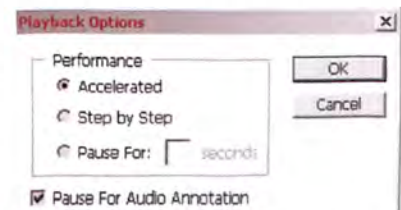
 Snimanje akcije može poslužiti kao osnova za kreiranje Dropleta, malih aplikacija koje će se izvršavati na svakom fajlu koji se na njih dovuku. Ove radne tačke možete čuvati i unutar odgovarajućih foldera. Ukoliko želite da ove aplikacije kreirane u Windows operativnom sistemu primenite na MacOS platformi, pre-ucite ih na ikonu PhotoShop-a jer će tako biti prilagođene novom okruženju.

PRIMENA AKCIJE NA VIŠE FAJLOVA

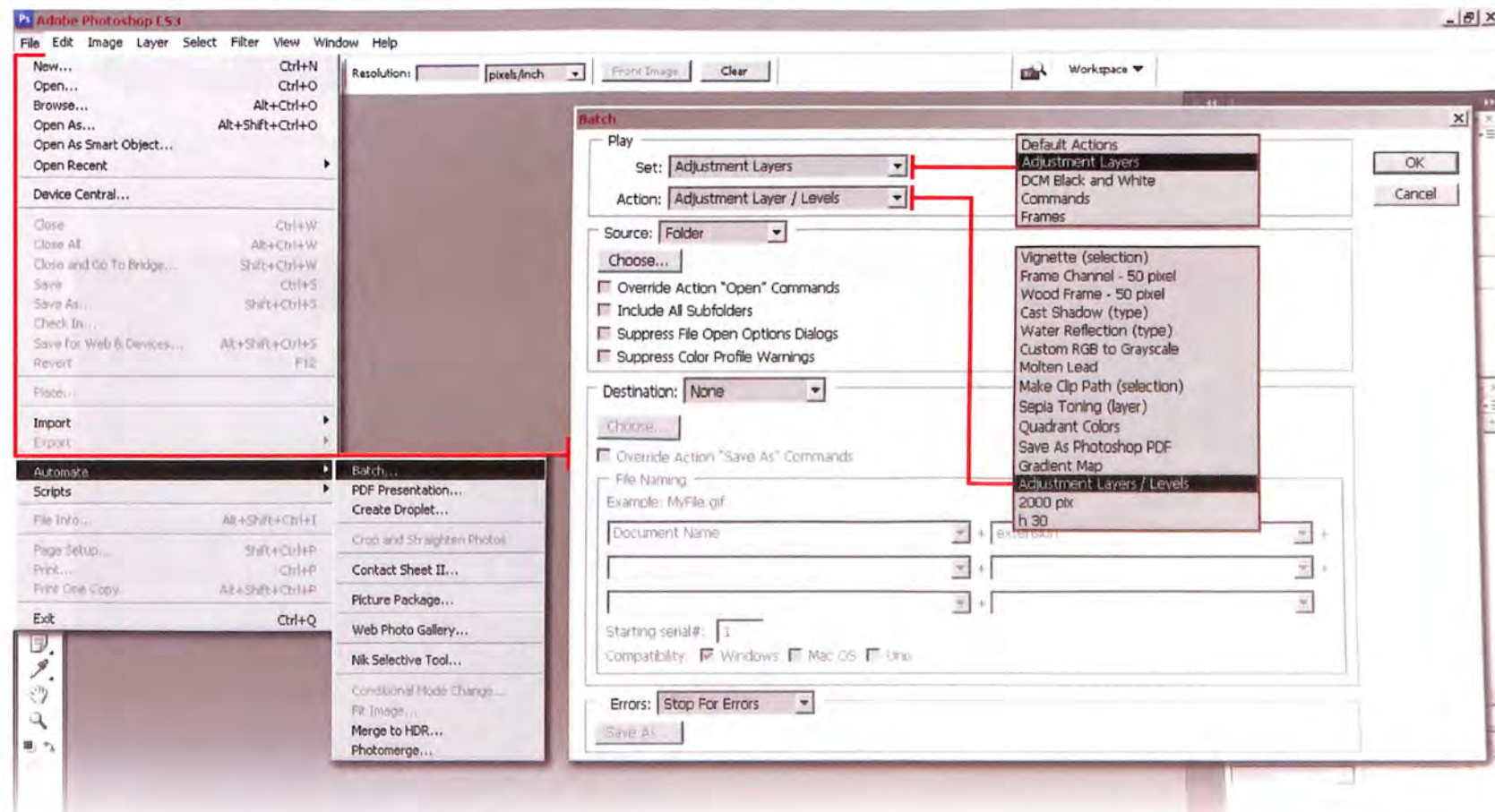
Na donjem velikom snimku ekrana vidimo kako se aktivira *Batch*, tj. kako se jedna akcija primenjuje na sve fajlove unutar jednog ili više foldera. Redosled komandi je: *File > Automate > Batch*, a potom izaberete odgovarajući set akcija i potrebnu akciju, folder u kome se nalaze fotografije koje želite da obradite i definišete mesto gde će gotovi fajlovi biti sačuvani.

Preporuka je da uvek primenjujete ovakve globalne zahvate na kopiji foldera jer ukoliko nepravilno definišete akciju, možete ostati bez fajlova ili će oni biti pogrešni.

MILAN ŽIVKOVIĆ

Mesto podešavanja brzine rada

Rad u takozvanom Batch-u kada se akcija primenjuje na sve fajlove u glavnom i/ili ostalim Sub Folder-ima

Soft-boksovi iz kućne radionice

lako se danas mnogi delovi opreme mogu kupiti bez većih problema, ponekad nećete lako pronaći baš ono što vam tog trenutka treba. Jedna od takvih stvari jeste i softboks namenjen malim, ali veoma korisnim blic lampama

BLIC LAMPE

Blic lampe su simpatici, mali i pristupačni izvori bleskavog svetla koji izgledaju kao dete ljubavi sijalice i blica. Od mame su nasledili navoj za sijalično grlo, što znači da ih možemo uvrnuti bilo gde: u luster (idealno je da svetlo ide prema plafonu), u stonu ili tehničku lampu, što će nam omogućiti usmeravanje. Ostatak je nasleđen od standardnih bliceva. Da napomenemo da je svakako najbolji način montiranja pomoću posebnih nosača s priključkom za stativ u koje se može montirati foto-kišobran.

IZRADA SOFTBOKSA

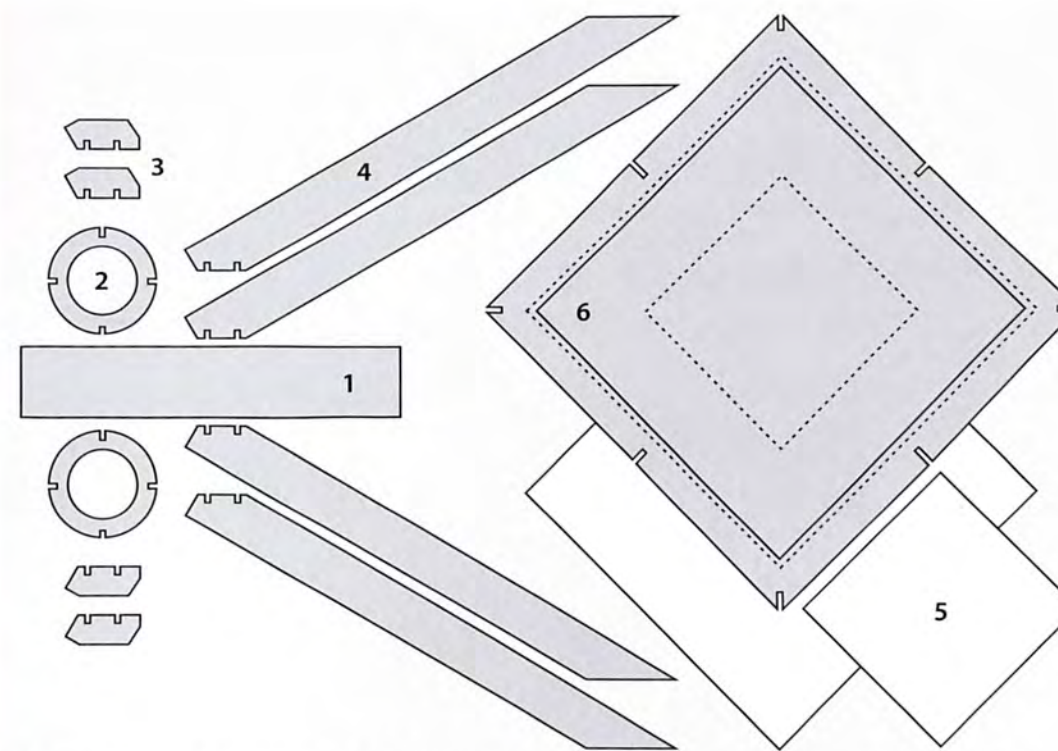
Kada sam ih nabavio, jedino rešenje za kontrolisanje svetla bili su kišobrani ili odbijeno svetlo ali za direktnu rasvetu, (iako na primer, Hama proizvodi male softboksove, međutim, takve proizvode kod nas je teško nabaviti) rešenja nije bilo. Ali imao sam, kao i obično, nekoliko tabli kašir-pene ili kapafiksa. Malo crtkanja, razmišljanja i prvi difuzer je napravljen. On se neznatno razlikuje od ovog prikazanog jer tek kada sam sve završio shvatio sam da dve difuzne površine mogu biti pomične, i na taj način, regulisati količinu svetla i njenu mekoću.

Najteži deo za izradu jeste cilindar koji naleže na blic lampu i koji mora biti dovoljno tesan da cela sprava ne pada s lampe. Pri izradi ovog dela poslužite se malim trikom. Isecite neophodnu dužinu trake kapafiksa i s jedne strane uklonite papir sve do poliuretanske pene. Pažljivo ga savijajte oko nečega što ima prečnik sličan (dobro je da je neznatno manji) prečniku lampe. Zatim ga namotajte na blic lampu, obeležite potrebnu dužinu i odsecite višak. Sada je dovoljno nekoliko namotaja selotejpa ili, još bolje, trake isečene od samolepljive, dekorativne tapete. Traku dobro zatežite prilikom lepljenja da vam nosač ne bi bio labav.

Sada ćemo napraviti nosače samih difuzera koji su kvadratnog oblika i kod kojih je najveću pažnju potrebno posvetiti prečniku rupe u koju ćemo ubaciti naš noseći cilindar. Od ovog trenutka sve ostalo je jednostavno za izradu. Dva kvadrata, veći i manji, s kvadratnom

rupom u sredini biće nosači difuznih površina. Pored ovih potrebna su nam još četiri identična nosača difuznih površina koji će biti pričvršćeni na noseći cilindar. Od ostataka materijala možemo napraviti još četiri ojačanja koja će dodatno učvrstiti našu konstrukciju.

Sada možemo pristupiti sklapanju, a ukoliko to želite, i lepljenju svih delova osim difuznih površina. Ukoliko nameravate da spravicu nosite sa sobom, onda je bolje da je ne lepate

Sema delova od kojih je sastavljen naš soft-boks. Vidimo traku (1) od koje je savijanjem i spajanjem s poprečnim (2) i uzdužnim ojačanjima (3) napravljen cilindar kojim se spajaju blic-lampa i soft-boks. Uzdužni nosači difuzera (4) spajaju se sa cilindrom a difuzne površine (5) se po isprekidanim linijama ulepljuju na poprečne nosače (6). Dimenzije namerno nisu upisane jer ih je potrebno prilagoditi opremi koju imate a izgled sklopljenih soft-boksova vidi se na fotografijama. Ovakav difuzer možemo napraviti i za bliceve koji se montiraju na fotoaparata, naravno mnogo manjih dimenzija.

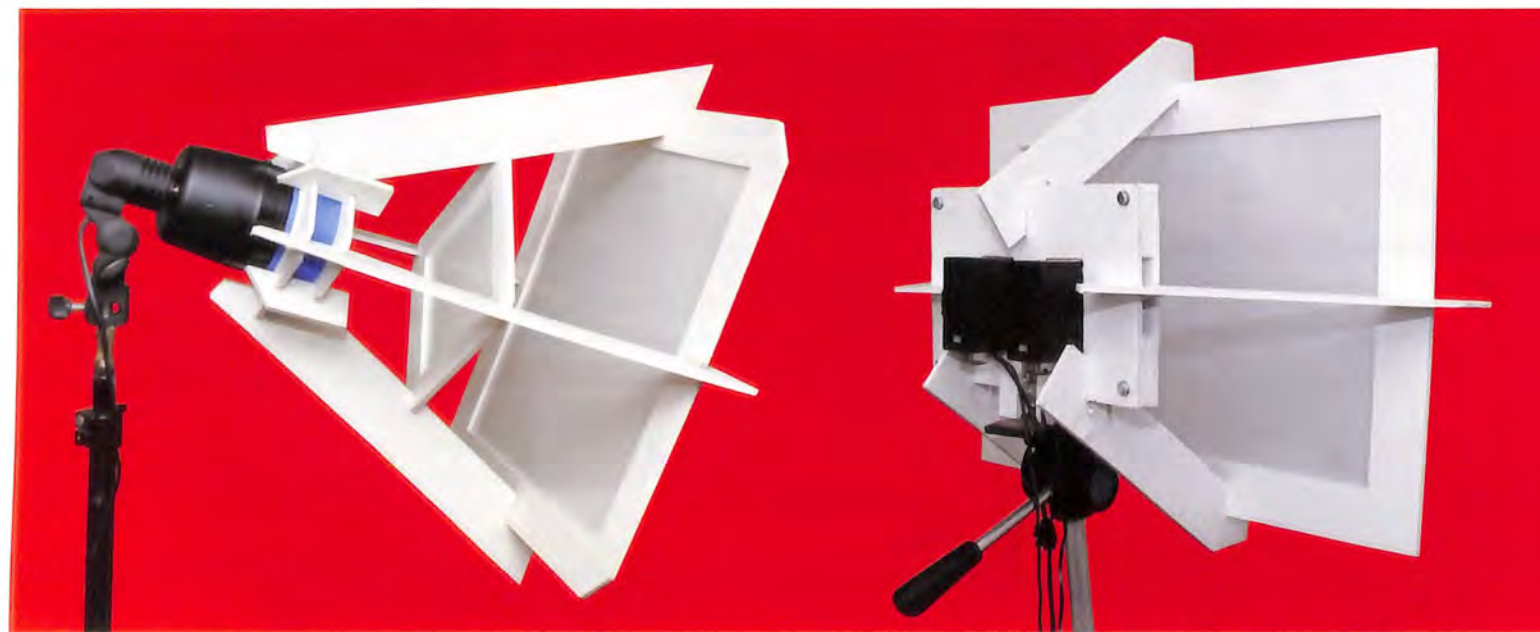
jer se može lako rasklopiti i ponovo sklopiti. Za lepljenje će nam poslužiti cianoakrilatni lepak (popularno – superlepak), ali ga treba ostaviti da se lepo osuši jer na poroznim materijalima, kakav je kapafiks, proces traje duže.

SOFTBOKS ZA RUSKE BliceVE

Ovakva, malo modifikovana, konstrukcija izrađena je za male ruske bliceve koji su postavljani u paru zbog svoje male snage. Ukoliko se sećate priče o velikom ruskom blicu i kišobranu s alufolijom, onda sigurno znate da je cena ovakvih bliceva reda veličine pakle cigara i to ne onih najskupljih, jedino ih treba pronaći.

Radi lakše manipulacije kablovi za napajanje spojeni su u jedan, a blicevi su sa slave jedinicom (fotočeliju) vezani preko "Haminog" adaptera jer im kablove nije moguće direktno povezati da da oni nastave da rade. Fotočelije mogu da se kupe i kod nas, a neophodno ih je koristiti kod D-SLR fotoaparata koji imaju malu toleranciju prema, tzv. "Trigger voltage" naponu. U praksi to znači da možete da pokvarite svoj fotoaparata ukoliko pokušate da bliceve aktivirate direktno, pa zato dalje kablove od njega a fotočeliju aktivirajte sa sigurne daljine ugrađenim blicem.

MILAN ŽIVKOVIĆ

Blic-lampa sa nosačem na stativu i montiranim soft-boksom

Modifikovana verzija nosi dva mala ruska blica umontirana u soft-boks

ADVANCED ALKALINE

25%
više!

Ekskluzivni uvoznik i distributer:

RefotB, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011 245 6151, 308 7004, f. 011 446 0234

Foto-savez Srbije organizovao je vikend seminar na temu "Akt-fotografija" u Muzeju "Staro selo" u Sirogojnu, na Zlatiboru, od 5. do 7. oktobra 2007

SIROGOJNO

Seminar o akt-fotografiji

Igor Skrhani

U jednom od najzanimljivijih zlatiborskih turističkih kompleksa, jedinstvenom Muzeju na otvorenom u čijem je sastavu etnoselo s velikim brojem autentičnih starih kuća, krčmom i kolibama preuređenim u atraktivne apartmane, organizovan je Seminar koji je pohađalo 17 učesnika. Dobri uslovi rada omogućili su izvanrednu komunikaciju između predavača, modela i polaznika. Vrsni predavači, majstori fotografije su na zanimljiv način preneli polaznicima svoje znanje i iskustvo. O istorijskom aspektu akta uopšte i akta u fotografiji, kao i o trenutnoj situaciji na aktuelnoj domaćoj i međunarodnoj sceni u ovoj oblasti fotografije, izuzetno zanimljivo izlagao je Saša Preradović. Danilo Cvetanović bio je zadužen za praktičan rad s modelima u različitim uslovima: studijskim, u enterijeru i eksterijeru, a Milan Živković za praktičan rad u studiju, analizu fotografija i njihovu digitalnu obradu.

Sponzori seminara bile su beogradske firme: "BM Foto", "RefotB" i "Olympus d.o.o.", koje su obezbedile uslove za praktičan rad polaznika, pre svega u studiju, i manjim delom u eksterijeru. Studijski uslovi podrazumevali su rad s fleš-rasvetom u jednom delu prostrane radionice gde se odvijao veći deo

snimanja, dok se u drugom njenom delu radilo s toplom rasvetom. Većina učesnika prvi put se sreća s profesionalnim studijskim uslovima i kreativnim načinima korišćenja raznovrsne opreme. Što se tiče digitalne foto-opreme, svim učesnicima bili su na raspolaganju najsavremeniji D-SLR fotoaparati. Beogradska firma "Refot B" obezbedila je nekoliko modela Nikon fotoaparata – D40x, D80, D200, D3, D300 i zanimljivih objektivu. Predstavnici "Olympusa" ustupili su modele Olympus E 410

Milica Milošević

Maja Arandelović

Marko Prelić

Prvi od dva seta postavljenih u prostoru radionice (koji je jedini dovoljno visok za postavljanje rasvete i pozadina) bio je rasvetljen reflektorima. Stalno svetlo dalo je mogućnost da svi fotografi na setu mogu da fotografišu zajedno pa je tu bilo i malo gužve koju je uspešno kontrolisao Danilo Cvetanović

i E 510 i nekoliko objektivu. Firma "BM Foto" dala je na probu modele Canon EOS 1D mark II, D5, 40D i set odgovarajućih objektivu, kao i novi program Sigmme SD 14 sa više objektivu. Stručan pristup, dobri tehnički uslovi za rad, profesionalni modeli, besprekorna organizacija rezultirali su izuzetnom atmosferom, što se pozitivno odrazilo na visok kreativni i estetski nivo fotografija koje su nastale na Seminaru.

Nakon zamene mesta fleš rasveta i modeli su zamenili mesta. Korišćene su tri fleš-glave od po 600Ws, dva velika stripe soft-boksa i jedan beauty-dish dodatak. Na ovom setu gužva je bila manja jer je samo jedan fotograf imao radio-okidač a svetlo pilot lampi nije dovoljno za ozbiljan studijski rad "iz ruke".

Polaznici Seminara doživeli su žensko telo kao motiv za sebe, s naglaskom na njegovu unutrašnju snagu, lepotu i senzibilitet. Organizator se nada da će izbor najboljih fotografija moći da vidi i beogradska publika. Ovo je prvi u nizu seminara koje Foto-savez Srbije želi da realizuje i u budućnosti.

MIROSLAV ZAKLAN

FOTOGRAFIJA I AVANGARDA - I DEO

Destrukcija slike

U traganju za novim jezikom vizuelnog izražavanja umetnici ne žele više da podražavaju, već da eksperimentišu, ruše i deformišu. Iz destrukcije fotografije nastali su fotogram, fotomontaža, solarizacija

Prvi svetski rat, po nekima, bio je konačna bitka dobrog protiv zla, najava za novo, bolje doba koje dolazi, dok je drugima svet stvoren ratom doneo razočarenje, omalovažavanje i prezir prema društvu, kulturi, tradiciji u umetnosti i fotografiji. Futurizam, dada, nadrealizam i ostali umetnički pokreti stvoreni u prvim decenijama dvadesetog veka videli su fotografiju kao

odličan medij za iskazivanje i propagiranje svojih stavova i ideja. U traganju za novim jezikom vizuelnog izražavanja umetnici ne žele više da podražavaju, već da eksperimentišu, ruše i deformišu. Iz destrukcije fotografije nastali su fotogram, fotomontaža, solarizacija. Prvi koji su pokušali da fotografiji daju drugu dimenziju bili su italijani, futuristi i braća Anton Đulio i Artur Bragalja (Anton Giulio i Arturo Bragaglia).

Od momenta osnivanja futurizma, 1909. godine, slikarstvo i skulptura bili su njegov sastavni deo, dok će se fotografija priključiti nekoliko godina kasnije, 1913. godine, izlaskom Đulijevog "Manifesta futurističkog fotodinamizma". Futuristi su pre braće Bragalje koristili fotografiju, ali isključivo u dokumentarne svrhe. Naime, Filippo Tomazo Marinetti (Filippo Tomaso Marinetti), jedan od osnivača futurizma, služio se svim dostupnim sredstvima javnog informisanja kako bi širio i predstavljao ovaj novi pravac. Pored novina, pozorišta i časopisa, fotografija je imala zadatak da upozna javnost s nosiocima pokreta i njihovim akcijama. Stoga se svodila na predstavljanje članova grupe, reprodukovanje njihovih umetničkih dela ili na beleženje njihovih manifestacija. Fotografije ovog tipa objavljivane su u novinama i časopisima pored tekstova futurista ili članaka o njima. Ova praksa će se kasnije nastaviti i kod drugih avangardnih pokreta.

Manifest Antona Đulija Bragalje objavljen je u časopisu *Lacerba* i u njemu je prvi put javno iskazan revolt protiv tradicionalnih shvatanja u fotografiji: "Mi se gnušamo i negiramo statičnost

ALVIN LANGDON COBURN, "Vortograf", 1917, Univerzitet Teksasa, Austin

fotografije ili slike, to je smešno, naspram snage pokreta."¹ Kao i futuristički slikari, ovi fotografi postavili su sebi cilj da uhvate i prenesu vitalnost, energiju, brzinu, trajanje pokreta. Iako su početne impulse pronašli u hronofotografiji Žila Mareja (Jules Marey, *REFOTO* br. 38), zamerali su mu na statičnosti. Jedino je, fotodinamizam, bio u stanju da prikaže složenost pokreta i ritma. Osnovu njihovog rada koji su započeli još 1911. godine činila su teorije percepcije francuskog filozofa Anrija Bergsona (Henri Bergson), koji je, između ostalog, smatrao da trajanje pokreta predstavlja neprekidno menjanje, a svaki momenat donosi nešto novo. Polazeći od Bergsonove teorije braća su uradila dve serije fotografija. Prvu predstavljaju snimci pokreta ruku koji nastaju pri određenim radnjama, kao što su kućanje na pisačkoj mašini ili sviranje na gitari. Krupnim kadrom fotograf isključuje subjekat fokusirajući se na elemenat koji proizvodi pokret. Kod druge serije pod nazivom "Slike pokreta" Bragalje se fokusiraju na pokret celog čoveka koji nastaje prilikom hodanja, pomerenja glave ili ustajanja sa stolice. U oba ciklusa fotografija koristili su produženu ekspoziciju pomoću koje narušavaju statičnost forme i prostor na slici. Forme subjekata koji se kreću razložene su na više elemenata, a na mestu gde je pokret započeo ostao je samo trag, sve ostalo je iščezlo.

S druge strane, pod uticajem kubizma i vortizma pojedini fotografi sve više teže uvođenju apstraktnih formi u sliku. Primer toga su fotografije Alvina Langdona Koburna (Alvin Langdon Coburn). Pripadnik njujorške fotosecesije poznat po snimcima grada (*REFOTO* br. 40), Koburn se preko pesnika Ezre Ponda (Ezra Pound) upoznaje s idejama vortizma. Naziv ovog engleskog avangardnog pokreta koji je trajao veoma kratko, od 1914. do 1915.

godine, potiče od reči "vortex", što u prevodu znači vrtlog ili vir. Vortizam se zasnivao na kubizmu (redukcija predmeta na linije i oblike), i futurizmu (uvođenje dinamike pokreta u sliku). Pomoću specijalno dizajnirane prizme od ogledala koju je stavljao na fotografski objektiv Koburn je od 1916. do 1917. godine uradio desetak fotografija pod nazivom "Vortograf". Kod vortografa fotografisani predmet gubi identitet i sveden je na dinamičnu igru svetlosti, senke i izlomljenih oblika, čistu apstrakciju.

DADA I FOTOMONTAŽA

Iste godine kada Koburn obavlja eksperimente, bežeći od rata, grupa mladih pesnika, pisaca i slikara osniva u Cirihi pokret pod nazivom dada. Predvođeni Tristanom Carom

CHRISTIAN SCHAD, "Sadogram", 1919, Muzej moderne umetnosti, Njujork

(Tristan Tzara), Hugoom Balom (Hugo Ball), Hansom Arpom (Hans Arp), pripadnici grupe protestujući protiv rata, civilizacije, buržoazije, ismevaju i omalovažavaju jezik, kulturu i umetnost. Na destruktivan svet u kojem su primorani da žive odgovarali su destrukcijom. Napuštajući tradiciju, okreću se novim tehnikama, novim materijalima, sveopštem novom pristupu. Nakon rata dadaistički pokret nastavlja da se razvija u Berlinu, Parizu, Kelnu, Hanoveru, Njujorku, Barseloni. Svega nekoliko godina pre nego što će Man Rej (Man Ray) i Laslo Moholj Nad (Laszlo Moholy Nagy) uraditi svoje rejograme i fotograme, slikar i jedan od članova ciriške dade – Kristijan Šad (Christian Schad) izveo je u Ženevi slične eksperimente poznate pod nazivom šadogrami. Šadogrami, rejogrami ili fotogrami nisu ništa drugo do fotografije urađene bez fotoaparata, osvetljavanjem jednog ili više predmeta različitog materijala

(od providnih do neprovidnih) postavljenih na fotopapir. Osvetljeni papir potom se razvija na klasičan način. Naziv šadogram prvi je upotrebio Tristan Cara kada je video radove Kristijana Šada, a potiče od nemačke reči "schaden" – oštećeno. S fotografijom bez fotoaparata učinjena je prava destrukcija shvatanja prirode fotografskog medija. Za razliku od klasične fotografije koja se zahvaljujući filmu, tj. negativu može reprodukovati po stotinu puta, ovaj vid fotografske slike je unikat i svaki pokušaj da se naprave dva identična fotograma ili šadograma je uzaludan.

Po završetku rata umetnici na čelu s Džordžom Grosom (George Grosz), Raulom Hausmanom (Raoul Hausmann) i Džonom Hartfildom (John Heartfield) osnivaju dadu u Berlinu poznatu po korišćenju tehnike fotomontaže. Fotomontaža se može izvoditi na nekoliko načina: ili spajanjem više različitih fotografija (iz novina, časopisa i umetnikovog arhiva) ili fotografije i drugog vizuelnog materijala kao što su: crteži, slike, slova. Ovako sklopljen materijal mogao je biti i fotografisan. No, treba imati u vidu da ova tehnika, kao i tehnika šadograma, tj. fotograma, nije novina. Naime, za prve fotograme uzimaju se radovi Vilijama Henrija Foksa Talbota (William Henry Fox Talbot) iz 1840. godine. Kod ovih radova Talbot je na fotopapir stavljao lišće, a potom ih izlagao sunčevoj svetlosti. Što se pak fotomontaže tiče, čuvena fotografija Oskara Rejlandera (Oscar Rejlander, *REFOTO* br. 38) "Dva načina života" sastavljena od trideset i dve fotografije ne predstavlja ništa drugo do njenu preteču. U berlinskoj dadi fotomontaža je bila odlično propagandno sredstvo protiv opšteg stanja u društvu i kulturi. Njena prednost bila je u tome što je mogla, mnogo brže i efektivnije nego pisana reč ili klasična fotografija, da prenese poruku i utisne je u svest ljudi. Bila je dovoljno ubedljiva kako bi skrenula pažnju ljudima na trenutnu situaciju u kojoj se zemlja nalazila. Berlinski dadaisti, a kasnije i nadrealisti, posmatrali su ovaj postupak kao kinematografsku strukturu, kao statični film, kako su ga još i nazivali. Slika je postala reč, a reč slika.

RAUL HAUSMANN, "ABCD Portret umetnika", fotomontaža, 1923 - 1924, Nacionalni muzej moderne umetnosti, Pariz

Glavni pobornik fotomontaže bio je Džon Hartfild koji je jedno vreme sa slikarom Džordžom Grosom izrađivao kolaže čiji je cilj bila borba protiv rata, a zatim borba protiv Vajmarske republike. Njegove fotomontaže su ironično i sarkastično napadale korupciju u društvu, brutalnost, laži, Hitlera i kapitalistički militarizam. Pojavljivale su se u časopisima ili na plakatima koji su lepljeni po Berlinskim zidovima ili su se deli narodu. Da fotomontaže ne moraju da budu politički angažovane pokazuju radovi Raula Hausmana: "ABCD Portret umetnika", "Portret umetničkog kritičara", "Tatlin kod kuće" ili Hane Hoh (Hannah Höch). Radovi ove umetnice uz dozu finog humora prikazuju gradsku svakidašnjicu i ljude ili pak analiziraju ulogu žene u savremenom društvu. Radovi braće Bragalje, Alvina Landoga Koberna i dadaista otvorili su puteve do tada ne svakidašnje upotrebi fotografije, koju su nastavili da šire i usavršavaju Man Rej, Laslo Moholj Nad i pripadnici ruske avangarde.

JELENA MATIĆ

ANTON GIULIO BRAGAGLIA, "Fotodinamično pisanje", 1911, studio Anton Giulio Bragaglia, Rim

¹ M. Frizot, *A New History of photography*, Konemann, 1998, 254.

- Literatura:
1. Michael Frizot: *A New History of Photography*, Konemann, 1998
 2. Mary Warner Marien: *Photography - A Cultural History*, Laurence King, 2002
 3. C. Tisdal, A. Bozzolla, *Futurism*, Thames and Hudson, 1977
 4. Graham Clark, *The Photograph*, Oksford History of Art, Oxford University Press, New York, 1997

JOHN HEARTFIELD, fotomontaža, naslovna strana "Arbeiter-Illustrierte-Zeitung", 16. august, 1934

BALKAN photocontest br. 1

Mnogo je razloga da se uključite na Balkan Photo Contest, ako to do sada niste učinili. Jedini uslov za to je – da ste iskreni ljubitelji fotografije

Za one koji još nisu čuli za Balkan Photo Contest, reč je o međunarodnom takmičenju u fotografiji na zadate teme. Na internet adresi: www.balkanphotocontest.com zaljubljenici u fotografiju iz Srbije, Crne Gore i Makedonije imaju mogućnost da pokažu svoje radove, napreduju u fotografiji, ali i da se međusobno takmiče. Najuspešniji autori kvalifikuju se za međunarodno takmičenje gde će predstavljati sebe, ali i svoju zemlju u konkurenciji fotografa iz celog sveta.

Balkan Photo Contest počeo je avgusta ove godine a od 19. oktobra krenula su tematska takmičenja. Na svakih pet dana zadaje se nova tema na koju članovi šalju fotografije. Radove ocenjuju autori međusobno, pri čemu su i autori fotografija i njihovi ocenjivači anonimni, a plasman fotografija izračunava se na osnovu prosečne ocene. Iz teme u temu autori sakupljaju bodove, po kojima se na kraju svakog ciklusa određuje reprezentacija za međunarodni nivo.

Na ovom takmičenju učestvuju ne samo vrhunski profesionalci nego i veliki broj amatera i apsolutnih početnika. Tu su otkrili divno mesto za druženje, izlaganje fotografija, ali i brzo napredovanje kada je u pitanju fotografija. Pozitivna atmosfera i želja za širenjem fotografskog znanja vidljivi su kroz veliki broj konstruktivnih komentara tako da se napredak članova vrlo brzo uočava.

Početak rada bio je više nego uspešan: BPC trenutno okuplja oko 600 fotografa, a za nepuna dva meseca oni su u svoje galerije stavili preko 4.000 fotografija. Naravno, dobro druženje se podrazumeva, susreti članova u mnogim gradovima polako postaju tradicionalni. Organizovan je i prvi foto-safari – odlazak u Đavolju Varoš, i još drugih aktivnosti.

TAKMIČENJE U FOTOGRAFIJI:

Na BPC-u završeno je prvih šest tema "Moj grad", "Istraživanje", "Grupni portret", "Bogatstvo", "Predmet: Flaša" i "Imitacije: Ivo Pervan". Predstavljamo vam poredničke fotografije iz svake od navedenih tema.

Tema – Istraživanje, 1. mesto: LeDenA, "Ko si ti?"

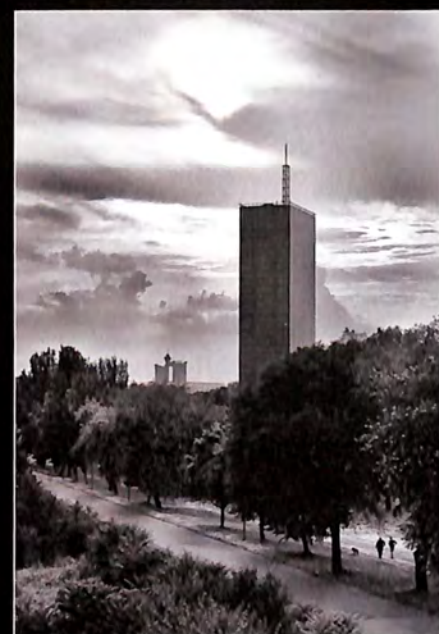
Tema – Grupni portret, 1. mesto: alukard, "Vesela družina"

Tema – Bogatstvo, 1. mesto: Asket, "Dolari"

Tema – Predmet: Flaša, 1. mesto: Bjanchi, "Kad porastem"

Tema – Moj Grad, 1. mesto: sonic, "Simboli"

Tema – Imitacije: Ivo Pervan, 1. mesto: Delta, "Poet"

Korni, "Jokino vrelo"

Drbach, "Life is beautiful"

Nomad, "October Sky"

LeDenA, "S+H2OooOoo=LIFE"

Slavica_mk, "Between the clouds" Shakky, "Parlament"

GALERIJE FOTOGRAFIJA

Predstavljamo vam najbolje fotografije prethodnog meseca. Preporučujemo vam da pregledate galerije BPC, na adresi: <http://www.balkanphotocontest.com/index.php?menu=10&srt=fv>, jer ćete naći još mnogo dobrih autora i fotografija vrednih pažnje.

REFOTO KOMENTAR

Delta, "Loodilo !!!"

Kao što smo se dogovorili i u ovoj rubrici biće komentara. A kako se već kaže: ko će kome... prvi na tapetu je naš drugar Delta i njegova fantazmagorična fotografija. Ideja je više nego dobra, znamo da se snalazi sa montažom, ali je glavna zamerka upućena na ono što obično promiče autorima, a to su proporcije. Devojka koja s kišobranom u ruci balansira na leđima konja nesrazmerno je mala, čak i za pokušaj predstavljanja perspektive širokougaonog objekta. Čak nam se čini da je ona tu višak i da je fotografija dovoljno dobra i bez nje. Reakciju autora očekujemo, a priliku za revanš će dobiti na BPC-u!

B M FOTO d.o.o.

www.bmfoto.co.yu
webshop

170 €

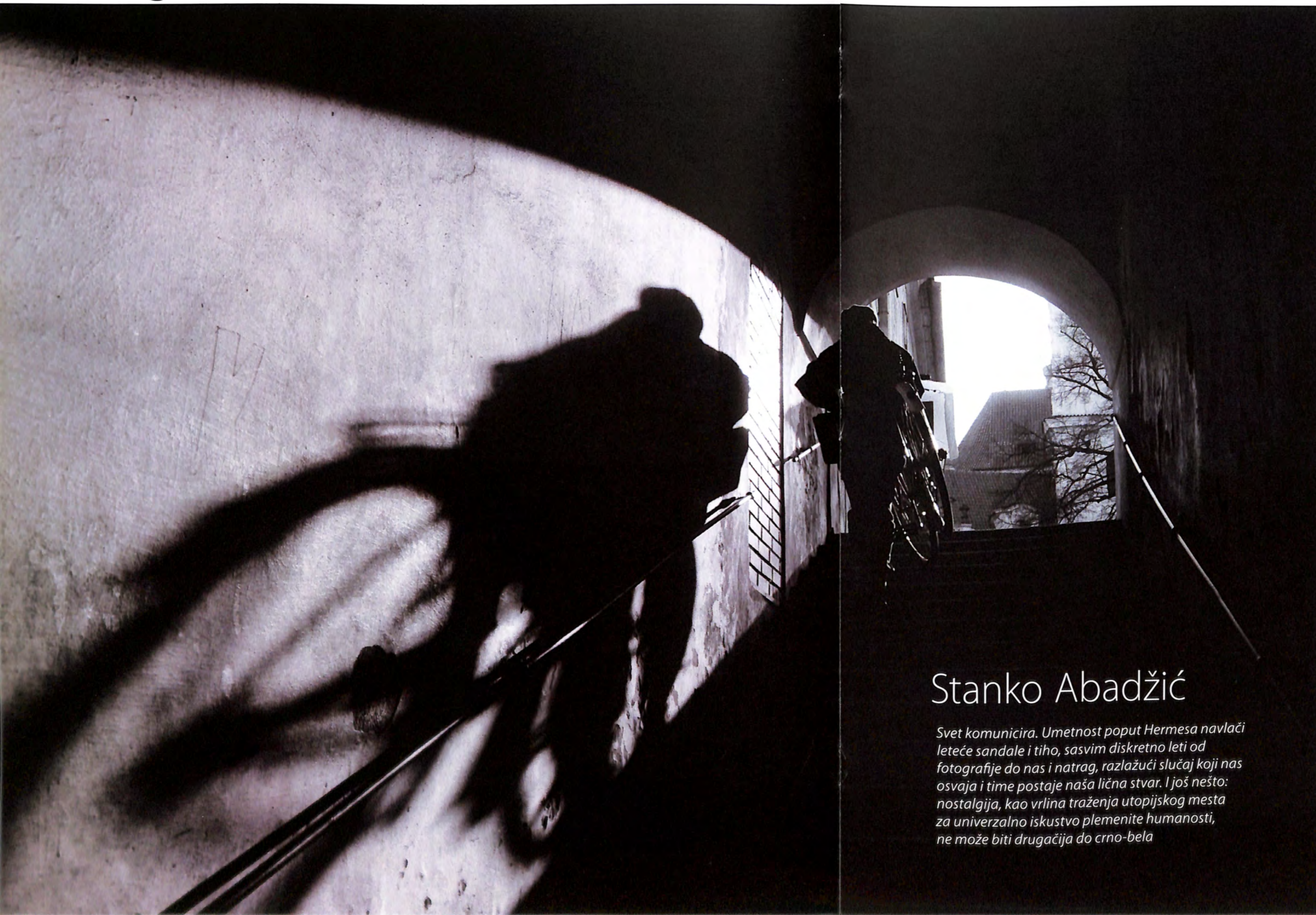
Beograd
Bul. Zorana Đinđića 12ž/5
+381 11 311 99 88
+381 64 183 77 59

veleprodaja
+381 13 354 951

Novi Sad
Dunavska 12
+381 21 522 778
+381 63 260 828
Pančevo
TC Zmaj Jovina 2
+381 13 318 857

Imaginarno u stvarnom

Stanko Abadžić

Svet komunicira. Umetnost poput Hermesa navlači leteće sandale i tiho, sasvim diskretno leti od fotografije do nas i natrag, razlažući slučaj koji nas osvaja i time postaje naša lična stvar. I još nešto: nostalgija, kao vrlina traženja utopijskog mesta za univerzalno iskustvo plemenite humanosti, ne može biti drugačija do crno-bela

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2000

© STANKO ABADŽIĆ, BAŠKA, 2006

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2000

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2007

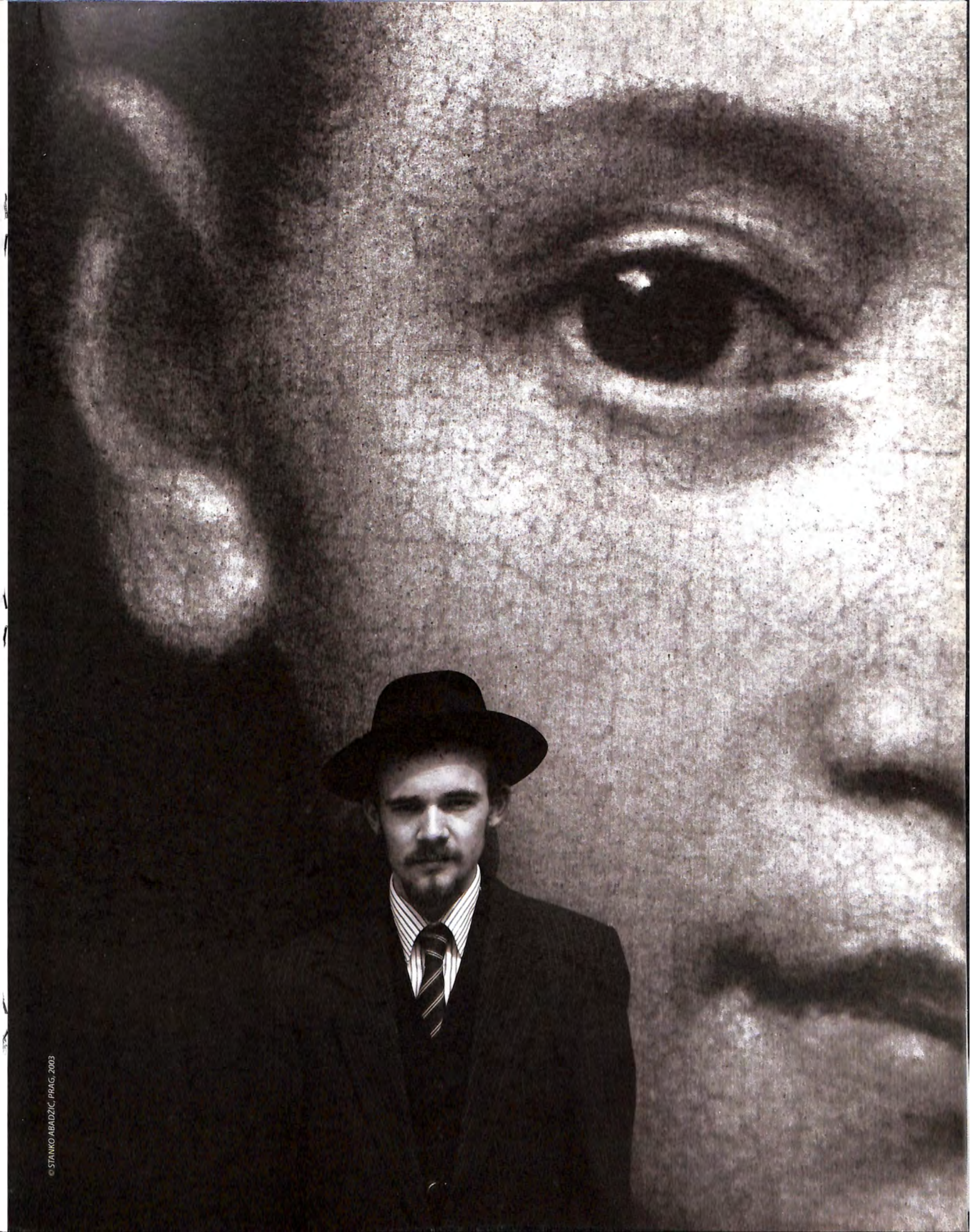
Stanko Abadžić pripada onoj grupi likovnih umetnika koji su na mah osvojili scenu, iako već godinama razvija poseban autorski, intiman, vrlo emocionalan i stavom prožet rakurs sveta u kadrovima koji su se spontano odvojili od, informaciji podređenoj, dokumentarnosti. Posebnošću i nostalgичnim, pomalo retro koncipiranim i izrazito "filmskim" fotografijama predstavio se kao autor ne toliko fotogeničnih, koliko intrigantnih kadrova. Razvio je u njima lepezu prikaza od tradicionalne koncepcije kadra, s isto tako tradicionalno formulisanim odnosom motiva i značenja.

S druge strane, s uspehom se otisnuo u svet formalno likovnih problema, zanemarujući bilo kakav deskriptivni potkontekst prikazanog. U tom svetu racionalnog, formalnog i likovno artikulisanog poligona kreira fotografije s istančanim osećajem za "chiaroscuro" i daje posmatraču mnoštvo trenutaka u kojima senka pleše po preciznim koreografskim koracima.

U poziciji dislociranog igrača, u krajnjoj tački velikog ostrva Krk, u gradiću Baška, daleko od gradske kulturne epicentričnosti, i na kraju stranac u toj sredini, Abadžić je odličnim fotografijama privukao pažnju

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2007

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2003

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2000

© STANKO ABADŽIĆ, ZAGREB, 2007

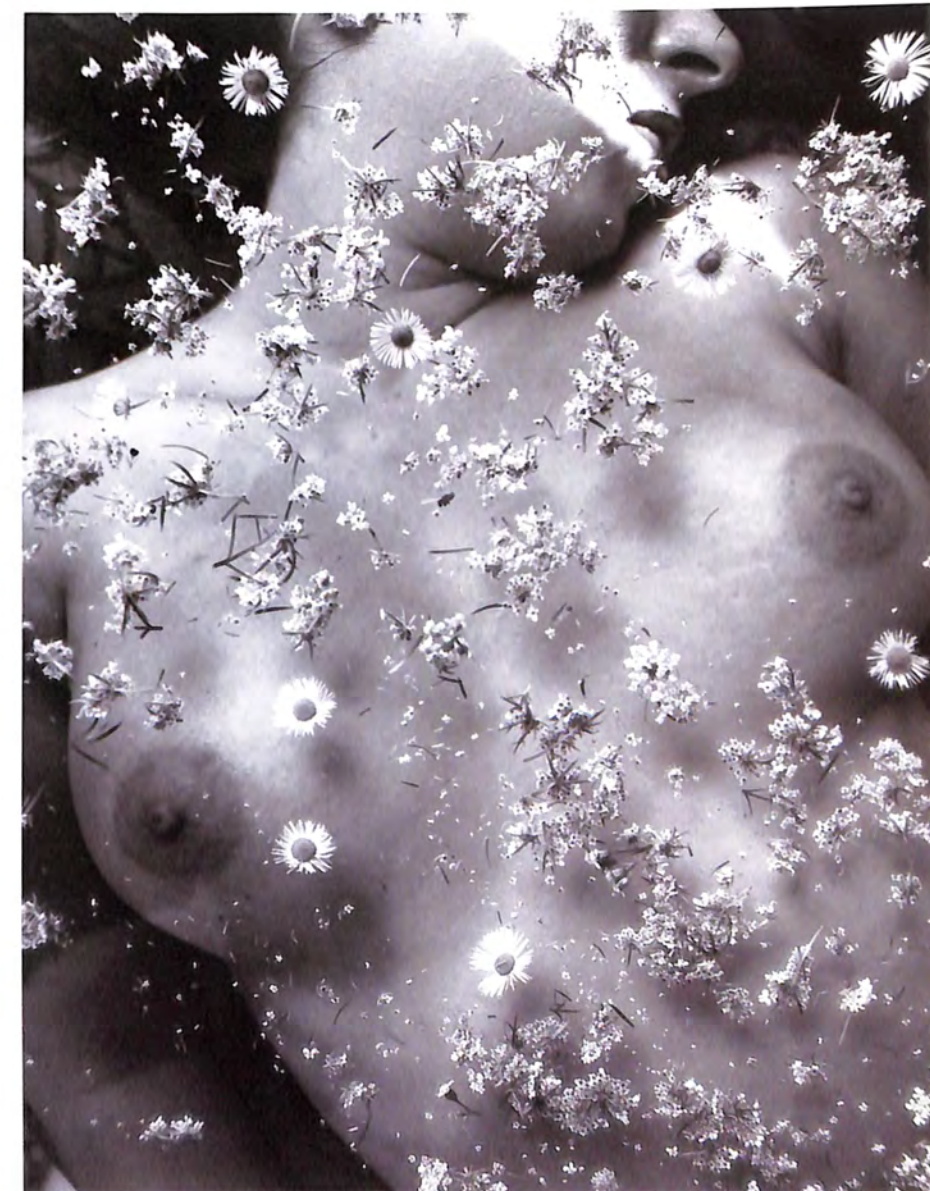

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2005

publike i kritike. U regiji koja je dala nekoliko izuzetnih fotografskih imena, Abadžić se ipak nametnuo originalnošću i kvalitetom.

Jedan od ciklusa predstavljaju i fotografije iz Praga, nastale tokom njegovog višegodišnjeg boravka u tom gradu. Kadrovi se smestaju u, na neki način, višestruko interesantno mesto događanja i zbog toga se upravo praška škola fotografije i uže, filmske fotografije, do danas smatra jednom od najboljih u svetu. Dakle, fotografije koje nam donosi Abadžić nastale su na izvoru uzornog tradicionalnog konteksta. U gradu koji se, po rečima pisca Jaroslava Bočeka, može smatrati najmagičnijom tačkom sveta, kada je u pitanju sistem vizuelnih kodova, i uzornim primerom srednjoevropske urbane arhitekture.

Imaginarno u stvarnom, toliko svojstveno gradu na Vltavi, osnovni je izazov ovog izuzetnog Abadžićevog ciklusa. Do kraja nepretenciozan, a time i upečatljiv, svaki kadar Praga na ovim fotografijama predstavlja našem pogledu sve one nivoe koje iskusno oko traži od dobre fotografije. Pedantnost, istančana mera

© STANKO ABADŽIĆ, ZAGREB, 2007

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2000

izreza, tehnička perfekcija, diskrecija motiva u korist raspoloženja koje isti taj motiv nosi u sebi i vreme, vreme, vreme... kao konstanta koja poput peščanog sata potiskuje, umesto peska, gomilice naših rasutih uspomena. Jedna od najvećih vrlina umetnosti jeste njena sposobnost da nečiju sudbinu interpretira kao univerzalno iskustvo. Mi, dakle, bez obzira na to jesmo li ili nismo tamo bili, jesmo li ili nismo tamo nešto doživeli, postajemo bogatiji za jedno iskustvo sećanjem na neku neodređenu stvar i tada strano postaje naše.

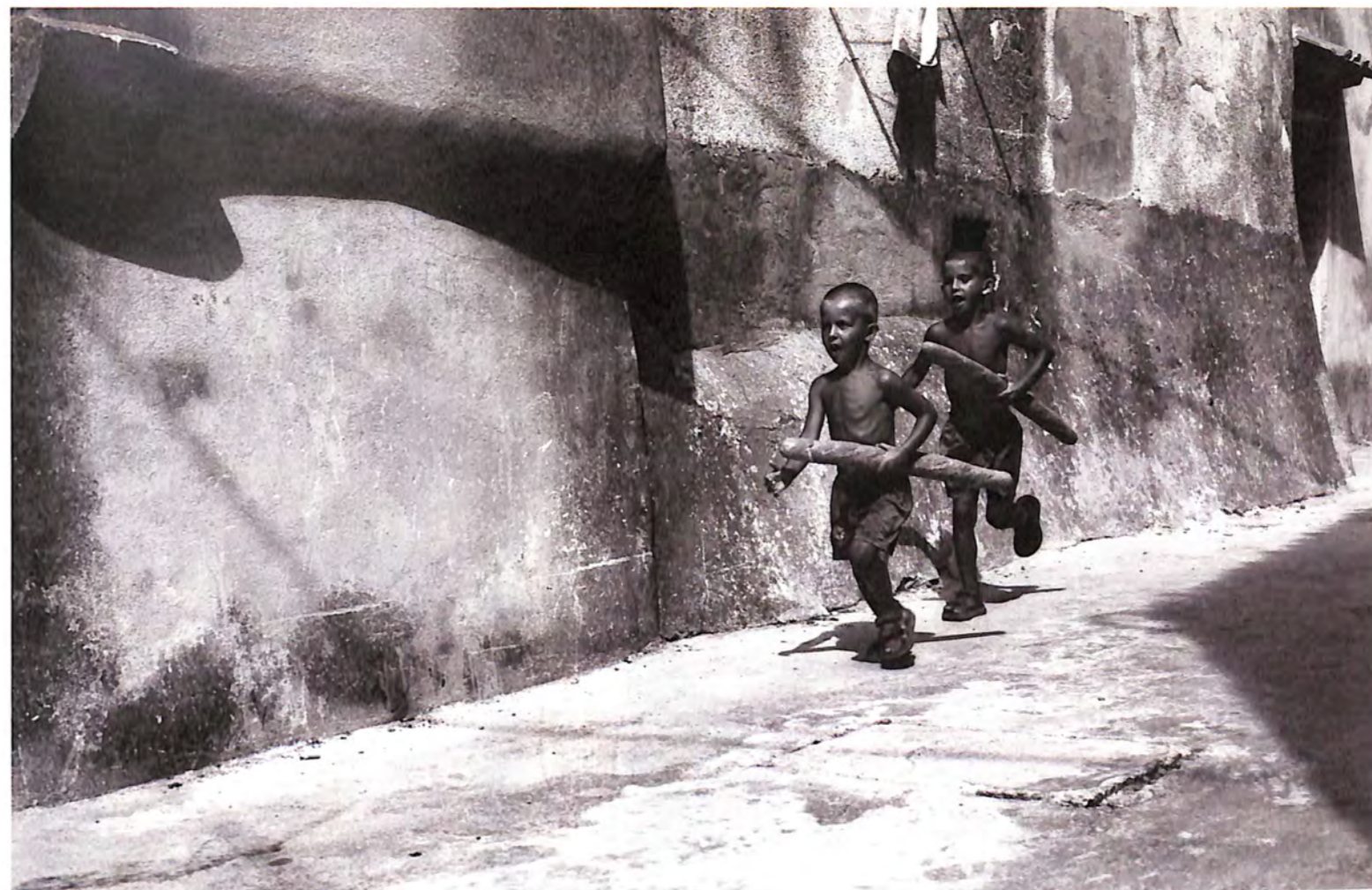
NATAŠA ŠEGOTA LAH

FOTOGRAFIJA: IMRE SZABO

BIOGRAFIJA

Rođen je 1952. godine u Vukovaru. U petnaestoj godini dobio je od oca prvi fotoaparatus – Smenu 8. Tada postaje član Foto-kluba "Borovo", koji mu organizuje prve grupne i samostalne izložbe u Vukovaru i Borovu. Diplomirao je germanistiku i radio kao dopisnik *Vjesnika*. Iz tog vremena poznate su njegove reportaže iz Tunisa, Malte, Turske i drugih zemalja. Od 1995. do 2002. godine boravi u Češkoj, gde radi kao slobodni fotograf, najviše na izradi fotodokumentacije o bilbordima za prašku firmu "Superposter". U Češkoj je imao brojne grupne i samostalne izložbe, a najveću retrospektivnu izložbu imao je u Pragu u Komornoj galeriji "Dom Josefa Sudeka", koja nosi ime po čuvenom češkom fotografu. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja. Član je Foto-kluba "Zagreb" i živi i radi u Zagrebu.

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 1998

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2000

© STANKO ABADŽIĆ, PRAG, 2000

Noviteti

PRIREĐIO: IMRE SZABO

HP BEZ FOTOAPARATA

Kompanija Hewlett-Packard objavila je prošle nedelje da se povlači iz proizvodnje digitalnih fotoaparata kako bi se više posvetila proizvodnji kućnih fotoštampeča i razvoju mrežnih fotousluga. Kompanija trenutno traži proizvođače koji su spremni da proizvode i prodaju fotoaparate pod HP-ovim imenom. HP će do kraja godine prodavati već proizvedene modele. U narednom periodu, HP će najveću pažnju posvetiti razvoju strategije Print 2.0 koja je namenjena poboljšanju mrežnih usluga štampanja fotografija i alati za pravljenje digitalnih sadržaja.

1 Harman KLASIČNI -MODERNI PAPIRI

"Harman" je već dokazani proizvođač potrošnog materijala za inkdžet štampeča, a ranije je ova kompanija razvijala i tehnologiju za "Ilford" koji je 1879. godine osnovao upravo Alfred Harman. Ova serija inkdžet fotopapira ima isti baritni sloj na papiru od 310 grama kao što imaju i Multigrade FB ili Galerie FB klasični fotopapiri. Ako se štampa kvalitetnim "Epson", "Canon", "HP" ili "Lexmark" inkdžet štampečima, rezultat će biti sličan onome koji se dobija mokrim postupkom u foto-laboratoriji. Ovi papiri proizvode se u dve mat verzije i u sjajnoj Hi-gloss verziji, a pakovani su kao listovi formata A4, A3 i A3+ ili u rolnama širine 43,2, 61 i 111,8 cm. Detaljnije pogledajte na www.harman-inkjet.com.

2 Jobo SKLADIŠTA SLIKA

Jobo je proizvođač koji je dobro poznat starijim fotografima po raznim proizvodima, pre svega za foto-laboratorije, koji ovih dana slavi osamdeset godina u službi fotografije. Naravno, u današnje vreme i oni su morali de se preorijentisati na proizvode namenjene svima onima koji fotografišu digitalno. Dva nova proizvoda, "Jobo Giga Vu extreme" i "Jobo Giga one ultra", jesu uređaji za očitavanje i skladištenje digitalnog zapisa. Prvi ima slot za brzo očitavanje CF memorijskih kartica, kao i adapter za SDHC kartice i displej dijagonale 3,7 inča. To je, u stvari, neka vrsta zamene za računar na putu jer podržava preko sto RAW formata, ima GPS podršku, WiFi/LAN mrežnu podršku, a preko USB slota u njega se mogu učitati i podaci iz fotoaparata ili kamera koji koriste druge memorijske kartice. Imaju kapacitet od 80 do 160 gigabajta i od toga im zavisi i cena, koja se kreće od 599 do 849 evra. "Giga one" ima čitač za sve vrste memorijskih kartica koje se danas koriste i podatke očitava brzinom 5,47 megabajta u sekundi, ali nema displej za pregledanje nego samo veliki LC displej za upravljanje. Proizvodi se s kapacitetima od 40 do 200 gigabajta i cene su od 149 do 329 evra. Detaljnije pogledajte na: www.jobo.com.

3 HP JEFTINI SKENERI

Svi oni koji do sada nisu žurili da kupe skener za digitalizaciju negativa, dijapozitiva ili fotografija, sada su u prilici da veoma povoljno kupe nove "HP" skener. Scanjet G2410 košta svega 70 evra, a njime se mogu skenirati fotografije ali i 3D objekti u rezoluciji 1.200 x 1.200 dpi. Scanjet G2710 ima još mogućnost skeniranja negativa ili dijapozitiva i to u rezoluciji 2.400 x 4.800 dpi i može se kupiti za 80 evra. Detaljnije pogledajte na: www.hp.com.

4 Jobo RAM ZA NOĆNI STOČIĆ

Možda je ovo pravo vreme da se nekom pokloni lepo dizajnirani digitalni foto-ram u kome se fotografije mogu menjati ili prikazivati kao slajd-šou ili u vidu mnogo sličica na displeju. Ovaj ram ima i opcije prikazivanja kalendara i vremena, može da posluži čak i kao budilnik. "Jobo" foto-ramovi PDJ700 i PDJ701 sličnih su karakteristika, s displejom dijagonale 7 inča, tj. 17,78 cm i podržavaju JPG i BMP formate fotografija koji se mogu uneti preko CF, SD, MMC, MS, MS Pro, xD slota ili USB 2 protokola. Prvi može da primi do 1.000 fotografija na svojih 128 MB, dok drugi ima kapacitet od jednog gigabajta i može da primi čak do 10.000 fotografija u rezoluciji 720 x 480 piksela. Cena prvog foto-rama iznosi 159 evra prvi, a drugog 179 evra. Detaljnije pogledajte na: www.jobo.com.

5 Olympus OGRANIČENA SERIJA

Ukoliko neko od naših čitalaca poželi da ima popularan digitalan fotoaparatus Olympus mju 790 SW u ovoj zelenoj varijanti, moraće da požuri s nabavkom jer će se proizvesti u ograničenoj seriji od svega 5.000 komada. Za sve one koji su propustili da prate novosti od ovog proizvođača podsetimo da je to model fotoaparata sa senzorom od 7,1 miliona piksela, kojim se može zaroniti do tri metra dubine, i kažu da čak ako ga ispustite s visine do 1,5 metra moći će i dalje da radi, a isto će se desiti i ako neko bude poželeo da fotografiše i na hladnoći do minus 10. Zanimljivo je da je cena čak i ove ograničene edicije samo 330 evra. Detaljnije pogledajte na: www.olympus.com ili www.olympus.co.yu.

6 Epson BRZA I LAKA ŠTAMPA

Epson Stylus Photo R 1900 je najnoviji štampeč koji će se od decembra naći u radnjama i s lakoćom moći da se štampaju veoma kvalitetne fotografije formata A3+. Posebno treba istaći novu tehnologiju kombinacije UltraChrome Hi-Gloss2 mastila za dobijanje verne boje, posebno kože lica kod portreta, ali i veoma dobre crno-bele fotografije. Novi softver koji se dobija uz štampeč ima u sebi i Camera Raw dodatak pa se i fotografije u RAW formatu mogu brzo obraditi i štampati. Štampeč će se prodavati za 599 evra u radnjama zemalja EU, a može da štampa i za to namenjene CD i DVD medije. Detaljnije na: www.epson.com.

7 Spyder 3 NOVI PAUK ZA DOBRE BOJE

U svetu prilično rasprostranjen uređaj za jednostavnu kalibraciju monitora računara nazvan Spyder 2 dobio je unapređenog naslednika - Spyder 3 koji je namenjen kako profesionalcima, tako i amaterima. Pored kompaktnog diska sa softverom, uz njega se dobija i držač s navojem za stativ koji služi za postavljanje kalibratora ispred projektor, a i dalje se njime mogu kalibrirati i CRT i LC monitori, kao i oni na prenosivim računarima. Najveća novina pored bolje i pouzdanije kalibracije jeste mogućnost ponovne kalibracije, koja traje znatno kraće od kompletnog procesa. Isporučivače se u dve verzije, "Elite" verzija koštaće 255 evra, dok će verzija "Spyder 3 Studio" biti nešto skuplja, ali će moći da se koristi i za kalibraciju štampeča. Detaljnije informacije potražite na: www.spyder3.com.

8 Sony VIŠE OSMEHA

Prvi put u digitalnoj fotografiji Sony je predstavio fotoaparatus Cybershot T70 sa "Smile-shutter" ("Osmeš" zatvarač) sistemom koji identifikuje osmeš i odmah fotografiše, bez potrebe da se pritisne okidač! Ako je nekoliko lica u kadru, zatvarač reaguje samo kad se selektovano lice nasmeje. Osobu čiji osmeš želite da slikate možete označiti kao glavni subjekt pritiskom na ekran osetljiv na dodir. Cybershot T70 ima izuzetan HD kvalitet snimaka s uzbudljivim inovacijama kao što je "Smile shutter" mode i veliki troinčni displej osetljiv na dodir. Modernog dizajna i veoma tanak proizvodi se u četiri boje - srebrna, crna, ružičasta i bela. Više informacija na www.sony.co.yu.

8 Canon SUPER DALEKO

Na Photo Plus Expo sajmu u Njujorku, koji je održan od 18. do 20. oktobra predstavljena su dva nova "Canon" teleobjektiva: f/2L/200 mm IS USM (naslednik f1,8L/200 mm USM koji je prestao da se proizvodi 2004. godine) i f/5,6L/800 mm IS USM. Ovi objektivni svakako će obradovati sve one korisnike Canona koji fotografišu sport ili prirodu, ali cene ovih modela, na žalost još nisu saopštene. Detaljnije pogledajte na: www.canon-adria.com.

NIKON D3 Gospodar svetlosti

Snimak s fudbalske utakmice fotoreportera Miše Vukadinovića. Nikon D3, Nikkor AF-S 400 mm, f/2,8, osetljivost ISO 1.600

U prošlom broju videli smo kako funkcioniše, šta ima novo u konstrukciji i koje nam tehničke novitete donosi ovaj fotoaparati. U drugom delu testa našu pažnju usmerili smo ka kvalitetu snimljenih fotografija

Da li Nikon D3 zaista opravdava naš epitet gospodara svetlosti? Kako se ponaša u situacijama kada su svetlosni uslovi loši? Kakav je kvalitet slike na visokim ISO osetljivostima? Na ova pitanja pokušaćemo da damo odgovor i opravdamo ovaj ambiciozni naslov.

Efektivna rezolucija CMOS senzora koju ima Nikon D3 iznosi "samo" 12,1 milion piksela i nije veća nego kod prethodnog modela Nikon D2Xs, ali senzor punog formata ima veličinu tačke od samo 8,45µm, a to je odličan preduslov da izlazni signal koji dolazi sa senzora bude čist i bez šuma, što daje mogućnost da fotografije, snimljene i sa visokim osetljivostima budu bez vidljivog šuma. Ovo se u praksi pokazalo kao opravdano jer su čak i fotografije snimljene s maksimalnom osetljivošću (koja u osnovnoj postavci iznosi ISO 6.400) upotrebljive za povećanja. Količina šuma je izuzetno mala, a fotografije imaju puno detalja i vernu reprodukciju boja, što se vidi na priloženim fotografijama. Osnovnu osetljivost moguće je proširiti na nižu osetljivost označenu kao Lo, koja je ekvivalentna osetljivosti od ISO 100. Ovo je možda malo čudna odluka jer ISO 100 nije osnovna postavka. Nikon D3 ima i dva stepena viših osetljivosti: prvu označenu sa HI1, koja odgovara ISO 12.800, i drugu - HI2, koja odgovara ISO 25.600. Dok je kod ranijih modela D-SLR fotoaparata ova proširena osetljivost bila skoro neupotrebljiva jer je kvalitet fotografija bio loš, kod D3 to nije slučaj. Snimljene fotografije su, i pored primetnog šuma, veoma dobre i upotrebljive jer nema znatnijeg

gubitka detalja, a boje ostaju verno reprodukovane tako da se s pravom ovaj fotoaparati može nazvati gospodarom svetlosti.

Druga važna prednost velikog senzora (koji ima veći fotoosetljivi element) jeste velika fleksibilnost na preekspoziranost i podekspoziranost čak i kada se ne koristi RAW format već je vidljiva i kod JPEG formata. Snimljene fotografije dobro su ekspozirane, sistem za merenje balansa belog odlično se snalazi u različitim svetlosnim situacijama i reprodukcija tena lica takođe dobra. Parametri koji utiču na kvalitet snimljene fotografije (boja, ton, osvetljenost, kontrast, oština i zasićenost boja) zahvaljujući novom Picture Control sistemu mogu se sada još jednostavnije i preciznije podesiti. Na primer, oština se podešava na skali od 0 do 9, a mogu se kreirati i sopstveni parametri za različite situacije i prema vlastitim afinitetima. Efektivna rezolucija od 12,1 miliona piksela daje fotografije veličine 36,03 x 23,98 cm u 300 dpi bez intropolacije, što pruža više nego dovoljno prostora i za naknadno pravljenje isečaka

D3 (isečci su 200%)

D2Xs (isečci su 200%)

OCENA

MODEL	D3
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

UTISAK

Početo razočaranje kod mene, a i kod većine potencijalnih kupaca, bilo je to što ovaj fotoaparati nema više piksela od prethodnika. Međutim, nije sve ni u pikselima i 12,1 milion piksela je dobra rezolucija za profesionalni fotoaparati i retko kome će zatrebati više. "Nikon" je uspeo da obuzda upravo onaj famozni šum, pa nam tako D3 pruža mnogo, mnogo bolji kvalitet fotografija snimljenih s višim ISO vrednostima nego što je to bio slučaj s modelom D2Xs. Ne treba zanemariti ni brzinu fotografisanja od devet snimaka u sekundi kada se koristi pun FX format ili jedanaest snimaka kada se koristi DX isečak senzora, što je za današnje sportske fotografe više nego važna stvar. Pozicionirao se između dva "Canonova" Mark III modela, i "Nikon" s njim "puca" na potencijalne profesionalne korisnike jer je borba u ringu između ove dve firme veoma oštra, a nekog trećeg proizvođača u ovoj kategoriji nema. Na kraju, možemo samo zaključiti da je "Nikon" napravio odličan profesionalni alat koji će opravdati svaki dinar uloženi u njega.

B. BJELICA

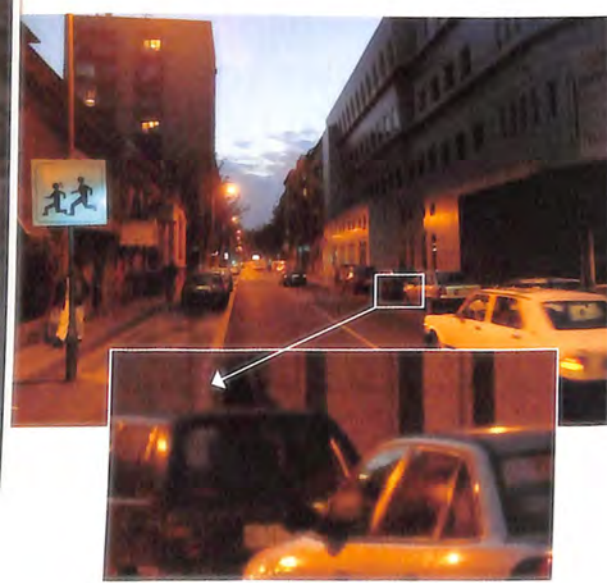

Portret snimljen s postojećim svetlom. Nikon D3, Nikkor AF-S VR G Micro 105 mm, f/2,8, ISO 6.400, ekspozicija 1/100 s, f5, automatski balans belog

TEHNIČKI PODACI

KARAKTERISTIKE	
Vreme spretnosti za rad	0,12 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu ¹ /veličina ²	JPEG (FINE) 0,8 / 5,7 MB RAW (14 BIT) 1,5 / 16,3 MB TIFF 2,8 / 35,9
Brzina kontinualnog fotografisanja	9 snimaka u sekundi ili 11 snimaka u sekundi kada se koristi DX isečak senzora

- odličan kvalitet fotografija čak i sa višim ISO osetljivostima, brzina, kvalitet izrade i funkcionalnost, monitor, živi prikaz slike sa dva režima rada AF-a, prostor za dve CF memorijske kartice
- ogledalo se ne može blokirati kod živog prikaza slike, način osvetljavanja AF polja

Noćni snimak ulice. Nikon D3, Nikkor AF-S 17-35 mm f/2,8, osetljivost ISO 6.400 (High ISO NR postavljen na normal), ekspozicija 1/40, f 3,5, automatski balans belog (isečak je uvećanje od 200%)

BORIS BJELICA

D300 Mala trojka

Prošlo je samo dve godine od pojave jednog od najuspešnijih "Nikon" D-SLR fotoaparata – D200, a već smo svi stavljeni na muku da li da menjamo svog "ljubimca" za najnovije "čedo" ovog proizvođača – D300. Oni koji se tek sad spremaju za kupovinu imaju još veće dileme: kupiti D200 ili nešto bolji i unapređeni D300

Na prvi pogled oba fotoaparata su identična, ali karakteristike koje ima D300 do sada nisu postojale kod "Nikonovih" D-SLR fotoaparata. To su, pre svega, živi prikaz slike i sistem za čišćenje prašine sa senzora, a po broju i vrsti funkcija mnogo je bliži profesionalnoj klasi fotoaparata, pa se s razlogom može nazvati mali Nikon D3. Namenjen je profesionalcima koji žele da imaju lakši D-SLR fotoaparata, ali, ipak, steći će najveću naklonost naprednih amatera.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Sličnost s modelom D200 je evidentna: napravljen je od legure magnezijuma, dobro je zaštićen od uticaja prašine i vlage, a rukohvati koji su presvučeni mekanom gumom čine ga, već tradicionalno za "Nikonove" fotoaparate, veoma udobnim za držanje. Raspored komandi ima nekoliko malih izmena. Najveća promena je u načinu zumiranja snimljene fotografije jer je izbegnuto korišćenje točkića za izbor komandi a dodate su komande plus i minus, kao kod Nikona D80. Na zadnjem delu smešten je displej velike rezolucije s dijagonalom od čak tri inča, koji daje realnu reprodukciju boja i veoma oštar prikaz fotografija čak i kada ga gledamo pod uglom – što je značajno kada koristimo živi prikaz. Kada pritisnete dugme "Info", na njemu će se pokazati isti oni podaci koji su vidljivi i na kontrolnom displeju. Upravljački meni razlikuje se od onog kod modela D200 samo po tome što dodatni meni za obradu snimljenih fotografija u samom fotoaparatu.

MOGUĆNOSTI: Po svojim mogućnostima bliži je profesionalcima i mogao bi se svrstati u kategoriju "lakšeg" profesionalnog D-SLR fotoaparata. Ima tražilo koje pokriva 100 odsto vidnog polja, što omogućava veoma precizno kadriranje (kod D200 pokriva 95 odsto vidnog polja). Jedino mu nedostaje unutrašnji zatvarač za okular, kao što ima D3, već se isporučuje kao poklopac DK-5. Slika u tražilu je jasna, svetla i ne zamara oči, a na displeju unutar tražila vidi se veliki broj informacija koje su nam potrebne za fotografisanje. Staklo napravljeno od tečnog kristala između prizme i mat stakla daje lepo osvetljen prikaz AF polja. U meniju možemo aktivirati pomoćne vertikalne i horizontalne linije za snimanje arhite

kture, što znači da nema potrebe za kupovinom i komplikovanim menjanjem posebnih mat stakala. Spreman je za rad za samo 0,13 s, a kašnjenje okidača je 0,045 s, što je, priznaćete, zanemarljivo. Možete snimiti šest snimaka u sekundi, a s vertikalnim rukohvatom MB-D10 ili AC adapterom čak osam snimaka u sekundi – zaista imponantno za ovu klasu fotoaparata.

Ako imate ili nameravate da kupite brze CF memorijske kartice s brzinom čitanja i pisanja od 45 MB/s, kao što je, na primer, SanDisk Extreme IV, tek sada ćete moći da iskoristite njihovu maksimalnu brzinu jer D300 podržava nov UDMA standard. Za brzu i kvalitetnu obradu signala zaslužni su četrnaestobitni AD konverter i nov EXPEED procesor koji obavlja i dodatno programsko procesiranje boje, aberacije i šuma, čime se trenutno poboljšava kvalitet fotografija, a u završnu obradu uključene su i korekcije greške objekta. Kao i kod "velikog brata" – Nikona D3, podešavanje boje, tona, osvetljenosti, kontrasta, oštine i zasićenosti boja jednostavnije je zahvaljujući Picture Control sistemu. Ima četiri unapred podešena parametra (Standard, Normal, Vivid i Monochrome), a možete kreirati i sopstvene parametre koje imenujete po želji. Na grafikonu Picture Control sistema vidi se pregled svih podešenih parametara. Sve ovo, zajedno s aktivnom "D-Lighting" opcijom koja dodatno poboljšava prikaz tonova u senkama i belinama, smanjuje potrebu za obradom fotografija u računaru.

Autofokusni sistem isti je kao kod modela D3, samo je malo prilagođen manjem DX formatu. Može da izoštrava u čak 51 polju, od čega petnaest ima senzore koji su krstasto orijentisani i prilagođeni za rad u slabijim svetlosnim uslovima i s objektivima s manjom svetlosnom jačinom kao što je f/5,6. Ako ste zbunjeni velikim brojem autofokusnih polja, jednostavno ih smanjite na jedanaest i konfigurirate s identičnim rasporedom kao kod D200. Ako koristite automatski izbor AF polja i "D" ili "G" tip objektiv, fotoaparata će sam razlikovati lik čoveka od pozadine, što je dokaz znatno poboljšanog autofokusa (u modu prioriteta na bliži subjekat). Kod dinamičkog izbora AF polja, pored mogućnosti korišćenja 51, 21 ili 9 polja, postoje i opcije 3D praćenja i prepozna-

vanje boje objekta koji izoštravamo, što povećava preciznost i pouzdanost izoštravanja objekata koji se kreću.

Kao i Nikon D3 može fino da kalibriše autofokus i registruje dvadeset različitih tipova objektivu koje fotoaparata automatski prepoznaje. To znači da će fotoaparata razlikovati objektiv 105 mm f/2,8 od objektivu 50 mm f/1,4 i uzeće u obzir finu korekciju koju smo uneli, ali, ako su objektivu istog tipa, na primer, 50 mm f/1,4 – korekcija za oba objektivu biće ista. Živi prikaz slike koji nudi D300 daje mnogo više jer ima displej velike rezolucije i dva sistema za izoštravanje. Prvi je klasičan i brži jer se ogledalo pri izoštravanju pomera gore - dole, a drugi, dodatni sistem radi na osnovu kontrasta na samoj površini senzora (identičan sistem koriste kompaktni digitalni fotoaparati). Drugi sistem je sporiji, ali ima veću kontrolu izoštravanja, pa je pogodan kod studijskog fotografisanja. Za izoštravanja koristi se AF-ON dugme, a kod živog prikaza slike na displeju se direktno vide rezultati promene balansa belog, prikaz pomoćnih linija i digitalno zumiranje prikaza slike do deset puta. Druga novina jeste sistem za čišćenje senzora. Zasnovan je na piezoelektričnom elementu koji stvara vibracije na površini LP filtra, a nalazi se ispred senzora i tako automatski uklanja prašinu s njega.

KVALITET FOTOGRAFIJE: U model D300 ugrađen je CMOS senzor efektivne rezolucije od 12,3 miliona piksela koja je za 2,1 milion piksela veća od one koju je imao Nikon D200. Ta rezolu-

"Nikon" je unapredio ionako dobar raspored komandi i upravljački meni čineći ga superiornim kada su u pitanju jednostavno rukovanje i brzo reagovanje od momenta uključivanja fotoaparata. Jer se prekidač za uključivanje nalazi oko samog okidača, a tu su i dva točkića za izbor komandi

Zavesica je testirana na 150.000 okidanja

cija daje fotografije veličine 36,31 x 24,11 cm u 300 dpi bez intepolacije, što ostavlja dosta prostora za naknadno pravljenje isečka. Automatski balans belog odlično se snalazi u različitim svetlosnim situacijama, reprodukcija boja je zaista verna a, za razliku od Nikona D200 kod koga je fotografija delovala podeksponirano i s manjim kontrastom, kod modela D300 slika je briljantno čista. Zahvaljujući novom CMOS senzoru i usavršenoj obradi signala dobijenog od senzora, fotografije snimljene s osetljivostima do ISO 400 praktično su bez vidljivog šuma i pored rezolucije koja je veća od prethodnog modela Nikon D200. Ali najveći napredak u kontroli šuma jeste za više ISO osetljivosti. Fotografije snimljene s osetljivošću od ISO 1.600 imaju malu količinu šuma uz zadržano bogatstvo detalja. Boje su reprodukovane veoma dobro i imaju prirodan izgled. Bez problema se od dobijenih fajlova mogu štampati fotografije većeg formata, čak i s maksimalnom osetljivošću od ISO 3.200, kada je fotografija korektno eksponirana. Nikon D300 ima i proširenu osetljivost označenu H 0,3, 0,5, 0,7 i 1, što maksimalno odgovara ISO 6.400. Jače izražen šum na ovako snimljenim fotografijama može se smanjiti primenom nekog programa za redukciju šuma, a tako dobijeni fajl možemo upotrebiti za štampanje fotografija manjih formata kao što je 10 x 15 cm.

U meniju za retuš već snimljenu fotografiju možemo obraditi u samom fotoaparatu. Na raspolaganju su opcije: D-Lighting – izvlači mnogo više detalja iz tamnih delova fotografije; korekcija efekta "crvenih očiju"; pravljenje isečka; konvertovanje u crno-beli, sepija ili cijan ton; filter efekti kojima balansiramo tonalitet i korigujemo boju; pravljenje kopija u maloj rezoluciji i pravljenje jedne fotografije od više snimaka. Ima i tzv. aktivni D-Lighting, koji optimizuje reprodukciju tonova u senkama i belinama sa tri stepena podešavanja, čime se proširuje dinamički opseg fotografija

Izgled displeja kod živog prikaza slike. Izoštravanje na bazi kontrasta je sporije i preporučuje se više za fotografisanje u studiju, dok je drugi način izoštravanja zasnovan na faznoj detekciji brži, ali zahteva da se ogledalo stalno spušta i podiže kada se izoštrava

Snimljeno fotoaparatom Nikon D300, objektiv Nikkor AF-S VR 18-200 mm, f/3,5-5,6, osetljivost ISO 400, ekspozicija 1/25 s, f15

SOFTVER I OPREMLJENOST: Uz ovaj model dobija se program VIEW NX koji po koncepciji i jednostavnosti podseća na Nikon Capture NX i znatno je unapređen u odnosu na PictureProject program. Ovim programom možete brzo i jednostavno pregledati fotografije, selektovati i klasifikovati fotografije, pripremiti za slanje elektronskom poštom ili za štampu. Možete, takođe, konvertovati RAW u JPEG ili TIFF formate ali, za napredniju obradu RAW formata tu je i dalje Nikon Capture NX.

Za napajanje koristi istu Li-jon bateriju EN-EL3e kao i model D200 s istom kontrolom i informacijom o istrošenosti i trajanju baterije. Ima i nov dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom MB-D10 koji, kada se stavi na fotoaparata, ne zahteva da se baterija vadi i skida poklopac s fotoaparata, već je

dovoljno skinuti gumeni poklopac koji krije kontakte za povezivanje. Fotoaparata koristi obe baterije, a koju će prvo koristiti možete izabrati u meniju u korisničkoj funkciji "d11". Nov dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom sada je bolje integrisan u fotoaparata i samim tim bolje leži u ruci. Uz klasičan video-izlaz ima i HDMI video izlaz za prikaz slike na televizorima velike rezolucije namenjen kvalitetnim prezentacijama snimljenih fotografija klijentima na licu mesta. Pored velikog broja objektivu, bliceva i ostale opreme koje Nikon sistem nudi, u kombinaciji s novim transponderom WT-4 može bežično da se poveže s računaru radi kontrole i prenosa fotografija. Kada se poveže s GPS uređajem, uz pomoć kabla MC-35, osim uobičajenih podataka o fotografiji dobijamo i koordinate položaja s kojeg fotografisemo.

Dobra promena jeste da se pored funkcijskog dugmeta kojem smo mogli zadavati određenu ulogu sada to isto može uraditi i na dugmetu za kontrolu dubinske oštine i AE/AF dugmetu

"Enter" dugme je sada "OK" dugme, a promenjen je i način zumiranja fotografije dodatkom komande plus i minus

CENA / KVALITET: Posle svih navedenih tehničkih karakteristika i dodatnih mogućnosti ostaje nam jedino da zaključimo da je ovo odličan fotoaparati, dostojni naslednik toliko popularnog modela D200. On zadovoljava potrebe veoma širokog kruga korisnika – od profesionalaca, pa do naprednih amatera. Cena mu je ista kao i kada se D200 pojavio na tržištu, a nudi veliki broj interesantnih i, pre svega, korisnih novina. Teško ga je uporediti i pozicionirati s konkurencijom jer pripada višoj klasi fotoaparata od, na primer, Canona EOS 40D, ali nema senzor punog formata kao, na primer, Canon EOS 5D. Biće, međutim, zanimljivo uporediti ga s novim Olympusom E-3. Bez lažne skromnosti, "Nikon" može biti ponosan na odlično urađen posao i njihov sledeći potez, koji bi mogao uzdrmati tržište, bio bi isti ovakav fotoaparati sa senzorom punog formata od 35 mm.

Novina je gumena zaštita za sinhro priključak i video izlaz

► OCENA

MODEL	D300
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

► TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	D300
Cena (sa PDV)	135.920 dinara (1.699 evra)
Priključak za objektiv-bajonet	Nikon F- bajonet
Faktor uvećanja žižne daljine	1,5x
Tip senzora / veličina	CMOS / 23,6 x 15,8 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Efektivna rezolucija	12,3 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG, TIFF
Tražilo	pokriva 100 % vidnog polja, korekcija dioptrije -3 do +1 m ⁻¹
Displej	3 inča (7,5 cm) TFT LCD s 922.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	sistem sa 51 AF polja / 15 krstasti / -1 do 19 EV
AF osvetljivač	da
Brzina zatvarača	30 s do 1/8.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/250 s
Ekspozicijski režimi rada	P, A, S i M
Merni sistem	3D Color Matrix II u 1.005 segmenata, centralno i spot (2 %)
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 200 do 3.200 s korakom 1/3) L (ISO 100) ili H 0,3, 0,5, 0,7, 1 (ISO 6.400)
Korekcija ekspozicije	+/- 5 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	-3 do +1 EV (korak 0,3 EV)
AutoBracketing	2 ili 9 snimka s korakom +/- od 0,3 do 1 EV
Balans belog	Auto, 6 definisanih opcija, prethodno izmereni i u Kelvinima
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	da / da
Ugrađeni blic	da
Blic TTL sistem	i-TTL
Tip memorijske kartice	CompactFlash tip I i II i MicroDrive
Daljinski okidač	elektronski MC-36/30
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	da (MB-D10)
Kontrola dubinske oštine	da
PictBridge standard	da
Priključci	USB 2.0, daljinski okidač, video izlaz, HDMI, AC adapter i X sinhro priključak
Napajanje	Li-jon baterija EN-EL3e (1.500 mAh), s MB-D10 može da koristi i jednu EN-EL4a ili osam AA baterija
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	147 x 114 x 74 mm / 825 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija EN-EL3e, punjač MH-18a, kabl, poklopac za monitor BM-8 USB i video kabl, poklopac BF-1A okular DK-23 i poklopac za okular DK-5, softver VIEW NX
Informacije	www.refot.com

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	0,13 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina ²	JPEG (fine) 0,8 s / 5,8 MB RAW (14 bit) 1,5 s / 16,7 MB TIFF 3s / 36,5 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	6 snimaka u sekundi, 8 snimaka u sekundi kada se koristi MB-D10 ili AC adapter

kvalitet snimljenih fotografija, 100 odsto prikaz slike u tražilu, kvalitet izrade i funkcionalnost, monitor, živi prikaz slike sa dva režima rada AF-a, brzina, sistem za čišćenje senzora

ogledalo se ne može blokirati kod živog prikaza slike

Kartica sa memorijske kartice i vanjski i interni flash up. Podržava i drugi.

D300 (isećci su 200%)

ISO 100

ISO 400

ISO 1.600

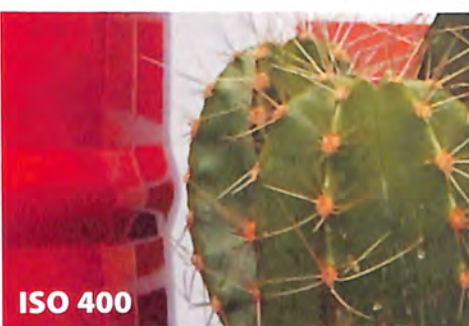

ISO 3.200

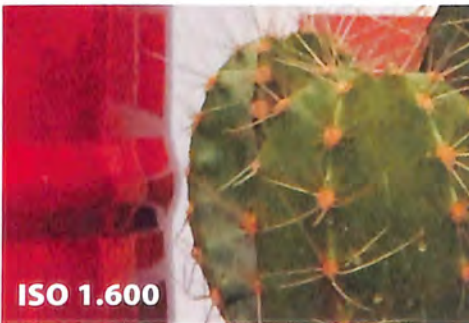
D200 (isećci su 200%)

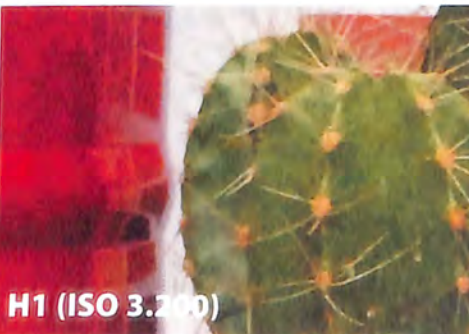
ISO 100

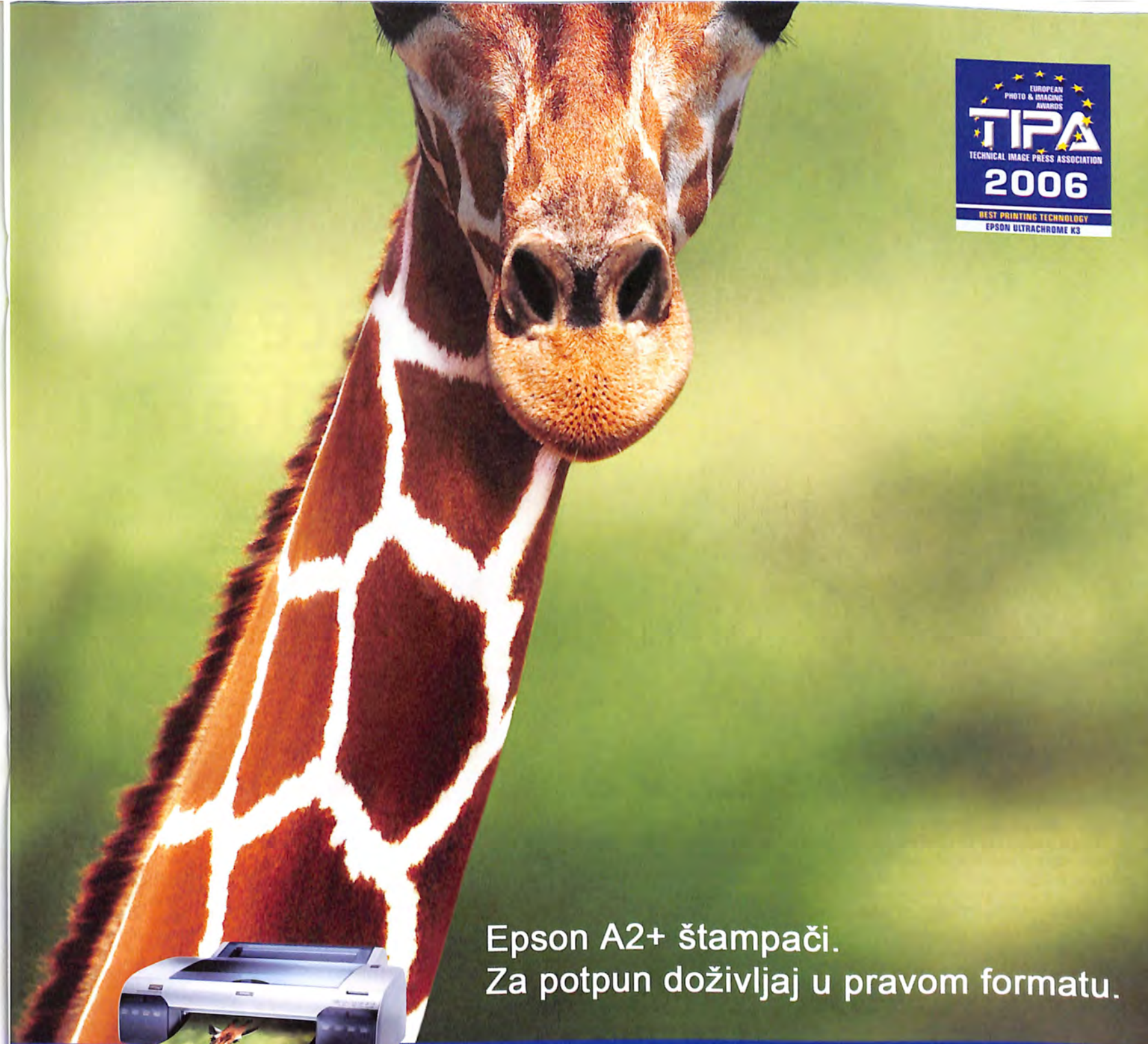
ISO 400

ISO 1.600

H1 (ISO 3.200)

Epson A2+ štampači.
Za potpun doživljaj u pravom formatu.

BSP procesor
Zajedno možemo mnogo.

Štampajte bez ograničenja uz pomoć Epson A2+ štampača. Postignite izuzetan kvalitet i dugotrajne rezultate štampe zahvaljujući najnovijem sistemu sa 8 kertridža i Epson UltraChrome K3 mastilima, koja pružaju superiornu crno-belu i kolornu štampu. Ukoliko na to dodamo i izuzetnu brzinu štampe, široku paletu papira na kojima se može štampati i niske troškove štampe, nova Epson Stylus Pro serija je logičan izbor svakog ko se bavi profesionalnom fotografijom.

EPSON
EXCEED YOUR VISION

AUTORIZOVANI DISTRIBUTER I SERVISER ZA SRBIJU:

BSP Procesor d.o.o.
a BSP Company

Hadži Nikole Živkovića 2 • Beograd • 011 328 44 88

Narodnog fronta 53 • Novi Sad • 021 63 65 272

http://www.bsprocesor.com • https://dileri.bsprocesor.com

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

BEograd: BEL COMPUTERS 011 354 97 10 • BIG APPLE ELECTRONICS 011 334 46 96 • DESK 011 329 21 40 • EWE COMP 011 3165 111 • FORUM RAČUNARI 011 302 92 92 • GRAPPOLO INTERNATIONAL 011 309 14 21 • MIKRORAČUNARI 011 207 98 00 • ONLINE COMPUTERS 011 328 44 55 • PLANET MULTIMEDIA CENTER 011 262 13 76 • PC4U 011 218 01 34 • SOLUTION JM 011 308 95 00 • BOR: SIM COMPUTERS 030 459 210 • ČAČAK: ALTI 032 303 000 • JAGODINA: LINK DOO 035 245 245 • KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102 • LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01 • NIŠ: PAKOM SHOP 018 513 15 • COMTEL 018 53 03 53 • NOVI SAD: IQ COMPUTERS 021 453 833 • INFOGRAF 021 551 311 • LIM-IT 021 474 07 76 • PC4U 021 4722 688 • POSITIVE 021 472 03 88 • PANČEVO: BOŽIĆ I SINIĆI 013 355 567 • PARAĆIN: LINKER 035 570 733 • POŽAREVAC: PRO CENTAR POŽAREVAC 012 53 22 44 • POŽEGA: SKY COMPUTER CENTER 031 825 125 • SENTA: SABOTRONIC 024 815 307 • SUBOTICA: MICROMEDIA 024 600 300 • ŠABAC: AALTO 015 344 001 • UŽICE: DATA COMM 031 512 122 • PETAR PAN 031 511 139 • VALJEVO: URIDIUM TRADE 014 235 365 • VRŠAC: BB KANON TEHNOBIRO 013 838 884 • ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780 • BRČKO: BSP +387 (49) 230 290

CANON EOS 40D

Neće vas razočarati

Ovo je šesti D-SLR fotoaparat u veoma popularnoj srednjoj klasi "Canon" fotoaparata koja je zbog pristupačne cene, kvaliteta izrade i nekih profesionalnih mogućnosti uvek bila primamljiva naprednim amaterima, a rado su ga koristili i profesionalci. Ako ste se razočarali koliko malo novog je doneo njegov prethodnik Canon EOS 30D, to s modelom EOS 40D sigurno nije slučaj

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: U odnosu na EOS 30D telo je veće, malo teže, rukohvat je veći i bolje oblikovan, pa samim tim i udobniji za držanje. Kucište je, tradicionalno, veoma kvalitetno i napravljeno je od legure magnezijuma. Vrata za memorijsku karticu bolje su zaštićena od uticaja vlage i prašine, ali je efekat zaštite koju pružaju malo sumnjiv. Ima veći točkić za izbor ekspozicijskih režima rada, veći kontrolni displej, a na zadnjoj strani teško je ne primetiti i veliki displej dijagonale tri inča. Daje realan prikaz boja, ali je zadržao istu rezoluciju od 230.000 piksela kao i 30D koji je imao manji displej od 2,5 inča, pa mu nedostaje oština prilikom pregle-

Sina za blic nije ofarbana u crno kao kod ranijih modela, pa neće doći do delimičnog skidanja farbe kada se blic češće stavlja i skida

danja i uvećanja snimljenih fotografija. Kontrolna dugmad koja su se kod prethodnog modela nalazila na zadnjem delu fotoaparata zbog veličine displeja smeštena su u nizu ispod displeja. Zadržao je dugme za direktnu štampu koje je, po mom mišljenju, višak i moglo je biti bolje iskorišćeno kao funkcijsko dugme koje bismo mogli prilagoditi vlastitim potrebama. Upravljački meni je radi lakšeg pretraživanja i podešavanja grupisan po stranama kao i kod EOS 1D serije. Dobra promena učinjena je kod načina brisanja snimljenih fotografija. Do sada se pritiskom na dugme za brisanje snimljenih fotografija (popularnu "kantu") otvarao prozorčić sa tri opcije: poništavanje brisanja, brisanje jedne fotografije i brisanje svih fotografija. Lako vam se moglo desiti da ste želili da obrišete samo jednu fotografiju, a zbog nepažnje i brzopletosti slučajno obrišete sve. Da se ovo ne bi više dešavalo, "Canon" je izostavio opciju direktnog brisanja svih snimljenih fotografija i sada je skrivena u meniju. Bitna promena jeste da tražilo ima veće uvećanje i svetlije je, što je znatan napredak. Displej u tražilu je "bogatiji" za još jednu korisnu informaciju, a to je izabrana ISO osetljivost.

MOGUĆNOSTI: Zahvaljujući novom "DIGIC III" procesoru obrada snimljenih fotografija je brža i dozvoljava fotografisanje 75 fotografija u JPEG formatu ili 17 fotografija u RAW formatu brzinom od 6,5 snimaka u sekundi. Spreman je za rad za samo 0,15 s, a kašnjenje okidača je 0,059 s. Brzina zapisa

fotografija je impresivna i za one snimljene u JPEG formatu iznosi 0,9 s, za RAW 1,6 s, a za nov, manji sRAW, iznosi 1,2 s. Manji sRAW daje fotografije koje imaju četvrtinu manje piksela od normalnog RAW formata. Automatska ISO osetljivost može se postaviti u opsegu od ISO 100 do ISO 800, ali se ne mogu definisati minimalna brzina zatvarača i opseg.

Autofokus ima isti broj polja i romboidni raspored kao prethodnik, ali sada ima devet krstasto orijentisanih polja s objektivima svetlosne jačine do f/5,6. Kada se koriste svetlosno jači objektiv i f/2,8, centralni senzor ima dva puta višu osetljivost i veću brzinu nego ostala polja. Tokom testa, autofokusni sistem nije pokazao nijednu manu, brzo je reagovao i precizan je. Kada su svetlosni uslovi loši, kao pomoćno svetlo

Rukohvat je promenio oblik, sada je dublji i ima udubljenje za srednji prst što zajedno s hrpavom gumom značajno poboljšava udobnost i sigurnost u držanju

za izoštravanje koristi stroboskop ugrađenog blica koji se prethodno mora podići, a u automatski i u nekim programima sa scenama on se automatski aktivira. Mislim da bi bilo dobro da ima poseban AF osvetlivač.

Kao i njegov "mlađi brat", Canon EOS 400D, ima sistem za automatsko čišćenje prašine s površine senzora. Ovaj sistem koristi vibracije visoke frekvencije koje otklanjaju prašinu s površine low-pass filtra. Svaki put kada isključite ili uključite fotoaparat na displeju se pojavljuje animacija koja nam govori da je ovaj sistem aktivan. Naravno, efikasan je samo ako se prašina ne zalepi na senzor. Živi prikaz slike na displeju može olakšati kadriranje u nekim situacijama. Pritiskom na dugme SET podiže se ogledalo i na displeju se vidi stopostotni prikaz kadra sa simulacijom korekcije ekspozicije, prikazom histograma i pomoćnih vertikalnih i horizontalnih linija za lakše kadriranje. Živi prikaz slike može da se uveća pet ili deset puta radi kontrole oštine, a izoštravanje se obavlja ručno ili pritiskom na AF-ON dugme. Kod automatskog izoštravanja ogledalo se spušta da bi bio dostupan AF senzor za izoštravanje. Postoje i dva režima rada za tiši rad kada se koristi živi prikaz slike.

KVALITET FOTOGRAFIJE: Ima efektivnu rezoluciju CMOS senzora od 10,1 miliona piksela koja je za 2,1 milion piksela veća od one koju je imao EOS 30D. Ona je dovoljna za fotografije veličine 32,92 x 21,95 cm u 300 dpi. Snimljene fotografije imaju vernu reprodukciju boja, zasićene tonove i minimalni šum. Čak i one snimljene s višim osetljivostima kao što je ISO 1.600 veoma su upotrebljive jer imaju malo šuma i puno detalja, a boje zadržavaju prirodan izgled. Dodatna osetljivost od ISO 3.200, i pored većeg šuma, može biti dobra za manje formate. Jedina mana jesu prosečne mogućnosti automatskog balansa belog. S postavkama u fotoaparatu koje "Canon" zove "Picture

Točkić za izbor ekspozicijskih režima rada dobio je tri nova položaja označena sa C1, C2 i C3. Za svaki od ovih položaja možemo postaviti potrebne parametre za različite uslove snimanja

Izgled displeja kada se koristi živi prikaz slike

Fotografija snimljena fotoaparatom Canon EOS 40D, objektiv EF-S 18-55 mm, f/3,5-5,6, balans belog automatski, ekspozicija 1/80 s, f10, osetljivost ISO 200

Styles" možete podešavanjem (oštrine, kontrasta, tona i zasićenosti) dobiti različite rezultate zavisno od objekta koji fotografirate i vlastitih želja. Ovi parametri koriste se u oba kolorna profila: sRGB i Adobe RGB. U meniju se može izabrati i opcija s prioritonom na svetle tonove da bi se izbeglo "pregorevanje" svetlih delova.

SOFTVER I OPREMLJENOST: Na kompaktnom disku koji se isporučuje s fotoaparatom dobićete bogatu kolekciju softvera među kojima su: Digital Photo Professional, EOS Utility, Picture Style Editor, Zoombrowser EX, PhotoStitch i WFT-E1/E2/E3 Utility. Digital Photo Professional služi za obradu snimljenih fotografija u sirovom RAW formatu

i ima veliki broj parametara na koje možemo da utičemo. Ostali programi pomoći će vam da snimljene fotografije organizujete i pregledate, zatim, kontrolišete rad fotoaparata preko računara i sastavljate panoramske snimke. U ovom paketu softvera nov je Picture Style Editor koji, služi za kreiranje vlastitog stila izgleda fotografije (ima opcije za podešavanje oštine, kontrasta, saturacije i tona boje). Kreirani stil može se snimiti i koristiti kasnije prilikom konvertovanja RAW formata u fotoaparat ili Digital Photo Professional softveru.

Za napajanje koristi punjivu Li-jon BP-511A bateriju s kojom može da se snimi oko 800 fotografija, a kada se koristi živi prikaz slike moguće je napraviti

Dugme za nezavisno aktiviranje autofokusa (AF-ON) jeste novina za ovaj fotoaparat

Kontrolna dugmad imaju novu lokaciju ispod displeja. Podatke o postavljenim elementima za fotografisanje sada možete videti i na velikom displeju pritiskom na dugme "INFO"

40D (isečci su 200%)

ISO 100

ISO 400

ISO 800

ISO 1.600

H1 (ISO 3.200)

170 snimaka. Podržava i tri različita vertikalna rukohvata: stari BP-E2, koji je isti kao za fotoaparate EOS 20D i EOS 30D, nov s oznakom BP-E2N, koji se razlikuje samo u tome što ima gumeni prsten kod vrata za baterije i koji treba da spreči prodor vlage i prašine. Na kraju, tu je i WFT-E3 koji ima izgled vertikalnog rukohvata, ali služi samo za bežični prenos snimljenih fotografija. Međutim, on ne služi samo za dvosmerni bežični prenos već i povezivanje preko USB-a s eksternim diskom koji ima sopstveno napajanje i koristi ga kao medij za memorisanje snimljenih fotografija, a sada se preko njega može povezati i sa GPS uređajem.

Mat staklo je izmenljivo, a pored standardnog (Ef-A) sada se mogu kupiti i još dva tipa: Ef-D mat staklo je pogodno za ručno izoštravanje, ima horizontalne i vertikalne linije, a Ef-S mat staklo pogodno je za ručno izoštravanje i optimizovano je za svetlosno jače objektivne od f/2,8.

Ne treba zaboraviti da "Canon" nudi bogatu paletu različite dodatne opreme, Ef i Ef-S objektivne i bliceve koje koristi ovaj fotoaparat. Prodavače se samo telo ili u setu sa jednim od dva objektivna: Ef-S 18-55 mm f/3,5-5,6 II (koji će kasnije biti zamenjen novim Ef-S 18-55 mm f/3,5-5,6 IS) i Ef-S 17-85 mm f/4-5,6 IS USM, koji preporučujem. Testove ovih objektivna dali smo u broju 40.

CENA / KVALITET: Kada izvagamo, s jedne strane, koliko je novca potrebno izdvojiti za ovaj model, a s druge, šta nudi, rezultat je dobra kupovina koja vas neće razočarati. "Canon" je ovim modelom ispravio dosta nedostataka koje su imali njegovi prethodnici: postao je brži, dobio dva miliona piksela više i neke nove mogućnosti.

Kod "Canona" se pozicionirao između EOS 400D i EOS 5D sa senzorom punog formata od 35 mm, a kada je u pitanju konkurencija, nalazi se između Nikona D80 i novog, ali skupljeg, D300, koji je bliži profesionalcima i ima dva miliona piksela više. Po ceni se približio Nikonu D200, a za potencijalne korisnike u ovoj kategoriji ima još novih kandidata kao što su Sony a700 sa dva miliona piksela više i najnoviji Olympus E-3. Konkurencija je žestoka i borba se nastavlja.

B. BJELICA

OCENA

MODEL	40D
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	40D
Cena (sa PDV)	89.600 dinara (1.120 evra)
Priključak za objektiv-bajonet	Canon EF i EF-S
Faktor uvećanja žižne daljine	1,6x
Tip senzora / veličina	CMOS / 22,2 x 14,8 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Efektivna rezolucija	10,1 milion piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, sRAW, RAW + JPEG
Tražilo	Tražilo pokriva 95% vidnog polja sa uvećanjem 0,95 x, korekcija dioptrije -3 do +1 m-1
Displej	3 inča (7,6 cm) TFT LCD s 230.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	sistem sa 9 AF polja / devet krstastih / 0,5 do +18 EV
AF osvetljivač	koristi svetlo ugrađenog blica
Brzina zatvarača	30 s do 1/8.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/250 s
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Av, Tv, M, A-DEP, C1, C2, C3 i šest programa sa scenama procenjeno u 35 zona, parcijalno (9 % na centralnom delu), merenje s naglaskom na centar i centralno spot (3,8 %)
Merni sistem	Auto (100 - 800 raspon zavisi od režima rada), ručno (od 100 do 1.600 / 3.200-H s korakom 1/3)
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	
Korekcija ekspozicije	+/- 2 (korak 0,3 EV ili 0,5 EV)
Korekcija snage blica	+/- 2 (korak 0,3 EV ili 0,5 EV)
AutoBracketing	tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 2 EV
Balans belog	Auto, 6 definisanih opcija i prethodno izmereni i u Kelvinima
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	da / da
Ugrađeni blic	GN 13 (ISO 100) i pokriva polje objektivna do 17 mm (ekv. 27 mm)
Blic TTL sistem	E-TTL II
Tip memorijske kartice	CompactFlash tip I i II i MicroDrive
Daljinski okidač	elektronski žičani RS-80 N3
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	da (BP-E2/ BP-E2N)
Kontrola dubinske oštine	da
PictBridge standard	da
Prikljucci	USB 2.0, daljinski okidač, video izlaz i X sinhro priključak
Napajanje	Li-jon baterija BP-511A (1.390 mAh) ili 6 AA (s BG-E2)
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivna)	144 x 106 x 74 mm / 700 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija BP-511A i punjač CB-5L, kaiš, USB i video kabal, Canonovi programi (Digital Photo Profesional, ZoomBrowser EX, Photostitch i EOS Utility)
Informacije	www.canon-adria.com, www.axelfoto.com

KARAKTERISTIKE

Vreme spremnosti za rad	0,15 s
JPEG (SHQ)	0,9 / 3,2 MB
Vreme zapisa na memorijsku karticu/veličina ²	1,6 / 11,6 MB
RAW+JPEG (HQ)	2 / 14,8 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	6,5 snimaka u sekundi

- + odlična rezolucija i kvalitet snimljenih fotografija, brzina, nudi odlične performanse za uloženi novac
- displej bi mogao da ima veću rezoluciju, mogao bi da ima posebno pomoćno AF svetlo

Konsolidna memorijska kartica SanDisk Extreme III od 1 GB. Približne vrednosti.

— Savremeni ERP informacioni sistem

— Upravljanje ljudskim resursima

— Proverena platforma – MS SQL Server

— .NET integracija (web, mobile, ...)

Rešenje za važne poslovne odluke
AB Soft poslovni informacioni sistem

ABSoft

Gospodara Vučića 21 • Beograd • tel: +381(11)38.11.500 • www.absoft.co.yu • office@absoft.co.yu

Za svaki objektiv ugrađen sistem za stabilizaciju slike pravi je dragulj, a time se može pohvaliti i nov "Sigmin" superzum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 27 do 300 mm (ekv. formatu od 35 mm). Namenjen je prvenstveno korisnicima "Canon", "Nikon" i "Sigma" D-SLR fotoaparata

SIGMA ZOOM 18-200 MM F/3,5-6,3 DC OS SVE U JEDNOM

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Nov "Sigmin" objektiv pokriva veliki raspon žižne daljine – od širokougaonog do teleobjektiva. Kvalitet izrade, konstrukcija i završna obrada, za ovu klasu superzum objektiv, odlična je. Prsten za ručno izoštravanje širine oko 2 cm obložen je gumom i nalazi se na prednjem delu objektiv, a odmah pored njega smešten je malo širi prsten za zumiranje. On ima malo veći otpor pri kretanju, a prednja grupa sočiva kreće se linearno i ne okreće se, pa možete nesmetano koristiti filtre kao što je polarizacioni.

Ručno izoštravanje jedino je moguće kada se prekidač na objektivu prebaci u položaj za ručno izoštravanje (kod "Canon" i "Sigma" D-SLR fotoaparata) ili na telu fotoaparata kod "Nikona". Na levoj strani nalazi se i prekidač kojim se uključuje i isključuje sistem za stabilizaciju slike (OS). Dužina objektiv od 100 mm za žižnu daljinu od 18 mm povećava se na 165 mm kada je objektiv postavljen na žižnu daljinu od 200 mm, čime postaje osetljiviji na fizička oštećenja. Zato je "Sigma" ovom objektivu dodala i kočnicu koja blokira objektiv u najkraćem položaju, pa ga možemo nositi bez straha će se sam izvući. Na prstenu za izoštravanje prikazana je skala s udaljenostima, dok se na delu prednjeg tubusa koji se izvlači vidi skala s označenim uvećanjima za izabranu žižnu daljinu.

Za sada, proizvodi se samo za "Canon", "Nikon" i "Sigma" D-SLR fotoaparate, a u najavi je i verzija za D-SLR fotoaparate firmi "Pentax" i "Sony". Tada, međutim, sigurno neće imati OS jer se kod ovih modela fotoaparata stabilizacija slike obavlja na površini senzora.

MOGUĆNOSTI: Namenjen je isključivo D-SLR fotoaparata sa APS-C formatom senzora, pa vidni ugao koji pokriva odgovara žižnoj daljini od 27 do 300 mm (ekv. formatu od 35 mm) ako se koristi na "Nikonovim" D-SLR fotoaparata ili, od 29 do 320 mm ako se koristi na "Canonovim" D-SLR fotoaparata. Ima sistem za optičku stabilizaciju

slike (OS) koji, prema preporukama proizvođača, omogućava fotografisanje sa dva do tri stepena dužim ekpozicijama, što je veoma korisno kod telezum objektiv. Nažalost, nema ugrađen HSM motor za tiše i brže izoštravanje i koji omogućava rad autofokusa i na fotoaparata kao što su Nikon D40 i D40x, koji nemaju sopstvene motore za izoštravanje. Zahvaljujući minimalnoj daljini izoštravanja od 0,45 m mogu se snimiti i veoma sitni predmeti. Kao i svi zumobjektivi s većim rasponom, ima manju svetlosnu jačinu koja se kreće između f/3,5 kada je objektiv postavljen na žižnu daljinu od 18 mm, dok je za žižnu daljinu od 200 mm veća i ima maksimalni otvor blende od f/6,3. To u ovom slučaju nije smetnja jer ekpozicije mogu biti duže zbog ugrađene stabilizacije slike, ali ne može dati toliko malu dubinsku oštrinu poželjnu za fotografisanje portreta i dobijanje jako izražene pozadinske neoštine kao svetlosno jači objektiv. Koristi filtre prečnika 72 mm, a senilo se isporučuje s objektivom.

KVALITET OPTIKE: Gledajući ovaj objektiv s optičke strane, i pored velikog raspona daje prilično dobre rezultate, što baš i nije uobičajeno za objektiv s velikim rasponom žižne daljine koji su uvek "puni kompromisa" kada je u pitanju optički kvalitet. Za ceo raspon žižne daljine do otvora blende f/11 oština je ujednačena. Vrhunac oštine i najbolju ujednačenost između centralnih i perifernih delova ima za otvore blende između f/8 i f/11, ali iznad toga kvalitet znatno opada. Jedina ozbiljnija optička mana jeste nešto veća hromatska aberacija i izraženija distorzija za žižnu daljinu od 18 mm.

CENA / KVALITET: Kao i veoma popularni Nikor AF-S 18-200 mm VR, ovaj objektiv čini primamljivim činjenica da jedan kompaktni objektiv u vašoj torbi menja više objektiv, od širokougaonog do teleobjektiva. Znatno je jeftiniji od konkurenta, ima manju svetlosnu jačinu objektiv za tele položaj koja iznosi f/6,3, a i autofokus mu je sporiji i bučniji. Kvalitet izrade neočekivano je dobar za

ovu klasu objektiv, nedostaje mu HSM motor za brže, tiše izoštravanje i da bi se mogao koristiti na fotoaparata kao što su Nikon D40 i D40x. Međutim, za korisnike "Canon" D-SLR fotoaparata može biti odlična opcija jer ovaj proizvođač nema ovakav objektiv u ponudi. Možemo samo da se nadamo da ćemo u budućnosti imati i verziju sa HSM motorom.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	
Cena	36.000 din. (450 evra)
Bajonet	Nikon F(DX), Canon EF-S, Sigma
Žižna daljina	18-200 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	27-300 mm (1,5 x), 29-320 mm (1,6 x), 31-340 mm (1,7 x)
Maksimalan otvor blende	f/3,5 (18 mm) i f/6,3 (200 mm)
Minimalan otvor blende	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	18 / 13
Broj lamelica blende	7
Stabilizator slike	da
Minimalna daljina izoštravanja	0,45 m
Maksimalno povećanje	1: 3,9
Prečnik filtra	72 mm
Senilo	HB-35
Dimenzije / masa	100 x 79 mm / 610 g
Informacije	www.sigma.foto-oprema.com tel.011/2176-139
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i senilo

- veliki raspon žižne daljine, kvalitet izrade, stabilizator slike, razumna cena
- nema HSM motor, veći nivo hromatske aberacije na ivicama i s većim otvorima blende, distorzija na 18 mm

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
KVALITET OPTIKE	★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

Najbolja Laptop ponuda

Toshiba, HP, Fujitsu Siemens, Acer, Dell, Vaio, Apple, Lenovo, MSI

Svi najveći svetski proizvođači na jednom mestu
Preko 100 različitih modela laptopova u ponudi
Najniže cene, kupovina na rate, akcijska prodaja

Kupite vaš novi laptop samo uz ličnu kartu!
Realizacija kredita za samo 20 minuta!

www.bigapple.co.yu

Beograd: Centar, Palmotićeva 20a, 011/ 3344-696, 3242-522, 3242-540
Slavija, Deligradska 7, 011/ 3612-720, 3612-087, 3650-000
Vidikovac, Pilota Mihajla Petrovića 72, 011/ 2318-888, 2318-777
Novi Sad: Radnička 24, 021/ 455-050

OLYMPUS E-3 Konačno je stigao!

Ovo je fotoaparati koji se dugo "krčkao" u "Olympusovoj" kuhinji i nakon četiri i po godine od pojave njegovog prethodnika E-1 konačno je ugledao svetlo dana. Olympus E-3 pripada srednjoj klasi, ali do sada je to najbolji D-SLR fotoaparati ovog proizvođača koji će po svojim tehničkim karakteristikama biti zanimljiv, kako profesionalcima, tako i naprednijim amaterima

Olympus E-3 ima Live MOS senzor efektivne rezolucije od 10,1 miliona piksela i TruePic III procesor. On, takođe, prati trend D-SLR fotoaparata najnovije generacije i ima živi prikaz slike (Live View) na pokretnom displeju dijagonale 2,5 inča (6,4 cm). Zahvaljujući tome mogu se snimiti zaista jedinstvene fotografije iz najneobičnijih uglova, a s uvećanjem slike od 5, 7 i 10 puta, pojednostavljeno je i precizno fokusiranje tokom rada u makro režimu.

Ima ugrađen sistem za stabilizaciju slike a, koristi i izuzetno efikasan revolucionarni Supersonic Wave Drive (SWD). To znači da će fotografije uvek biti oštrije, bez obzira na vrstu upotrebljenog objektiv, kao i ređu upotrebu stativa, jer sistem može da kompenzuje podrhtavanje u vrednosti od 5 EV koraka. Tražilo je na profesionalnom nivou jer pokriva 100 odsto vidnog polja i, plus, ima uvećanje od 1,15 puta, što olakšava kadriranje.

Novi autofokusni sistem sa jedanaest polja je brži, a poboljšana je i brzina zapisa na memorijsku karticu. Još od 2003. godine kada je prvi na svetu razvio sistem za zaštitu od prašine, "Olympus" je neprekidno unapređivao ovaj sistem koji je do današnjeg dana ostao najefikasnije rešenje za borbu protiv prašine na senzorima D-SLR fotoaparata. Supersonic Wave Filter, koji je pobrao brojne pohvale kritičara, na veoma "inteligentan" način štiti High Speed Live MOS

senzor od prašine i čestica koje bi mogle da ugroze kvalitet slike. Konstrukcija fotoaparata od legure magnezijuma i kućište otporno na prskanje vodom omogućavaju da se E-3 uvek nađe tamo gde je

akcija: bez obzira na to da li je u pitanju fudbalska utakmica po kišnom vremenu ili fotografisanje pejzaža u prašini nepregledne stepe. Veliki broj objektiv, namenjenih ovom modelu takođe su zaštićeni od vremenskih uslova, čime se znatno smanjuje broj situacija u kojima ovaj fotoaparati ne može da radi. Vek trajanja zatvarača od preko 150.000 snimaka čini Olympus E-3 pouzdanim alatom.

Ima ugrađen blic za bežičnu kontrolu eksternih bliceva, kao što su novi modeli Olympus FL-36R i FL-50R, čime se znatno proširuju kreativne mogućnosti dodatnog osvetljenja. Pored toga, E-3 je opremljen sistemom automatskog balansa belog – koristi hibridni sistem s posebnim senzorom balansa belog koji radi u kombinaciji sa senzorom za sliku. Spoj informacija o boji sa dva različita izvora treba da omogući savršeno vernu reprodukciju boja. Cena ovog fotoaparata biće oko 1.700 evra, a u setu s novim objektivom ZUIKO DIGITAL ED 12-60mm f/2,8-4,0 SWD koštaće oko 2.500 evra. Čim ovaj fotoaparati dođe u našu redakciju, imaćete priliku da čitate i detaljniji test, a za sada više informacija možete potražiti na sajtu: www.olympus.co.yu.

B. BJELICA

ŠTA JE NOVO:

- Live MOS senzor efektivne rezolucije od 10,1 miliona piksela;
- autofokusni sistem sa 11 autofokusnih polja;
- TruePic III procesor;
- ugrađen sistem za stabilizaciju slike na senzoru;
- mogućnost pravljenja pet snimaka u sekundi;
- širok opseg osetljivosti od ISO 100 do 3.200;
- pokretni displej dijagonale 2,5 inča;
- živi prikaz slike na displeju;
- prostor za dve memorijske kartice CF i xD;
- veće i svetlije tražilo s uvećanjem od 1,15 puta;
- balans beloga meri se sa dva senzora;
- mogućnost bežične kontrole rada s blicevima.

AXELFOTO.COM

we are
authorized pro partner

meet the pro.
you can become a pro.

you can
Canon

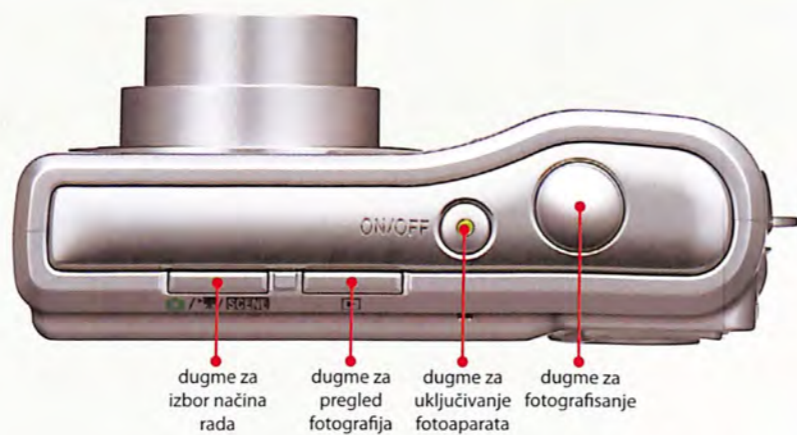
AXELPHOTO STORE d.o.o.
Sarajevska 86, Mostarski Plato, 11000 Beograd
011 3617 562; 011 3617 563; fax: 011 3617 552;
info@axelfoto.com

Izaberi novog džepnog ljubimca

Digitalni fotoaparati postali su omiljeni uređaji u svakoj kući, a u novogodišnjoj korpi sigurno zauzimaju značajno mesto. Kada sam počeo da pravim ovaj vodič za kupovinu, nisam ni bio svestan da ovoliki broj fotoaparata postoji na našem tržištu. Zbog toga sam se skoncentrisao samo na novu generaciju, ali nije isključeno da u radnjama možete naći i neke od "starijih modela" jer se novi fotoaparati pojavljuju skoro svakih šest meseci, što znači da se u toku godine na tržištu pojavi više stotina digitalaca poznatih firmi

OBJEKTIV

Objektiv je srce svakog fotoaparata, pa tako i digitalnog. Njegov glavni zadatak jeste da što vernije prenese sliku objekta koji fotografiramo na senzor fotoaparata. Kao i kod broja miliona piksela i raspona optičkog zum objektiv, vladaju zablude i marketinška preterivanja. Objektiv s rasponom zuma od 3 puta sasvim su dovoljni, što znači da je najveća žižna daljina tri puta veća od najmanje i najveći broj digitalnih fotoaparata ima upravo ovaj raspon. Korisno je da taj raspon počinje od većeg vidnog ugla, na primer, 28 mm (ekv. formatu od 35 mm). Postoje i fotoaparati koji imaju veći raspon zum objektiv (od 10, 12, 15, pa čak i od 18 puta) i oni se nazivaju ultrazum digitalni kompaktni fotoaparati. Nešto su većih dimenzija i kod njih je kvalitet optike malo lošiji. Ako nemaju stabilizator slike (optički ili s pomeranjem senzora), maksimalan telepoložaj objektiv skoro je neupotrebljiv za fotografisanje iz ruke ukoliko svetlosni uslovi nisu idealni. Kod njih treba dobro obratiti pažnju na to da je korisnije da objektiv pokriva ugao 28 - 200 mm, iako je to raspon od samo 7 puta nego 38 - do 380 mm - što je raspon od 10 puta.

dugme za izbor načina rada
dugme za pregled fotografija
dugme za uključivanje fotoaparata
dugme za fotografisanje

blic
lampa samoookidača
mikrofon
ušica za kaiš
objektiv

indikator spremnosti blica
dugmad za zumiranje
 displej
dugme za ulaz u meni
podešavanje blica
korekcija ekpozicije
makro mod
dugme samoookidača
dugme za brisanje

Objektiv s optičkom stabilizacijom

SENZOR I REZOLUCIJA

Jedan od tehničkih podataka o kojem treba da razmišljate tek na kraju kupovine jeste koliko miliona piksela ima senzor fotoaparata. Prvo su tržištem vladali digitalci u rasponu od dva do pet miliona piksela. Nakon toga pojavili su se fotoaparati rezolucije 3,2 - 7,1 milion piksela, koji su prerastali potrebe prosečnog korisnika, jer se i s rezolucijom od 3,2 miliona piksela mogu napraviti savršene fotografije formata 10x15 cm. Danas se raspon pomakao od 7,1 do 10 miliona piksela, a od nedavno, pojavili su se i prvi modeli s rezolucijom od čak 12 miliona piksela. Više piksela znači da vam treba i memorijska kartica većeg kapaciteta, više prostora na hard-disku vašeg računara, sporije će se učitavati kada ih pregledavate na starijem računaru, a prijatelji će vas proklinjati kada im takve fotografije pošaljete direktno elektronskom poštom.

DISPLEJ

Kako je tehnologija napredovala, tako su i kompaktni digitalni fotoaparati dobijali sve veće displeje. Trenutni standard jeste displej dijagonale od 6,4 cm (2,5 inča), a nije retkost ni 7,62 cm (3 inča). Važno je da slika na displeju bude što jasnija i pri jakom spoljašnjem svetlu. Neki od njih osetljivi su na dodir, što ponekad olakšava rad. Kod bolje opremljenih digitalaca displej je obično pokretan, što omogućava fotografisanje iz različitih perspektiva.

IZGLED I FUNKCIONALNOST

Izgled fotoaparata i njegova funkcionalnost, tj. jednostavnost rukovanja, mogu biti važni faktori za opredeljivanje pri kupovini. Važno je da ima logičan raspored komandi i da lepo leži u ruci, što nije lako postići na tako malim fotoaparatom. Proizvođači, nažalost, često više vode računa o dizajnu i bojama nego o praktičnosti.

SAVETI:

- nemojte da štedite pri kupovini torbice jer ona čuva vaš fotoaparatus;
- kada držite fotoaparatus u ruci, okačite kaiš oko ruke jer mali fotoaparatus slučajno može da vam ispadne i oštetiti se;
- koristite kvalitetne baterije i memorijske kartice koje preporučuje proizvođač;
- pročitajte uputstvo jer ono može da vam pomogne da snimate bolje fotografije.

MEMORIJSKA KARTICA

Ona se uglavnom ne isporučuje s fotoaparatom. Danas kompaktni digitalni fotoaparatus koriste tri osnovna tipa memorijskih kartica: SecureDigital (SD), xD-Picture Card i MemoryStick Duo. Ne postoji tip memorijske kartice koji je najbolji, ali su SD najrasprostranjenije, najjeftinije i najbrže se tehnološki razvijaju.

BATERIJE

U današnje vreme bez baterija ne radi ništa, pa ni fotoaparatus. Oni koriste uglavnom dva tipa baterija: nepunjive baterije formata AA (alkalne ili litijumske), koje se ne dobijaju uz fotoaparatus. Zatim, punjive NiMH baterije formata AA, ili Li-jonske koje dobijate uz fotoaparatus. One su ujedno i najbolji tip baterija jer imaju veći kapacitet, znatno su lakše i manjih dimenzija, ali su i skuplje od NiMH baterija. Svaki proizvođač fotoaparatus proizvodi i sopstveni tip ovih baterija. U sebi najčešće imaju ugrađenu elektroniku koja precizno kontroliše nivo kapaciteta baterije prilikom pražnjenja.

ISO OSETLJIVOST

ISO vrednost koja se koristi kod digitalnih fotoaparatus ekvivalentna je ISO vrednosti za film i ona može biti od ISO 50 do ISO 6.400. Zbog jako izraženog šuma kod visokih ISO vrednosti, fotografije veoma gube na kvalitetu za osetljivosti već preko ISO 400. Kod jednostavnijih i jeftinijih digitalaca ISO osetljivost je automatski postavljena. Problem nastaje kada su svetlosni uslovi loši i fotoaparatus sâm poveća osetljivost, pa samim tim smanji kvalitet fotografije. Mnogo je bolje da izbor osetljivosti možemo sami da podešavamo i više ISO osetljivosti da koristimo samo kada je neophodno.

STABILIZACIJA SLIKE

Stabilizaciju slike ili redukciju vibracija ima sve veći broj kompaktnih digitalnih fotoaparatus. To je korisno kod svih fotoaparatus s velikim rasponom zum objektiv jer je teško snimiti oštre fotografije u slabijim svetlosnim uslovima i s objektivom u telepoložaju bez korišćenja stativa. Stabilizator slike omogućava fotografisanje s najmanje tri stepena dužom ekpozicijom. Postoje samo dva efikasna načina stabilizacije slike: to su optička stabilizacija i stabilizacija slike zasnovana na pomeranju senzora. Optička stabilizacija obavlja se u samom objektivu. Nakon dobijene informacije o pravcu i uglu pomeranja, mikroprocesor velikom brzinom prenosi informaciju na kompenzacioni optički deo stabilizatora slike u objektivu i neutrališe pomeranje, a samim tim i neoštrinu. Drugi sistem zasnovan je na pomeranju senzora. Informacije o pravcu i uglu pomeranja mikroprocesor prenosi na pokretni deo na kome se nalazi CCD senzor i neutrališe pomeranje, tj. neoštrinu.

SIGMA

18-200 mm F/3.5-6.3 DC OS
450 EUR

SIGMA SD14 + **CF 1GB**
17-70mm F2.8-4.5 **Extreeme III**
1230 EUR

GENERALNI UVOZNIK

JOSIPOVIĆ TRADE

Josipović Trade d.o.o
011/217-6139, 318-1295
Gen. Mihajla Nedeljkovića 33
Novi Beograd
www.josipovictrade.co.yu

OVLAŠĆENI PRODAVCI

AXELFOTO

AXELFOTO d.o.o
011/361-75-52
Sarajevska 86
Beograd
www.axelfoto.com

BM FOTO

BM FOTO d.o.o
011/311-99-88
Bul AVNOJ-a 12z/5
Novi Beograd
www.bmfoto.co.yu

FOTO OPREMA

FOTO OPREMA d.o.o
011/3391-551
Francuska 42
Beograd
www.foto-oprema.com

MODEL FOTOAPARATA

BENQ

P500

T700

X725

X720

X600

Cena	10.441 dinara	16.314 dinara	15.289 dinara	14.822 dinara	15.755 dinara
Efektivna rezolucija	6 miliona piksela	5 miliona piksela	7,2 miliona piksela	7,2 miliona piksela	6 miliona piksela
Tip i veličina senzora	CCD, 1/2,5 inča	CCD, 1/2,5 inča	CCD, 1/2,5 inča	CCD, 1/2,5 inča	CCD, 1/2,5 inča
Objektiv	5X, 5,8 – 29 mm (ekv. 35–180 mm)	3X, 6,2 – 18,6 mm (ekv. 37–112 mm)	3X, 6,2 – 18,6 mm (ekv. 37–112 mm)	3X, 6,2 – 18,6 mm (ekv. 37–112 mm)	3X, 6,2 – 18,6 mm (ekv. 37–112 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8–f/4,7	f/2,8–f/4,3	f/2,8–f/4,3	f/2,8–f/5,2	f/2,8–f/5,2
Min. daljina izoštavanja	3 cm	15 cm			
Stabilizator slike	ne	ne	ne	ne	ne
Format u kojem snima	JPEG				
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Av, Tv i M i 12 programa sa scenama	Auto i programi sa scenama			
Merni sistem	merenje na čitavoj površini, centralno i spot				
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ISO 100/200/400	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.200	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.200	Auto i ISO 50/100/200/400	Auto i ISO 50/100/200/400/800
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	neograničen / MPEG 4 / 640 x 480 piksela, 30 snimaka u sekundi				
Displej	2,5 inča (6,4 cm) sa 230.000 piksela	3 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,5 inča (6,4 cm) sa 230.000 piksela	2,5 inča (6,4 cm) sa 150.000 piksela	2,5 inča (6,4 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice	interna 32 MB, SD	Interna 12 MB, SD	Interna 12 MB, SD	Interna 18 MB, SD	Interna 23 MB, SD
Tip baterije	Li-jon				
Dimenzije / masa	96 x 60,5 x 29,6 mm / 165 g	91 x 59 x 16,9 cm / 120 g	91 x 60 x 14,7 cm / 120 g	91,5 x 60 x 14,7 cm / 130 g	85,5 x 53,5 x 19 cm / 130 g
Sadržaj kutije	kaiš, punjiva baterija, punjač, USB i video kabl, CD-ROM sa programima i uputstvo				
Informacije	www.ewe.co.yu				

MODEL FOTOAPARATA

C1050

E720

E610

Cena	11.839 dinara	10.814 dinara	10.721 dinara
Efektivna rezolucija	10 miliona piksela	7 miliona piksela	6,1 milion piksela
Tip i veličina senzora	CCD, 1/1,7 inča	CCD, 1/2,5 inča	CCD, 1/2,5 inča
Objektiv	3X, 7,4 – 22,2 mm (ekv. 35–105 mm)	3X, 6,2 – 18,4 mm (ekv. 37–112 mm)	3X, 5,8 – 17,4 mm (ekv. 35–105 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8–f/5,1	f/2,8–f/5,2	f/2,6–f/4,8
Min. daljina izoštavanja	15 cm	15 cm	6 cm
Stabilizator slike	ne		
Format u kojem snima	JPEG		
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Av, Tv i M i programi sa scenama	Auto i programi sa scenama	
Merni sistem	merenje na čitavoj površini, centralno i spot		
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ISO 50/100/200/400	Auto i ISO 50/100/200/400	Auto i ISO 80/160/320/400
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	neograničen / MPEG 4 / 640 x 480 piksela, 30 snimaka u sekundi		
Displej	2,5 inča (6,4 cm) sa 150.000 piksela	2,5 inča (6,4 cm) sa 230.000 piksela	2,4 inča (6,1 cm) sa 150.000 piksela
Tip memorijske kartice	interna 18 MB, SD	interna 9 MB, SD	interna 32 MB, SD
Tip baterije	2x AA	Li-jon	Li-jon
Dimenzije / masa	91,5 x 60 x 14,7 cm / 140 g	91,5 x 56 x 19,5 cm / 130 g	89 x 58,5 x 23,7 cm / 135 g
Sadržaj kutije	kaiš, 2x AA alkalne baterije, USB i video kabl, CD-ROM sa programima i uputstvo	kaiš, punjiva baterija, punjač, USB i video kabl, CD-ROM sa programima i uputstvo	
Informacije	www.ewe.co.yu		

KAKO NAPRAVITI PRAVI IZBOR?

Zbog ogromne ponude na tržištu kupovina prvog ili novog digitalnog fotoaparata predstavlja pravi izazov. Većina proizvođača koristi iste delove za izradu fotoaparata (CCD senzore, displeje, mehaničke i elektronske komponente) i kvalitet među vodećim proizvođačima je ujednačen. Takođe, svi proizvođači formirali su namenske kategorije.

1. Prva kategorija su fotoaparati jednostavni za rukovanje, s automatskim opcijama za podešavanje, koriste uglavnom standardni AA format baterija i po cenama ubrajaju se u najjeftinije. Korisnicima ovih fotoaparata opredeljujući faktor je cena i solidan kvalitet fotografije.

2. Druga kategorija su stilski oblikovani i moderni fotoaparati. Oni imaju lepo oblikovana kućišta, velike displeje i koriste punjive Li-jonske baterije. Jednostavni su za rukovanje jer imaju veliki broj progama sa scenama. Ovi fotoaparati objedinjuju lep izgled i dobre karakteristike i po ceni pripadaju srednjoj kategoriji.

3. Treća kategorija su digitalci za naprednije korisnike jer imaju mogućnost podešavanja velikog broja parametara. Od ostalih specifičnosti navedimo da pored standardnog JPEG formata većina snima fotografije i u sirovom RAW formatu, mogu da imaju priključak za eksterni blic, a poseduju i mogućnost korišćenja širokougaonih i telekonvertara. U ovu kategoriju ubrajaju se i digitalci s velikim rasponima zum objektivu, tj. ultrazum. Ova kategorija idealna je za sve korisnike koji imaju elementarno znanje o fotografiji i žele što više da utiču na konačan izgled fotografije koju snimaju.

I, na kraju, prilikom izbora fotoaparata treba voditi računa o tome da li se uz fotoaparat isporučuju punjiva baterija i punjač, kolika je garancija i da li je ona od ovlašćenog distributera.

B. BJELICA

Spoljašnja zaštita vaše unutrašnje vizije

© Corey Rich — www.coreyrich.com

Nakon 20 godina karijere u foto-žurnalizmu (5 puta je bio predsednik Udruženja Novinskih fotografa Beke Kuće), Gavin je pokrenuo Blue Pixel® - eksperti u digitalnoj tehnologiji Amerike, da bi predavao digitalnu fotografiju. Danas, snima "Reality TV" i fotograf je "EcoChallenge" trke

Predstavljamo vam
DryZone Rover

- Dvodelni dizajn
- Vodootporna zaštita
- Ugrađeni sistem za osveženje
- Dizajnirano za digitalnu opremu

Designed for
Digital

Waterproof drypod održava vašu opremu potpuno suvom. Dvodelni dizajn omogućava dovoljno prostora za vašu foto opremu i dodatke.

Rezervoar vode za piće kapaciteta 1,5 litara, može se vaditi, a bezbedno je postavljen bez opasnosti po opremu.

Za kompletnu specifikaciju svih Lowepro proizvoda, posetite www.lowepro.com

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer, Pčinjska 17, 11000 Beograd, t. 011 2456 151, f. 011 446 0234, e. info@refot.com, www.refot.com, www.lowepro.com

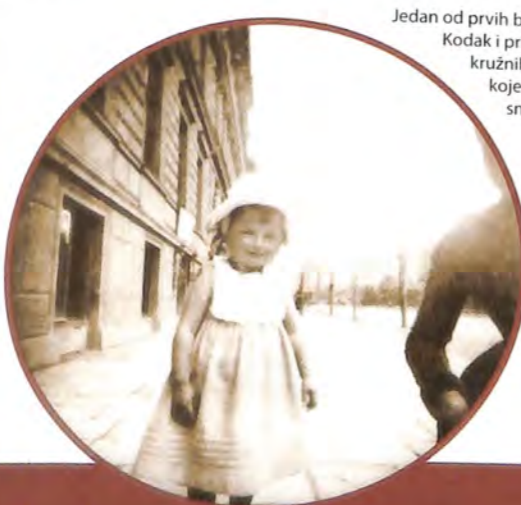
Boks-kamere

Svetski rekord u broju proizvedenih primeraka drže SMENE, proizvedene u bivšem SSSR-u. Ali, ako bismo pravili statistiku za samo jedan tip fotoaparata, boks-kamere su rekorderi po broju proizvedenih primeraka. Još jedan rekord vezan je za boks-kamere. U različitim delovima sveta njihova proizvodnja trajala je preko sedamdeset godina, približno između 1888. i sredine šezdesetih godina prošlog veka

ŠTA JE TO BOKS-KAMERA?

Činjenica je da sada ima mnogo fotografa koji nisu ni čuli za tip fotoaparata s ovim imenom, a mali broj njih može da se pohvali da je njime snimao. Boks-kamera je engleski termin (box camera) i u bukvalnom prevodu imao bi značenje: kutija fotoaparata. U pitanju su, znači, fotoaparati u obliku kutije. Izrađeni su od kartona, drveta, plastike, bakelita, metala, ili u kombinaciji ovih materijala. U boks-kamere su ugrađivani jednostavni objektiv (jedan ili dva optička elementa), a zatvarači su im bili još jednostavniji, sa jednom trenutnom ekspozicijom koja je imala trajanje između 1/15 i 1/30 sekunde, B i eventualno T. Tražila su, takođe jednostavna, obična ram-tražila ili tzv. refleksno/briljantno. Premotavanje filma je ručno, uz kontrolu kroz crveni prozor na zadnjem delu fotoaparata. Od materijala za snimanje boks-kamere koristile su ploče i smotane filmove različitih formata.

I, na kraju, zahvaljujući jednostavnosti i jeftinim materijalima od kojih su izrađene, boks-kamere bez konkurencije drže još jedan rekord – niskih cena.

Jedan od prvih boks fotoaparata firme Kodak i primer neobičnih kružnih fotografija koje su njime snimane

PRVA BOKS-KAMERA

Proizvedena je 1888. godine pod nazivom KODAK KAMERA (originalni model) a celu stvar smislio je čuveni Džordž Istman. Na njoj je bio objektiv Rapid Rectilinear 9/2,1/4 inča. Fotoaparat je već u fabrici bio napunjen filmom sa zaštitnim papirom za 100 okruglih snimaka prečnika 2,1/2 inča. Iako jednostavan, ovaj fotoaparat je bio stegonoša "Kodakove" proizvodnje praktičnih i jeftinih fotoaparata. Ukupno je napravljeno oko 5.000 primeraka i u ono vreme, zajedno s filmom, koštao je 25 dolara.

Ovaj fotoaparat predstavljao je inicijalnu kapislu jer je posle njega krenula masovna proizvodnja boks-kamera u celom svetu. Kada smo već počeli s "Kodakom", predstavljamo još nekoliko boks-kamera ovog proizvođača.

No 2 BROWNIE

Izrađena od kartona sa jednostavnim meniskus objektivom (sočivo koje je sa prednje strane ispučeno a sa zadnje udubljeno) smeštenim iza zatvarača koji ima moment ekspozicije i T. Izvlačenjem tanke limene pločice na gornjem delu fotoaparata mogu se podesiti tri otvora blende. Okrugli zatvarač konstruisan je tako da je prilikom jednog okidanja potrebno

No 2 Brownie

pritisnuti ga nadole, a prilikom sledećeg nagore, ili suprotno. Postoje dva briljantna tražila: jedno za horizontalno, a drugo za vertikalno snimanje. Fotoaparat je pravio osam snimaka formata 6x9 cm, na filmu tipa 120. Napravljen je ogroman broj primeraka u nekoliko varijanti između 1901. i 1924. godine, uz prodajnu cenu od 2 dolara. No 2 Brownie Model F imao je aluminijumsko telo presvučeno imitacijom kože. Proizvodnja je trajala od 1924. do 1933. godine, a ovaj model koštao je 2,75 dolara. No 2 Brownie boks-kamere mogli ste dobiti i u plavoj, braon, sivoj ili crvenoj boji, zajedno s torbicama iste boje. Proizvodnja ovih "ofarba-

nih" boks-kamera trajala je između 1929. i 1933. godine, a cena im je bila "čitava" tri dolara.

No 2 Beau BROWNIE

Ovo (beau) je skraćena od beautiful, što na engleskom znači: lepo. Da bi ta boks-kamera opravdala dobijeno ime, njeni dizajneri stvorili su joj lepo lice, a i obukli su je u haljine crne, plave, zelene, roze ili braonkasto-žuckaste boje. Objektiv ima naziv "doublet", što znači da ima dva elementa. Zatvarač je isti, ali sada poluga okidača ide samo u jednom smeru, od gore prema dole. Recimo i to da je sva ova "lepota" mogla da se kupi za 4 dolara.

No 2A Beau Brownie je slična prethodnom modelu, ali je koristila film tipa 116, za razliku od prethodnog modela koji je "radio" na film 120. I cena je bila viša, već 5 dolara. Vidite kako cena raste!

SIX-20 BROWNIE E

Ovaj savremen model boks-kamere proizvodio se desetak godina (1947–1957). Izrađen je od metala, presvučen umetnom kožom i lepo dizajniran. Na njemu se posebno ističu dva velika briljantna tražila sa neobično svetlom slikom. Objektiv je meniskus, ali uz dodatak predleća za portretisanje i žutog filtra za oblake, naravno. Ekspozicije su: I, B, i T pomoću kočnice okidača. Postoje i dva neobična sinhrokontakta za vaku-bleskalice. Cena ovog fotoaparata bila je petnaestak dolara.

BABY BROWNIE

Mali bakelitni fotoaparat s meniskus objektivom, okvrim tražilom i polugom okidača smeštenom ispod objektiv. Snima 8 snimaka formata 4x6,5 centimetara na filmu tipa 127. Primerci predviđeni za izvoz iznad objektiv imali su okrugli regulator čijim se izvlačenjem dobijala B-ekspozicija. U proizvodnji je bila između 1934. i 1941. i koštala je čitav jedan dolar.

Prilikom održavanja Svetskog sajma u Njujorku "Kodak" je napravio i Baby Brownie s nazivom sajma na prednjem delu i jedino se na sajmu

Baby Brownie

Box Tenger 54/2

Box Tenger 54

Baby Box Tenger

Kodakova reklamna kampanja sa sloganom "Vi pritisnete dugme, mi radimo sve ostalo" predstavlja jedan od prvih velikih marketinških poduhvata. Stranica s reklamom iz *Photographic Journala* iz 1889 godine reklamira Kodak boks fotoaparate kao detektivske, jer su u to vreme tako nazivani svi fotoaparati kojima se fotografisalo iz ruke. Masovna proizvodnja nije uticala na kvalitet ovih fotoaparata neobičnih oblika. U isto vreme počinje upotreba smotanih celuloidnih filmova koji su brzo potisnuli film s papirnom podlogom koja se tokom razvijanja skidala.

mogla kupiti, što je već koštalo 1,25 dolara. Na kraju priče o "Kodakovim" boks-kamerama recimo i to da ih je ova firma pravila u ogromnim količinama i da one zbog toga nemaju neku značajniju kolekcionarsku vrednost.

ZEISS IKON BOKS-KAMERA

Poznato je da je "Kodak" imao najmasovniju proizvodnju boks-kamera. Istina o "Zeiss Ikon" boks-kamerama vezana je isključivo za njihov vrhunski kvalitet. Uostalom, kao i za sve što je "Zeiss Ikon" proizvodilo. Sve boks-kamere ove fabrike pravljen su od metala, presvučene su odličnom veštačkom

kožom, a objektiv su, iako jednostavne konstrukcije, vrlo kvalitetni. Noviji modeli imaju završnu obradu s dosta hromiranih površina. Prikazaćemo tri modela, a polazimo od najvećeg.

BOX TENGOR 54/2

Predviđen je za osam snimaka formata 6x9 cm na filmu 120. Objektiv mu je Goerz Frontar f/11 i može se podesiti za snimanje između 2 metra i 8 metara, kao i na beskonačno. Postoji i revolver blenda sa tri vrednosti, a i priključak za žičani okidač. Ovaj model proizvodio se u periodu između 1926 i 1938. godine u nekoliko verzija. Zavisno od varijante, kolekcionarske cene kreću se između 25 i 50 evra.

BOX TENGOR 54

Snima 16 fotografija formata 4,5x6 na filmu 120. Ima objektiv Goerz Frontar 11/75 mm, koji se može podesiti na dve tačke: 3 m – 10 m i 10 m do beskonačnosti. U proizvodnji je bio između 1934. i 1939. godine. Vrlo je kompaktna, ima kočnicu okidača, kao i priključak za žičani okidač. Kolekcionarska cena je ista kao i za prethodni model.

BABY BOX TENGOR

Minijaturna boks-kamera predviđena za 16 snimaka formata 3x4 centimetara na filmu 127. Objektiv je Goerz Frontar 11/50 mm. Zatvarač ima trenutnu ekspoziciju i B. Tražilo je u obliku žičanog rama i tek kada se ono izvuču iz tela fotoaparata, moguće je aktivirati okidač. Postojala su tri modela. Prvi, izrađen 1931. godine (s oznakom 54/18) imao je potpuno jednostavnu prednju stranu i vredni 50–75 evra. I drugi model (1934–1938) ima istu oznaku, ali se razlikuje od prvog po natpisu Baby Box ispod objektiv, cena je ista. Treći model (1931–1934) nosi oznaku 54/18E. Pored toga što je na njemu objektiv Novar 6,3/50 mm, s mogućnošću postavljanja daljine, moguća je promena vrednosti blende, kao i izbor ekspozicija (I, B, T). Ovaj model u dobrom stanju dostiže i 100 evra.

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ

KOMENTATORSKI PAR
IVANA & MILAN

Ima vas koji nas zovete "surovi" komentatorski par ali, srećom, znači navoda i pridodati "smajli" uverili su nas da ste našu kritiku prihvatili kao dobronamernu i konstruktivnu, što ovoj rubrici daje pravi smisao. Nije nam cilj da kritikujemo, već da poboljšamo nivo i kvalitet vaših fotografija kao što su to do sada uradili konkursi. Nadamo se da će i ova rubrika vrlo brzo postati mesto prezentacije sjajnih fotografija vas čitalaca, o kojima ćemo diskutovati kako da budu još "sjajnije". Ipak, neki od vas i nisu baš tako zadovoljni komentarom a to smo saznali iz pisma naše čitateljke.

Redovno šaljem fotografije za vaše komentare i konkurse. Na vama je da odlučite šta treba da prođe a šta ne. Ali nisam za to da ako je na folderu naslovljeno "Lepota oko nas", vi se osilite pa ubacite u komentar. U folder "Foto-komentar" je ubačeno šta sam htela da iskomentarišete. "Hvala" na negativnim komentarima za fotografiju "Paradajz". Za uga se slažem, a za to da je već viđena, pa pola fotografija u ovom časopisu je već viđeno pa se niko ne buni. Fotografija nije prazna, ima dovoljno detalja i na njoj ne treba da bude akcioni film da bi bila zanimljiva i zabavna.

Jovana Tomašević, Čačak

Jovani se izvinjavamo što nismo poštovali njenu želju, birali smo najzanimljiviju fotografiju za komentar koji bi Jovani mogao biti od koristi u daljem radu.

VLADIMIR živančević,
NOVI SAD

Veliki sam protivnik korišćenja blica i nemam ga u svojoj foto-torbi, a ova fotografija savršen je dokaz moje teorije da blic "ubija" sve što osvetli. Pa zar ovakav motiv da se osvetli

oštrim, jednoličnim, pravolinijskim svetlom blica?! Mnoštvo detalja, strukture, patine vremena... istorija zanatskog umeća jednog davno prošlog vremena... sve je to nestalo pod surovim snopom blica. Kratko rečeno: ne, ne i ne! Sigurno da makar malo prirodno svetla osvetljava ovu vodenicu. Dovoljno je bilo fotografisati sa stativa ili dodati još malo svetla, ali s bočne strane i to umerenog inteziteta da kreira mističnu atmosferu starih vremena.

ALEKSA vukomanović,
POŽAREVAC

Ispašće na kraju kako mi samo kritikujem, ali često se mnogo više nauči na kritici nego na pohvalama. Ova fotografija uzeta je kao primer šta bi bilo kad bi bilo, tj. da je cela situacija bila dobar preduslov za zanimljivu fotografiju, ali se fotograf, nažalost, nije snašao. Sve je tu: prvi i glavni plan, drugi u funkciji pozadine, ali razigrane i zanimljive. Telo u pokretu, akcija, dinamika... sve to asocira na energiju mladosti, ali telo mladića uhvaćeno je u toliko neobičnom položaju da izgleda vrlo neprirodno, čak odbojno. Možda se autoru svidela neobičnost tog položaja, ali nikada ne treba zapostaviti podsvesno shvatanje i "čitanje" fotografije koje u ovom slučaju donosi samo negativne konotacije. Telo, rečju, deluje "sakato", a to zaista nije pozitivan aspekt. Cela situacija izgledala bi odlično sa zidom kao pozadinom (ali bez krova) i mladićem u skoku koji bi izgledao kao da leti ili još bolje da je prilepljen za zid, tj. da je deo grafita na zidu.

Kao što smo to nekoliko puta pominjali, kompaktni digitalni fotoaparati doveli su, između ostalog, i do pojave neuobičajeno velike dubinske oštine koja je u direktnoj vezi s njihovom konstrukcijom. S druge strane, fotografisanje akcije obično zahteva određenu organizaciju u radu. Atraktivni skok snimljen je baš tamo gde ne bi trebalo da bude, dok s leve strane vidimo čist i prazan zid s grafitom koji je poslužio kao osnova za naziv fotografije. Elem, jedan asistent koji bi dobacivao loptu, stolica s koje bi akter skakao i fotograf koji bi sedeo na tlu trebalo bi da potroše malo više vremena, ali bi rezultat sigurno bio mnogo bolji. I Aleksa, kao i mnogi drugi autori, nije odoleo da svojim fotografijama da nazive na engleskom jer je odavno poznato da sve što nosi takvo ime ima i veću umetničku vrednost, jer trivijalni naziv "Senka" nije ništa spram "Shadow".

Fotografska noćna mora na delu! Iako je motiv zanimljiv, realizacija je katastrofa koja uvek nastaje kao posledica direktnog svetla blica.

A kada je blic na kompaktnom digitalnom fotoaparatu, posledica njegove veličine i položaja (suviše mali i previše blizu objektiva) jesu: previše oštro svetlo i senke koje fotografi obično zovu "mečke". Iako maleni Nikon Coolpix 5600 nema mnogo opcija, ima dugme kojim je moguće isključiti blic. Koliko god malo svetla da ima unutar vodenice i da puno toga pobegne u tamu, ipak bi fotografija prenela tu mistiku koju ovakva mesta čuvaju. Znam da oni koji nose male fotoaparate obično ne nose stativ, ali veoma jeftino mogu se kupiti džepni stativi – maleni i sklopivi. A čak i bez stativa fotoaparat možete osloniti na neki stabilan deo enterijera i pažljivo pritisnuti okidač. Uostalom, bilo bi jednostavno snimiti dve fotografije: jednu s blicem i drugu bez i uporediti ih. I, da ne zaboravimo, vaš fotoaparat ima D-lighting opciju koja dodatno izvlači detalje u senkama.

STEVAN bićanin, NIŠ

"Kuda vodi pruga" naziv je ove fotografije, ali i pitanje za autora fotografije. Motiv je tu, svetlo je dobro, ideja je dobra, ali realizacija me ostavlja sa znakom pitanja iznad glave. Zašto nas je Stevan "zakucao" na samom početku kadra kada je bilo toliko mogućnosti da se poigra s perspektivom. Ako je želeo da preskoči stereotipno prikazivanje pruge u perspektivi koja nestaje u beskonačnosti, trebalo je da izabere neko bolje rešenje jer ovo ne vodi nikud. Svida mi se donji rakurs snimanja koji bih više naglasila. Time bi pragovi pruge, kamenje i lišće još više došli do izražaja (postali bi predimenzionirani, što bi bilo interesantno), a time bi i drveće u pozadini bilo još impozantnije.

NEMANJA knežević,
BEOGRAD

Da je uzbudljiva ova fotografija baš i nije, kao, pretpostavljam, ni posao koji ova dva majstora obavljaju, ali ono što mi se dopada jeste monohromatičnost fotografije "ispresicana" s osnovnim slikarskim bojama: žutom, plavom i crvenom. Izrazito difuzno svetlo pri fotografisanju naglasilo je zasićenost tih boja i dodalo ledeno hladni ton dominantnoj sivoj. Mislim da je Milanov predlog za moguću kadar sjajan, a možda bi i neki "miran" kadar bio isto tako dobar pod uslovom da svi elementi budu savršeno kontrolisani i izbalansirani, naročito odnos toplih i hladnih boja i linija koje na svakom gradilištu dominiraju.

Veoma čudno odabran balans belog, prejak kontrast i previše izoštrana fotografija već su dovoljni argumenti za kritiku. Ali, to su detalji koje je uvek moguće naknadno popraviti, dok je izbor kadra nešto što je teško promeniti kada je fotografija gotova. Pretpostavljam da je autor iskoristio najčistije mesto i tu postavio svoj Kodak Z700. Mislim da bi mnogo bolji kadar bio s pozicije između šina jer bi tada sve bilo jasno na prvi pogled. Pored toga, izbor tačke fokusa mogao bi doprineti i promeni prikaza kroz odvojene planove gde bi blaga neoštrina pozadine i veća oštrina prvog plana istakla šine i ujedno ostavila mističnim kuda ta pruga vodi.

Dve su fotografije stigle od našeg čitaoca i mi smo za komentar izabrali, naravno, onu lošiju. Šalu na stranu, ovaj prizor je mogao biti i mnogo bolje snimljen (posle bitke svi savetuju generale...), a sada ćemo malo o tome šta je sve moglo biti bolje. Radnik s leve strane jednostavno pozira i to je ono što najviše smeta – jer nema ama baš nikakvu funkciju. Radnik s desne strane je zbog položaja tela ostao bez dela lica, a već u sledećem trenutku (nakon onog kada je snimljena fotografija) bio bi koliko-toliko okrenut ka objektivu fotoaparata. U datim uslovima kadar je dobar i u ovom slučaju ne smeta poprilično stroga podela fotografije napola, više smeta linija u visini očiju, ali kao što rekoh šta je – tu je. Znam da nije lako, ali da je autor prišao i zapodenuo razgovor, pa nakon toga na miru fotografisao, mogao je da dobije veoma zanimljivu priču. A nekako mi se čini da bi najzanimljivije bilo snimiti krupno lice pozera i u pozadini onog šta radi (ideja se vidi na gruboj montaži).

MLADEN marčeta,
PRIJEDOR

Uvek sam za promene i drugačije viđenje, ali da ima smisla. I čuveni Ričard Avedon, jedan od najvećih portretista dvadesetog veka, fotografisao je ništa manje čuvenu Koko Šanel odozdo, tj. iz donjeg rakursa, zbog čega se Koko mnogo naljutila jer su njene duboke bore na vratu došle do izražaja. Bilo je tu još nekoliko razloga za ljutnju (s njene strane), ali činjenica je da je taj portret sjajan, ekspresivan do krajnjih granica i nadasve živ. Dinamičnost koja se postiže korišćenjem neobičnog ugla mora da korenspondira s izgledom modela, "stajlingom" i pozadinom. "Blaženi" izraz lica i skijaška kapa sasvim sigurno nisu pogodna osnova za to, jedino možda mladost modela. Pre svakog fotografisanja treba razmisliti zašto nešto želite da snimate i zašto baš na taj određeni način.

Na fotografiji je portret snimljen u onom najgorem trenutku kada je osoba koju portretišemo zauzela pozuru za "ovekovečenje". Potpuno neprirodna pozicija s podignutom bradom i još gore izabranim uglom snimanja uz širokougaoni objektiv daju lice na kome je brada devojke neprirodno velika, a ni lice ne izgleda baš prirodno. Ja se obično našalim da se ovako snimaju oni koje ne volite, što sigurno nije slučaj s našim fotografom. Snimak s visine Heleninih očiju, dovoljne udaljenosti da bi se upotrebom teleobjektiva kontrolisala perspektivna distorzija dao bi pod ovim svetlosnim uslovima zanimljiv portret – pogotovu bez kape!

Kao što Milan kaže, Zorica je naš stari znanac, pa mi je nekako žao da je kritikujem ali... moram. Svaka osoba može biti najzanimljiviji model na svetu samo ako uspemo da joj pridemo na pravi način. Devojka na fotografiji je mlada, pa ovo sivilo u koje je Zorica zavila i ovaj, pomalo tupi pogled, nikako joj ne leže. Svetlo nije tako loše, ali mu nedostaje kontrast. Za ovakve "ogoljene" portrete bez pozadine koja bi dodatno "pričala" o portretisanoj osobi potrebno je dosta veštine i truda da bi se uspostavila prava komunikacija. Kao inspiracija mogu da posluže fotografije Irvina Pena (Irving Penn), koji je snimio neke od najpoznatijih i najboljih portreta dvadesetog veka.

Zoričin rad poznajemo već dovoljno dugo i ova fotografija nam se sviđa, ali s debelom ogradom. Kad posmatrate portret, on treba da u trenu prikaže karakter i ispriča kratku priču o snimljenoj osobi. Ova fotografija je pored sveopšteg sivila (koje je posledica nedostatka kontrasta) siva i po atmosferi. Nedostaje ona mala iskra životnosti koju naša autorka nije udahnila svom modelu, pa izgleda kao da se

strašno dosađivala i jedva čekala da se fotografisanje završi. Pored toga, čini mi se da bi kontra postavljeno svetlo bolje leglo jer se s desne strane lica nalazi pirsing koji u tami izgleda kao greška na fotografiji, dok je snimljenoj osobi važan – čim ga je uradila. I nabori majice odvlače pažnju s lica jer bi tonovi kože na tom mestu izgledali mnogo bolje. Pored toga harmoničnost fotografije razbija i nestašni repić koji je mogao biti sakriven – jer ovako

izgleda kao tamna greška. I da ovu silnu kritiku završimo konstatacijom da je levo oko manje kontrastno od desnog, što je verovatno posledica obrade fotografije, ali ne bi smelo da bude. Logično je da oko koje se nalazi u senci bude neznatno tamnije. Sada se već verovatno pitate šta je to što nam se svidelo? Kadar je dobar, a posebno to što je Zorica jedina izabrala portret koji je posebno teška kategorija kao motiv za fotografisanje.

Jesenji haiku koji je uočio Vladimir dokaz je da dobra fotografija može da se pronađe doslovno ispod naših nogu.

Uzorak (listovi hrasta) ponovljen nekoliko puta ali u različitim nijansama i osvetljen kosim zracima jutarnjeg sunca daje zanimljivu sliku na kojoj je sve jasno na prvi pogled. Pored neoštine koja je zasmetala Ivaninom oku, meni smeta to što se uz desnu ivicu nalazi tamniji deo – senka udubljenja lisnog nerva koji treba ili odseći ili ostaviti da se vidi. Ovako sve izgleda pomalo nedovršeno. Pridružujem se pohvalama koje je dala Ivana i da ne zaboravim – fotografiju sam pogledao i "u ogledalu", tj. horizontalno okrenutu, i čini mi se boljom. Ali, to nije kritika samo predlog ili savet da ponekad svoje fotografije pogledate i okrenute naopako – u nekim situacijama tako izgledaju mnogo bolje.

Evo najzad jedne fotografije za koju bi se, moglo reći da je skoro savršena. Da, ipak kažem skoro jer ovakav snimak zahteva maksimalnu tehničku preciznost i savršenstvo izrade, što Vladimir verovatno zna jer je naš dugogodišnji čitalac, ali ipak mu se omakla neoština na desnoj polo-

vini fotografije koja nije ni lepa ni opravdana. Kod ovakvih motiva ili je sve kristalno oštro ili malom dubinskom oštrinom izvlačimo samo jedan detalj. Kolorit je zaista prelep, onaj plavi list u pozadini u pravoj je meri "ohladio" razbuktalo jesenje lišće. Svetlo je veoma lepo, kompozicija takođe. Sve u svemu – četiri plus!

VLADIMIR pavkov, NOVI SAD

digitalan foto-komentar

Koliko će digitalno snimljena fotografija biti dobra prvenstveno zavisi od autora. On je može doterati, ali i upropastiti, što se često događa kada se u zanosu rada ne pronađe pravi trenutak u kome treba reći: sada je dosta!

Naš čitalac Ivan Antić je na proputovanju kroz Crnu Goru snimio zanimljiv pejzaž, ali je, po nama, napravio nekoliko ozbiljnih grešaka u obradi fotografije. Njegovo viđenje istog motiva prilično se razlikuje od našeg jer je previše kontrastno, preoštro i s kolornom dominantom. Na sreću, uz ovu fotografiju stigao je i RAW fajl s kojim je bilo moguće sve uraditi ispočetka.

Konačan izrez otkriva još jednu sitnicu koju možemo doterati, a to je intenzitet drugog plana. Napravimo pravougaonu selekciju, omeškamo je i prosvetlimo – ovoga puta kroz Selective Colors "ubijanjem" cijana. Na kraju dodamo malo top-

line pomoću alatke Photo Filter: Warming 85 i Density 20 odsto. Sliku izoštrimo pomoću alatke Smart Sharpen i opcije Lens Blur. Naši potezi iz History liste su: Clone Stamp; Crop; Select; Selective Colors; Curves; Photo Filter i Sharpen.

Originalna fotografija snimljena je ozbiljnim D-SLR fotoaparatom i tehnički je u početku izgledala veoma dobro. Jednostavno dodavanje kontrasta rezultiralo je fotografijom koja ima dominantni plavi ton.

Ono što je evidentno jeste višak detalja, pogotovu onih u prvom planu. Njih ćemo pažljivo eliminisati alatkom za kloniranje i to pre nego što uradimo krop, tj. izrez. Ovo je važno jer tako nema ponavljanja detalja.

Kada dobro pogledamo fotografiju, vidimo da je crkva na brdu malo kriva, pa ćemo odmah rotirati selekciju za krop. Da biste zadržali proporcije, selektujte celu fotografiju i uz pritisnut Shift taster smanjite na meru.

NOVI konkursi

Sledeću godinu započinjemo kao mesečno izdanje i, naravno, s novim konkursima. Malo izmenjena koncepcija časopisa donosi i drugačije konkurse, koji će imati veću dinamiku i tražiće vaše još veće angažovanje nego do sad. Dodatne konkurse najavićemo u nekom od narednih brojeva zato pažljivo pratite svaki nov broj jer će možda baš vaša fotografija biti pobednik nekog od konkursa

KONKURS REFOTO Praksa na delu

Već tradicionalni konkurs časopisa sledeće godine imaće novu formu. Svakog meseca raspisaćemo novu temu koja će obavezno biti vezana za našu novu rubriku "Praksa na delu". U toj rubrici obrađivaćemo razne teme kao što su fotografisanje sporta, muzičkih događaja, portreta, aktova, mrtve prirode, mode, pejzaža... Pokušaćemo da prikazima i iskustvima profesionalnih fotografa u slici i reči održimo malu foto-radionicu na određenu temu.

Vaš zadatak biće da nam pošaljete fotografije na zadatu temu, što bi trebalo da predstavlja svojevrsnu "dopisnu školu". Svakog meseca nagrađivaćemo autore najboljih fotografija, a na kraju godine proglasimo i, naravno, nagraditi najuspešnije "studente", tj. čitaoce. U prvom mesečnom izdanju – januarom broju, saznaćete šta je prva tema, koje su propozicije i termini za slanje, kao i nešto više o nagradama.

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Pokrovitelj: REFOTO

Tema: promenljiva za svaki broj

Broj radova: do 10 fotografija po autoru

Tehnika: analogne i digitalne fotografije

Format: minimalno 13 x 18 cm

(za digitalne fajlove 300 dpi)

Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)

Rok za slanje fotografija: 20. u mesecu

Fotografije slati na adresu:

REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd

za konkurs "Praksa na delu"

KONKURS HSM INFORMATIKA Najbolja digitalna fotografija

Svi poklonici digitalne tehnologije moći će da pokažu svoje umeće tokom konkursa koji smo pokrenuli s kompanijom "HSM Informatika", koja je zvanični distributer "Adobe" softvera. Naravno, za nas fotografe najvažniji je i najkorišćeniji Photoshop i to će upravo biti i vaš zadatak – da pokažete znanje u Photoshopu. To može biti minimalna obrada kao što su otvaranje fotografije, doterivanje boje, kontrasta i oštine, ali i bilo kakva druga obrada, a jedini ograničavajući faktor jeste vaša mašta. Savete i inspiracije moći ćete da nadete u svakom broju u rubrici "Digitalna foto-škola" i "Digitalan foto-komentar".

Svakog meseca objavljivaćemo najbolje fotografije, a na kraju godine "HSM Informatika" dodeliće tri nagrade: prva nagrada – Adobe Photoshop CS3, druga nagrada – Adobe Lightroom i treća nagrada – Adobe Photoshop Elements.

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Pokrovitelj: HSM Informatika

Tema: "Najbolja digitalna fotografija"

Broj radova: do 10 fotografija po autoru

Tehnika: digitalne fotografije

Format: minimalno 13 x 18 cm

(za digitalne fajlove 300 dpi)

Radovi moraju biti propisno obeleženi (u File Info ili File Properties upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)

Rok za slanje fotografija: 20. u mesecu

Nagrade konkursa:

1. nagrada – Adobe Photoshop CS3;

2. nagrada – Adobe Lightroom;

3. nagrada – Adobe Photoshop Elements

Fotografije slati na adresu:

REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd

za konkurs "Najbolja digitalna fotografija"

KONKURS REFOTO Autoportret

Slavni Anri Kartije-Breson (Henri Cartier-Bresson) nije čuven samo po sjajnim fotografijama već i po tome da niko nije znao kako on izgleda. Fotografi se uvek nalaze one strane fotoaparata i iza mnoštva fotografija krije se samo ime bez lika. Međutim, uvek je zanimljiv pogled, tj. viđenje fotografa o njemu samom, što dokazuje veliki broj sjajnih autoportreta tokom cele istorije fotografije.

Mi od vas tražimo da fotoaparat okrenete prema sebi i pokušate da nam se predstavite kroz fotografiju vas samih. To ne znači da bukvalno morate da fotografišete svoj lik. Dozvoljavamo vam potpunu slobodu u pogledu interpretacije, a kreativnost je uvek dobrodošla. Tema je teška i zahtevna, ali rezultati mogu nadmašiti i vaša očekivanja – neophodno je samo da se otisnete u istraživačko polje fotografije.

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Tema: "Autoportret"

Broj radova: do 10 fotografija po autoru

Tehnika: analogne i digitalne fotografije

Format: minimalno 13 x 18 cm

(za digitalne fajlove 300 dpi)

Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)

Rok za slanje fotografija: 20. u mesecu

Fotografije slati na adresu:

REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd

za konkurs "Najbolja digitalna fotografija"

Nikon SHOP

NEVEROVATNA D-SLR ponuda!

Izvanredan kvalitet fotografije
i dizajn koji odgovara svakom

D40 set

2 GODINE GARANCIJE

D40 telo, AF-S DX 18–55 mm f/3,5–5,6 G ED II
i SanDisk Ultra II SD 1GB

469 €

SanDisk Ultra™ II SD™ 1GB

Izrazite performanse za
svakog vrhunskog fotografa

D80 set

2 GODINE GARANCIJE

D80 telo, AF-S DX 18–135 mm
f/3,5–5,6G IF-ED i blic SB-600

1.089 €

Nikon SB-600

Velika preciznost,
visoke performanse
i rukovanje bez premca

D200 set

2 GODINE GARANCIJE

D200 telo, AF-S DX VR 18–200mm

1.699 €

Vuka Karadžića 7a, 011 30 34 373

Sve prikazane cene su s PDV-om, plaćanje u dinarskoj protivrednosti. Prodavac zadržava pravo promena cena bez prethodnog obaveštenja.

Poziv čitaocima

Postanite i vi kreator časopisa i pošaljite vaše fotografije za konkurs, putopis, najbolja fotografija čitalaca...

Za koje rubrike možete poslati fotografije

KONKURSI

- Konkurs časopisa REFOTO. Svakog meseca raspisujemo novu temu koju smo prethodno obradili u rubrici "Praksa na delu". Prima se do deset fotografija po jednoj temi.
- Konkurs s temom AUTOPORTRET. Možete poslati do deset fotografija svakog meseca.
- Jednogodišnji konkurs s temom NAJBOLJA DIGITALNA FOTOGRAFIJA. Za svako izdanje časopisa možete poslati do deset fotografije.

RUBRIKE

- PUTOPIS

Odaberite do dvadeset fotografija s vašeg putovanja, napišite kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na tom putovanju. Fotografije moraju biti minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. Primaju se isključivo fotografije poslate poštom na adresu redakcije. Mogu biti odštampane na papiru ali obavezno priložite i CD s originalnim fajlovima.

- U FOKUSU

Svakog meseca biramo najbolje fotografije čitalaca za rubriku U fokusu koja predstavlja svojevrsnu galeriju vaših radova. Pošaljite do tri fotografije

(po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. Primaju se isključivo fotografije poslate poštom na adresu redakcije. Mogu biti odštampane na papiru ali obavezno priložite i CD s originalnim fajlovima.

- FOTO-KOMENTAR

Urednici časopisa analiziraju vaše fotografije i daju savete kako da ih unapredite. Pošaljite do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- DIGITALAN FOTO-KOMENTAR

Proverite kako bi naš kreativni tim obradio vašu fotografiju. Pošaljite fotografiju u originalnom fajlu i obrađenu u nekom od softvera za obradu slike a mi ćemo dati naše viđenje i detaljan prikaz kako smo do njega došli. Fotografija mora biti minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

- Na našoj internet prezentaciji odredili smo prostor za veb galeriju. Pored fotografija profesionalaca, najboljih fotografija s izložbi i konkursa uvrstićemo u galeriju i fotografije čitalaca. Žiri koji čini redakcija časopisa biraće najbolje od vas koji će dobiti lični prostor u našoj veb galeriji. Možete poslati do deset fotografija, vaš portret i kratak tekst o vama. Fotografije moraju biti veličine do 500 pix duža strana fotografije u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB.

Kako da pošaljete fotografije

@-POŠTOM

Ovo je najbrži i najlakši način da pošaljete vaše fotografije ali vas molimo da se pridržavate sledećih uputstava:

- prikažite samo jednu fotografiju uz vaš mail i u file info napišite vaše ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji
- ograničite veličinu fotografije na 1.5 MB
- neka u nazivu fotografije stoji vaše ime i prezime.

U FOKUSU

čitaoci@refoto.co.yu
u subject napišite U fokusu i naziv teme na koju šalžete fotografije

FOTO-KOMENTAR

čitaoci@refoto.co.yu
u subject napišite Foto-komentar

DIGITALAN FOTO-KOMENTAR

čitaoci@refoto.co.yu
u subject napišite Digitalan foto-komentar

VEB GALERIJA

čitaoci@refoto.co.yu
u subject napišite Veb galerija

POŠTOM

Pošaljite nam fotografije odštampane na papiru ili narezane na CD (a možete i jedno i drugo). Ako ih šalžete za više rubrika nije potrebno da šalžete više CD-a već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. Ne zaboravite da na poleđini fotografija upišete svoje ime i prezime, adresu, kontakt, kao i tehničke podatke o fotografiji. Za fotografije na CD-u obavezno je da te iste podatke upišete u fajl info a u nazivu fotografije upišete svoje ime i prezime. Pažljivo ih upakujte (najbolje u kovertu s vazdušnim jastucima) ili ih dodatno ojačajte kartonom jer se ne retko dešava da CD-i stižu polomljeni).
Vaše fotografije možete poslati na već poznatu adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11 000 Beograd.

Mali oglasi

Ako imate na prodaju nešto od foto-opreme, želite nešto da kupite, iznajmite... popunite obrazac i pošaljite ga za našu rubriku Mali oglasi.

I, pišete nam o vašim utiscima o časopisu. Šta vam se dopada a šta ne, šta biste voleli da vidite ili čitate u časopisu, da li imate problema s nabavkom časopisa... svaki vaš komentar je dobro došao.

Potražnja	Ponuda	Zamena	Usluge
Tekst oglasa:			
Telefon:			

Vaše male oglase takođe možete postaviti i na sajtu www.refoto.co.yu

Fantastična ponuda!

POKLON Lowepro Peak PX 60 foto-torba

vrednost
835 din

KADA SE PRETPLATITE NA REFOTO ČASOPIS

Za samo **1.500 dinara**, koliko iznosi jednogodišnja pretplata (6 brojeva), dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu i na poklon Lowepro Peak PX 60 foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru. (Poštarina je uključena u cenu.)

PONUĐA VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIHE!

NAPOMENA: Torbica se dobija uz prvi sledeći broj!

Dimenzije torbe:
14 x 6,5 x 16 cm

telefon

+381 11 344 9641,
344 9642

faks

+381 11 446 0234

e-pošta

info.refoto@refoto.co.yu

pismo

REFOTO, Pčinjska 17,
11 000 Beograd

Naručujem časopis REFOTO, ili druga ponuđena izdanja, koja ćete mi isporučiti na sledeću adresu:

GODIŠNJA PRETPLATA NA REFOTO
6 brojeva časopisa
(upišite od kog broja želite pretplatu)

UPOTPUNITE VAŠU ARHIVU
(upišite broj ili brojeve časopisa koji
vam nedostaju)

POVEZAN UKORIČEN KOMPLET REFOTO
(upišite godinu ili godine izdanja koje želite)

KNJIGA "ELEMENTARNA TEHNIKA
FOTOGRAFIJE", Prof. Dragoljuba Kažića
(označite polje)

KNJIGA "DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE"
Foto-monografija Dragoljuba Tošića
(označite polje)

Ime	_____
Prezime	_____
Adresa	_____
Grad/Pos. fah	_____
telefon	_____
E-pošta	_____
Datum / Potpis	_____

kupon za slanje fotografija
(do 10 fotografija po konkursu)
VAŽI ZA SVE KONKURSE

REFOTO
konkursi

www.refoto.co.yu info.refoto@refoto.co.yu

NARUČITE

ČASOPIS ILI NAŠA DRUGA IZDANJA

PUTEM **PORUDŽBENICE** ČASOPISA KOJU S UPLATNICOM POŠALJETE NA ADRESU: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd ili

POZOVITE 011/303-4373 NIKON Shop u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja

Pretplata za 6 brojeva časopisa REFOTO iznosi din. 1.500 sa plaćenom poštarinom Uz pretplatu dobijate na poklon Lowepro Peak PX 60 foto-torbu (važi samo za područje Srbije)

+ poklon

Upotpunite svoju arhivu časopisa **REFOTO** (brojevi 4, 5, i 6 su rasprodati). Od broja 7 do 28 cena po komadu je 180 din. a od broja 29 iznosi 250 din.

Povezan komplet REFOTO časopisa za 2001, 2002, 2003, 2004, 2005 i 2006. godinu, din. 2.000 + PTT (din. 160) po kompletu

"Elementarna tehnika fotografije" prof. Dragoljub Kažić, din. 450 + PTT (din. 140)

"Dragoljub Tošić – Fotografije", Foto-monografija, din. 1.500 + PTT (din. 180)

Ime _____

Prezime _____

Adresa _____

Grad _____

Telefon _____

E-pošta _____

F-pošta _____

PRETPLATA

NA GODINU DANA ZA 6 BROJEVA ČASOPISA IZNOSI 1.500 DINARA (poštarina je uključena u cenu)

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO

NA GODINU DANA ZA 6 BROJEVA IZNOSI 51 EVRO
NAPOMENA: Specijalna ponuda ne važi za inostranstvo.

DEVIZNI RAČUN

INTERMEDIARY (posrednička banka): Deutsche Bank AG – Frankfurt/M, SWIFT CODE: DEUTDEFF
ACCOUNT WITH (banka korisnika): EUR 936 2609 10

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate)

255-0009780101000-19 (Samo za područje Srbije)

PRIVREDNA BANKA BEOGRAD a.d. – Beograd, SWIFT CODE: PBBBYUBG BENEFICIARY (korisnik): REFOT B – Beograd Pčinjska 17 Account 5401-978-0001032 s naznakom PRETPLATA ZA REFOTO.

Kopiju uplate dostaviti na faks: 381 11 446 0234 ili poslati na adresu redakcije

EXPPEED

EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER

Pčinjska 15a, 11000 Beograd
011/24-56-151; 30-87-004, E-mail: info@refot.com

At the heart of the image

Zavolećete brze stvari

12.1 MEGA PIKSELA
NAJMANJI APARAT NA SVETU! *
EKSTREMNO BRZI!

Nikon COOLPIX S700

Jednostavno snimanje portreta

Bolje fotografije u lošem svetlu

VR stabilizacija slike

www.nikon-is-different.com

www.refot.com

LOŠA DISTRIBUCIJA

SLOBODAN DRAGIĆ, ŠABAC

Zahvaljujem se na pozivu na ponovnu pretplatu na REFOTO, ali imam loše iskustvo iz prethodnih perioda, naime, ekspedicija vam je slaba. Dešavalo se da sam maltene za svaki broj morao da intervenišem ili kupim na kiosku drugi broj. Jednostavno ne mogu da u kioscima gledam nov broj časopisa, a ja da čekam po deset-petnaest dana dok mi ga dostavite. Kvalitet štampe je na visokom nivou, ali tekstovi bi mogli da budu jači, su ranije bili bolji. Inače ne brinite, redovan sam čitalac od onog prvog broja kad mi je propala pretplata zbog prestanka izlazenja. Ali šta da se radi kad ste moji!

Nemojte se ljutiti, puno pozdrava.

Kao što ste mogli da pročitate reč urednika menjamo u stalnom traganju za magičnom formulom kako odgovoriti na veliki broj vaših želja i zahteva. Kažete da tekstovi treba da budu "jači", a s druge strane dobijamo primedbe da smo suviše profesionalno orijentisani. Kada objavimo tekst o nekom poznatom svetskom autoru koji ima svoj stil i nije orijentisan samo na "slatke motive", tada se čuju komentari tipa: kome to treba i ko će to da čita. Što se tiče pretplate i distribucije, vidite da činimo sve što je moguće da bi ona bila brza i efikasna. Tradicionalna srpska neposlovnost u oblasti distribucije dostigla je vrhunac i s time teško izlazimo na kraj. Nadamo se da će period koji je pred nama biti dovoljno ubedljiv da vratimo poverenje pojedinih čitalaca i steknemo mnogo novih jer će pretplatnici prvi dobiti časopis na ruke, pre nego što se pojavi u prodaji.

URA ZA MESEČNO IZDANJE

PREDRAG NOVAKOVIĆ

Poštovana Redakcija REFOTO časopisa, Upravo sam dobio LowePro torbicu koju ste obećali jer sam se pretplatio na vaš časopis. Torbica mi se bas sviđa, a još više mi se svidelo iznenađenje koje ste spremili za 2008. godinu u vidu mesečnog izlaska vašeg časopisa. Zeleo sam samo da vas pohvalim za profesionalnost koju ste do sada iskazali prema meni, a verujem i vašim ostalim čitaocima. Sa željom da još više napredujete, a samim tim i mi – "fotografi".

Za početak bismo sklonili navodnike i možda čak stavili na početak poslednje reči veliko slovo f jer ovako izgledamo previše skromni. Veoma nas raduje to što je poklon stigao do Vas i što Vam se dopada. Mesečno izdanje smo svi dugo čekali, a nadamo se da će opravdati vaša, a i naša, očekivanja. Problemi koji se ponekad javljaju gotovo uvek su u vezi s distribucijom i poštom ali tu, često, ne možemo mnogo da promenimo.

POZDRAV IZ BANGLADEŠA

IVAN STANIĆ

Iako sam propustio da pošaljem fotografije za vaše konkurse za nekoliko poslednjih brojeva, to ne znači da sam prestao da pratim i uživam u svakom novom izdanju časopisa jer REFOTO je jedan od glavnih krivaca zašto danas meni fotografija znači više od običnog hobija i povremenog škljocanja na letovanjima i d(r)ugim putovanjima, pa zato početak svakog parnog meseca zauzima značajno mesto u mom kalendaru. Podstaknut vašim pozivom za slanje fotografija i putopisa s egzotičnih mesta, iz junske broja, pripremio sam dva teksta i fotografije o tome kako ja vidim ljude u Bangladešu i prirodu na Kipru. Bez obzira na to da li vam se sviđa ili ne, da li će ti tekstovi i fotografije biti objavljeni ili ne, svaki vaš komentar i savet, značiče mi mnogo.

Šta drugo reći osim da nas i dalje pratite u mesečnom izdanju jer ćete u jednom od narednih brojeva uživati u Vašim fotografijama i priči o Bangladešu.

POZIV NA EKSPERIMENT

HARIS DOBARDŽIĆ

Ja sam iz Sarajeva i fotograf sam amater. REFOTO pratim koliko je to moguće u Sarajevu. Nekoliko puta sam mislio javiti vam se, ali do sada nisam bio "natjeran" da to zaista i uradim. Ali, pročitah u broju 43 "Reč urednika" i vidjeh kako urednica kaže da traži suparnika koji će oponirati njenom stavu da se fotografija pravi glavom, a ne fotoaparatom. Pa, rekoh, da pokušam. Predlažem eksperiment: Zadatak je napraviti portret sa što je moguće oštrijim očima (trepavice, obrve), jer standardno pravilo kaže da oči moraju biti oštre na portretu i uz to da ima što više tonskog raspona. Sada dolazi težak dio. Fotografija treba biti na papiru dimenzija 50x60 cm ili većem. Film i papir zato da nema korišćenja Photoshop filtera za izoštravanje jer u ovom slučaju provjeravamo da li je alat neophodan ili samo znanje. Istovjetni: fotograf, model, rasvjeta, film, papir, hemikalije, aparat/objektiv za uvećanje na papir, dakle svi parametri isti osim fotoaparata/objektiva. Poredimo dva portreta, jedan napravljen lako dostupnim starim Smena 8 aparatom, a drugi Leica M6 sa 50 mm/f2 Summicron objektivom. Dakle, napraviti istovjetan portret sa ta dva aparata na papiru 50 x 60 cm ili većem, uporediti ih, i po kvalitetu rezultujućih fotografija na papiru reći da li zaista alat nije bitan već samo znanje. Vaš časopis kupujem zbog prvih nekoliko stranica, to jest zbog serije članaka o raznim fotografijama. I to je jedini razlog zašto ga kupujem sada. Prije je bio još jedan razlog, a to je serija članaka o fotografskoj tehnici, to jest pravilnoj rasveti i slično. Kada ste prestali o tome pisati i prešli na članke o digitalnoj obradi, fototehnici, novitetima u opremi, samo članci o fotografijama postali razlog zašto vas i dalje čitam. A bio sam veoma blizu da odustanem totalno. Šta vam bi da pišete o

mobilnim telefonima! Možda naslućujete, ja sam film fotograf. I sad sledi velika kritika. Skoro u svakom broju imate barem jedan članak koji počinje sa: "Pošto je film mrtav...", "Pošto niko više ne koristi film..." i slično. Vama i široj fotografskoj javnosti za informaciju, analogna fotografija je još uvijek živa i zdrava, hvala lijepo...

Hvala na opširnom pismu koje nismo objavili u celini zbog nedostatka prostora. Drago mi je da ste naterani da nam pišete jer reakcije čitalaca na ono što radimo jesu najmerodavnija ocena i kritika časopisa. Nažalost, ne mogu da pristanem na Vaš eksperiment jer niste shvatili šta je moja ideja. Ne želim da pričam o oštini očiju, trepavica... već o sadržaju fotografije, o ideji koja je suština svakog kreativnog dela. Moje stanovište zasniva se na ideji da nije važno čime ćete nešto izvesti, već kako ćete sprovesti svoju ideju u delo. Naravno, za to vam je potrebno poznavanje zanata koje će vam u isto vreme omogućiti da se prilagodite opremi koju imate. To znači da ako imate prosečan fotoaparat morate znati njegove mogućnosti, pa time i prilagoditi svoju ideju. Možda će vas baš to ograničenje naterati da snimate sjajnu fotografiju. Do sada, ograničenja su se uvek pokazala kao stimulativna jer vas teraju da više razmišljate i tražite najbolja rešenja. U nekom od narednih brojeva objaviću članak na tu temu i Vi ćete, naravno, imati mogućnost da na njega i reagujete. Crno-bela (klasična fotografija) nije umrla, i ako obratite pažnju videćete, da imamo više crno-belih portfolija od onih u koloru ili striktno "digitalnih". Kod nas je situacija veoma loša kada su u pitanju filmovi, razvijanje, povećavanje fotografija i veoma mali broj ljudi to može sebi da priušti. Naš časopis usmeren je na širu čitalačku publiku, foto-amateru i ljubitelju fotografije koji prvenstveno rade digitalnom tehnologijom.

UPUTSTVO ZA GLEDANJE

RENATO I NEDELJKA LAKATOŠ

Dobili smo jedno veoma interesantno pismo. Fotografije za konkurs poslate su s priloženim "uputstvom za gledanje", to je u stvari kratka priča o ideji za fotografiju i tome kako je ona nastala. Ta priča upotpunjena je filozofskim potkontekstom svake ideje, kao i emocijama koje ona prati. Zanimljiv spoj slike i reči, u svakom slučaju – hrabro i drugačije.

„Rukovanje s' tamom“

Fotografija je platnena, ali obrascem omeštena na 43 cm je široka, a 60 cm je visoka. Slike su stvarene u usuznjenom prostoru, ponudare sa se delovi zvonika gudeće silve: na čijem kvadratu portala je... Na fotografiji, dimenzije 50x60 cm, sama nastala od dva... praka ruke, izaziva doznaje - stara kraljeva ne-ovisnost... (Dobro, vidimo se reči: nagne glava ka... i bide se po... sama pravica, u kojoj ovde ulaz, potpuno - probrer - li... svetlosti: postaje vidljiva... Na taj način pismu oči... izlasku iz tamne - postaje... Blak

Renato Lakatoš

Think GAIA
For Life and the Earth

SANYO

eneloop
Ready to use Rechargeable Battery

Promenite baterije,
promenite budućnost

Punjive baterije

Smanjuju
troškove
Više energije
Ne zagađuju
okolinu

Alkalne baterije

Spreme za
upotrebu
Dugo vreme
skladištenja
Za sve upotrebe

www.eneloop.info

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer - Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011/308-7004, e-mail: info@refot.com